

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

СЪВЕТ

Брюксел, 5 юни 2019 г.
(OR. en)

2016/0379 (COD)
LEX 1936

PE-CONS 9/1/19
REV 1

ENER 15
ENV 41
CLIMA 18
COMPET 36
CONSOM 18
FISC 32
CODEC 98

РЕГЛАМЕНТ

НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
ОТНОСНО ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ (ПРЕРАБОТЕН ТЕКСТ)

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/...
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 5 юни 2019 година

относно вътрешния пазар на електроенергия

(преработен текст)
(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 194, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите²,

в съответствие с обикновената законодателна процедура³,

¹ ОВ С 288, 31.8.2017 г., стр. 91.

² ОВ С 342, 12.10.2017 г., стр. 79.

³ Позиция на Европейския парламент от 26 март 2019 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 22 май 2019 г.

като имат предвид, че:

- (1) Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета¹ е бил неколккратно и съществено изменян. Поради по-нататъшни изменения и с оглед на постигане на яснота посоченият регламент следва да бъде преработен.
- (2) Енергийният съюз има за цел да предоставя на крайните клиенти – домакинства и предприятия – безопасна, сигурна и устойчива енергия на конкурентни и достъпни цени. В миналото в електроенергийната система господстваха вертикално интегрирани, често държавни, монополи с големи централизирани електрически централи — ядрени или работещи с изкопаеми горива. Вътрешният пазар на електроенергия, който постепенно се създава от 1999 г. насам, е предназначен да предоставя реален избор за всички потребители в Съюза на нови бизнес възможности и по-интензивна трансгранична търговия, с цел да се постигне повишаване на ефикасността, конкурентни цени, по-високи стандарти на услугите и да се допринесе за сигурност на доставките и устойчиво развитие. Вътрешният пазар на електроенергия увеличи конкуренцията, особено в търговията на едро, и междузоновата търговия. Той остава основата за ефикасен енергиен пазар.
- (3) Енергийната система на Съюза изживява своята най-дълбока промяна от десетилетия насам и пазарът на електроенергия е в центъра на тази промяна. Общата цел за декарбонизация, на енергийната система поражда нови възможности и предизвикателства за участниците на пазара. Същевременно технологичното развитие дава възможност за нови форми на участие на клиентите и трансгранично сътрудничество.

¹ Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1228/2003 (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 15).

- (4) С настоящия регламент се установяват правила, чрез които да се гарантира функционирането на вътрешния пазар на електроенергия и се включват изисквания, свързани с развитието на възобновяемите форми на енергия и политиката в областта на околната среда, по-специално специфични правила за определени видове съоръжения за производство на възобновяема електроенергия относно отговорността за балансиране, диспечиране и повторно диспечиране, както и прагова стойност за емисиите на CO₂ от нов производствен капацитет, когато този капацитет е предмет на временни мерки, за да се осигури необходимото ниво на адекватност на ресурсите, а именно механизми за осигуряване на капацитет.
- (5) На електроенергията от възобновяеми източници от малки съоръжения за производство на електроенергия следва да се предостави приоритетно диспечиране чрез конкретен приоритетен ред в методологията на диспечирането или чрез правни или регулаторни изисквания към пазарните оператори за предоставяне на тази електроенергия на пазара. Приоритетното диспечиране, предоставено при услугите по експлоатация на системата при еднакви икономически условия, следва да се счита за съответстващо на настоящия регламент. Във всеки случай приоритетното диспечиране следва да се счита за съвместимо с участието на пазара на електроенергия на съоръжения за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници.
- (6) Държавната намеса, често планирана по некоординиран начин, доведе до растящи смущения на пазара за търговия на едро с електроенергия и до отрицателни последици за инвестициите и трансграничната търговия.

- (7) В миналото клиентите, потребяващи електроенергия, бяха абсолютно пасивни, като често я купуваха на регулирани цени, които не бяха пряко свързани с пазара. В бъдеще клиентите трябва да получат възможност за пълноценно участие на пазара при равнопоставеност с другите участници на него и да им се дадат начини да управляват своето потребление на енергия. За да бъде включен растящият дял на възобновяема енергия, бъдещата електроенергийна система следва да се възползва от всички налични източници на гъвкавост, по-специално решенията от гледна точка на търсенето и съхраняването на енергия, и следва да се възползва от цифровизацията чрез интегриране на иновативни технологии в електроенергийната система. За да се постигне действителна декарбонизация на възможно най-ниска цена, ще е необходимо също така бъдещата електроенергийна система да насърчава повишаването на енергийната ефективност. Изграждането на вътрешния енергиен пазар чрез ефективна интеграция на възобновяемата енергия може да стимулира инвестициите в дългосрочен план и да допринесе за постигането на целите на енергийния съюз и рамката в областта на климата и енергетиката до 2030 г., установена в съобщението на Комисията от 22 януари 2014 г., озаглавено „Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката през периода 2020—2030 г.“, и одобрена в заключенията, приети от Европейския съвет на 23 и 24 октомври 2014 г.
- (8) По-голямата пазарна интеграция и развитието към по-променливо производство на електроенергия налагат по-големи усилия за координиране на националните енергийни политики със съседите и използване на възможностите за трансгранична търговия с електроенергия.

- (9) Регулаторните рамки бяха доразвити, така че да дават възможност за търговия с електроенергия в целия Съюз. Това развитие беше подкрепено с приемането на няколко мрежови кодекса и насоки за интеграцията на пазарите на електроенергия. Тези мрежови кодекси и насоки съдържат разпоредби относно правилата на пазара, експлоатацията на системите и присъединяването към мрежата. С цел да се осигури пълна прозрачност и да се повиши правната сигурност, основните принципи за функционирането на пазара и разпределянето на капацитет в сроковете за търгуване на балансиращи пазари, пазари в рамките на деня, пазари „ден напред“, а именно през следващия ден, и форуърдни пазари също следва да бъдат приети по обикновената законодателна процедура и включени в един-единствен законодателен акт на Съюза.
- (10) В член 13 от Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията¹ се установява процедура, чрез която операторите на преносни системи могат да делегират всички или част от своите задачи на трета страна. Делегиращите оператори на преносни системи следва да продължат да носят отговорност за гарантиране на спазването на настоящия регламент. Освен това държавите членки следва да могат да възлагат задачи и задължения на трета страна. Това възлагане следва да бъде ограничено до задачи и задължения, изпълнявани на национално равнище, като например уреждане на дисбаланса. Ограниченията спрямо такова възлагане не следва да водят до ненужни промени в действащите национални разпоредби. Операторите на преносни системи следва обаче да продължават да носят отговорност за задачите, които са им поверени съгласно член 40 от Директива (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета²⁺.

¹ Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23 ноември 2017 г. за установяване на насоки за електроенергийното балансиране (ОВ L 312, 28.11.2017 г., стр. 6).

² Директива (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета от

⁺ ОВ: моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на директивата в бележката под линия.

- (11) По отношение на балансиращите пазари ефективното и ненарушаващо конкуренцията ценообразуване при възлагането на поръчки за балансиращ капацитет и балансираща енергия изисква договорите за балансиращ капацитет да не определят цената за балансиращата енергия. Това не засяга системите за диспечирание, които използват цялостна процедура по съставяне на графика в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/2195.
- (12) В членове 18, 30 и 32 от Регламент (ЕС) 2017/2195 се определя, че методът на ценообразуване както за стандартните, така и за специалните продукти за балансираща енергия следва да създава положителни стимули за участниците на пазара да поддържат своя собствен баланс или да спомагат за възстановяването на баланса на системата в своята област за цената на дисбаланса, като по този начин намаляват дисбалансите в системата и разходите за обществото. Този подход към ценообразуването следва да е насочен към икономически ефективно използване на оптимизацията на потреблението и на другите балансиращи ресурси при спазване на ограниченията във връзка с оперативната сигурност.
- (13) Интегрирането на пазарите на балансираща енергия следва да улеснява ефективната работа на пазара за сделки в рамките на деня, така че да се осигури възможност за участниците на пазара сами да се балансират, колкото е възможно по-близко до реално време, съгласно часовете на затваряне на пазара на балансираща енергия, установени в член 24 от Регламент (ЕС) 2017/2195. Единствено дисбалансите, оставащи след края на пазара за сделки в рамките на деня, следва да бъдат балансирани от операторите на преносни системи на балансиращия пазар. В член 53 от Регламент (ЕС) 2017/2195 се предвижда също така хармонизиран период за уреждане на дисбаланса от 15 минути в Съюза. Чрез тази хармонизация се цели да се осигури подкрепа за търговията в рамките на деня и да се насърчи разработването на редица търговски продукти с еднакви времеви интервали за доставка.

- (14) За да се осигури възможност за операторите на преносни системи да възлагат поръчки и да използват балансиращия капацитет по ефективен, икономичен и пазарен начин, е необходимо да се насърчи пазарната интеграция. Във връзка с това в дял IV от Регламент (ЕС) 2017/2195 се установяват три методики, чрез които операторите на преносни системи имат право да разпределят междузонов капацитет за обмена на балансиращ капацитет и споделянето на резерви, въз основа на анализ на разходите и ползите: процес на съоптимизация, процес на пазарно разпределение и разпределение въз основа на анализ на икономическата ефективност. Процесът на съоптимизирано разпределение трябва да се извършва за ден напред. За разлика от това е възможно процесът на пазарно разпределение да се извършва, когато възлагането се осъществява не повече от една седмица преди предоставянето на балансиращ капацитет, а разпределението въз основа на анализ на икономическата ефективност може да се извършва в случаите, когато възлагането се осъществява повече от една седмица преди предоставянето на балансиращия капацитет, при условие че разпределените количества са ограничени и че ежегодно се прави оценка. След като съответните регулаторни органи одобрят методика за процеса на разпределение на междузоновия капацитет, двама или повече оператори на преносни системи могат да я прилагат предсрочно с цел натрупване на опит и осигуряване на безпрепятствено прилагане на тази методика от повече оператори на преносни системи в бъдеще. Прилагането на такива методики следва обаче да бъде хармонизирано от всички оператори на преносни системи с цел насърчаване на пазарната интеграция.

- (15) В дял V от Регламент (ЕС) 2017/2195 се определя, че общата цел на уреждането на дисбаланса е да се гарантира, че отговарящите за баланса лица поддържат своя собствен баланс и спомагат за възстановяването на баланса на системата по ефективен начин, и да се предоставят стимули на участниците на пазара да запазят или да спомагат за възстановяването на баланса на системата. За да станат балансиращите пазари и цялата енергийна система пригодни за интегрирането на все по-голям дял на променлива възобновяема енергия, цените на дисбалансите следва да отразяват стойността на енергията в реално време. Всички участници на пазара следва да носят финансова отговорност за дисбалансите, които причиняват в системата, и представляват разликата между разпределения обем и окончателната позиция на пазара. За доставчиците на агрегирани услуги по оптимизация на потреблението, разпределеният обем се състои от обема на енергия, който е физически задействан от електроснабдяването на участващите клиенти, въз основа на дефинирана измервателна и базова методика.
- (16) С Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията¹ се установяват подробни насоки относно разпределянето на междузоновия капацитет и управлението на претоварването на пазарите за сделки за ден напред и в рамките на деня, включително изискванията за създаване на общи методики за определяне на размерите на капацитета, разполагаеми едновременно между пазарните зони, критерии за оценка на ефикасността и процедура за преглед за определяне на пазарни зони. В членове 32 и 34 от Регламент (ЕС) 2015/1222 се определят правила относно прегледа на конфигурацията на пазарните зони, в членове 41 и 54 от него се определят хармонизирани ограничения относно максималните и минималните клирингови цени за сроковете за търгуване за ден напред или в рамките на деня, в член 59 от него се определят правила относно моментите на затваряне на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет в рамките на деня, а в член 74 от него се определят правила относно методиките за поделение на разходите за повторно диспечирание и насрещна търговия.

¹ Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (ОВ L 197, 25.7.2015 г., стр. 24).

- (17) В Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията¹ се определят подробни правила за разпределяне на междוזонония капацитет на форуърдните пазари, за създаване на обща методика за определяне на дългосрочен междוזонов капацитет, за създаване на единна платформа за разпределяне на европейско равнище, предлагаща дългосрочни права за пренос, и за възможността за връщане на дългосрочни права за пренос с цел последващо предварително разпределяне на капацитет или прехвърляне на дългосрочни права за пренос между участниците на пазара. В член 30 от Регламент (ЕС) 2016/1719 се установяват правила за форуърдни продукти за хеджиране.
- (18) В Регламент (ЕС) 2016/631 на Комисията² се определят изискванията за присъединяване към взаимосвързаната система, на съоръжения за производство на електроенергия, по-специално по отношение на синхронни модули за производство на електроенергия, модули от вида „електроенергиен парк“ и модули от същия вид, разположени в морето. Тези изисквания спомагат за гарантиране на справедливи условия на конкуренция на вътрешния пазар на електроенергия, гарантиране на сигурността на системата и интегрирането на електроенергия от възобновяеми източници, както и за улесняване на търговията с електроенергия в целия Съюз. В членове 66 и 67 от Регламент (ЕС) 2016/631 се установяват правила за нововъзникващите технологии за производство на електроенергия.

¹ Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност (ОВ L 259, 27.9.2016 г., стр. 42).

² Регламент (ЕС) 2016/631 на Комисията от 14 април 2016 г. за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа (ОВ L 112, 27.4.2016 г., стр. 1).

- (19) Пазарните зони, отразяващи разпределението на търсенето и предлагането, са крайъгълен камък на пазарната търговия с електроенергия и са предпоставка за оползотворяването на пълния потенциал на методите за разпределяне на капацитета, включително на подход, основан на потоците. Ето защо пазарните зони следва да бъдат определени по начин, който да осигури ликвидност на пазара, ефикасно управление на претоварването и обща ефикасност на пазара. Когато се даде начало на преглед на конфигурацията на съществуваща пазарна зона от един-единствен регулаторен орган или оператор на преносна система с одобрението на неговия компетентен регулаторен орган, за пазарните зони в контролната зона на оператора на преносна система, ако конфигурацията на пазарната зона има незначително въздействие върху контролните зони на съседни оператори на преносни системи, включително междусистемни електропроводи, и прегледът на конфигурацията на пазарната зона е необходим, за да се подобри ефективността, да се увеличат максимално възможностите за трансгранична търговия или да се поддържа експлоатационната сигурност, операторът на преносната система в съответната контролна зона и компетентният регулаторен орган следва да бъдат съответно единственият оператор на преносна система и единственият регулаторен орган, които участват в прегледа. Съответният оператор на преносна система и компетентният регулаторен орган следва да представят предварително уведомление за прегледа на операторите на съседни преносни системи и резултатите от прегледа следва да бъдат публикувани. Следва да е възможно започването на преглед на регионална пазарна зона след техническия доклад относно претоварването в съответствие с член 14 от настоящия регламент или в съответствие със съществуващите процедури, установени в Регламент (ЕС) 2015/1222.

- (20) Когато регионалните координационни центрове извършват изчисляване на капацитета, те следва да увеличат максимално капацитета, като разглеждат възможността за коригиращи действия, несвързани с високи разходи, и зачитат оперативните ограничения за сигурността на операторите на преносни системи от региона за изчисляване на капацитета. Когато изчислението не води до капацитет, равен или по-голям от минималния капацитет, определен в настоящия регламент, регионалните координационни центрове следва да разгледат всички налични свързани с високи разходи коригиращи действия за допълнително увеличаване на капацитета до минималния капацитет, включително потенциала за повторно диспечирание в рамките на регионите за изчисляване на капацитета и между тях, като същевременно се спазват границите, осигуряващи експлоатационна сигурност на операторите на преносни системи от региона за изчисляване на капацитета. Операторите на преносни системи следва да докладват точно и прозрачно за всички аспекти на изчисляването на капацитета в съответствие с настоящия регламент и следва да гарантират, че цялата информация, изпратена до регионалните координационни центрове, е точна и подходяща за целта.
- (21) При извършване на изчисляването на капацитета регионалните координационни центрове следва да изчисляват междузоновите капацитети, използвайки данни от операторите на преносни системи, които спазват границите, осигуряващи експлоатационна сигурност в съответните контролни зони на операторите на преносни системи. Операторите на преносни системи следва да могат да се отклонят от координираното изчисляване на капацитета, когато прилагането му би довело до нарушаване на границите, осигуряващи експлоатационна сигурност на мрежовите елементи в тяхната контролна зона. Тези отклонения следва да бъдат внимателно наблюдавани и прозрачно докладвани, за да се предотвратят злоупотреби и да се гарантира, че обемът на междусистемния капацитет, който ще бъде предоставен на участниците на пазара, няма да бъде ограничаван с цел да се разреши проблемът с претоварването в рамките на дадена пазарна зона. Когато е въведен план за действие, в плана за действие следва да се вземат предвид отклоненията и да се предвидят мерки относно тяхната причина.

- (22) Съгласно основните пазарни принципи цените на електроенергията следва да се определят от търсенето и предлагането. Тези цени следва да сигнализират за наличието на потребност от електроенергия, като предоставят по този начин пазарни стимули за инвестиции в източници на гъвкавост — например гъвкаво производство, междусистемни електропроводи, оптимизация на потреблението или съхраняване на енергия.
- (23) Въпреки че декарбонизацията на електроенергийния сектор, свързана с превръщането на енергията от възобновяеми източници в основна част от пазара, е една от целите на Енергийния съюз, от решаващо значение е пазарът да премахне съществуващите пречки за трансграничната търговия и да насърчава инвестициите в поддържаща инфраструктура — например за по-гъвкаво производство, междусистемни електропроводи, оптимизация на потреблението и съхраняване на енергия. За да се подкрепи преходът към променливо и разпределено производство, както и да се гарантира, че принципите на енергийния пазар ще са в основата на пазарите на електроенергия в Съюза в бъдеще, е от съществено значение повторното съсредоточаване върху краткосрочните пазари и ценообразуването в условията на недостиг.

- (24) Краткосрочните пазари подобряват гъвкавостта и конкуренцията, като дават възможност за цялостното участие на повече ресурси на пазара, и по-специално на тези ресурси, които са по-гъвкави. Ефективното ценообразуване в условията на недостиг ще насърчава пазарните участници да реагират на пазарните сигнали и да присъстват на пазара, когато той изпитва най-голяма потребност от тях, и ще осигурява възстановяването на разходите им на пазара на едро. Поради това от решаващо значение е да се осигури премахването на определените по административен или косвен път пределни цени, така че да стане възможно ценообразуване в условията на недостиг. Пълното включване в пазарната структура на краткосрочните пазари и ценообразуването в условията на недостиг ще спомогне за премахването на други мерки, нарушаващи пазара, като например механизмите за осигуряване на капацитет, за да се гарантира сигурността на доставките. Същевременно ценообразуването без пределни цени в условията на недостиг на пазара на едро не следва да е в ущърб на възможността за предлагане на надеждни и стабилни цени за крайните клиенти, по-специално битовите клиенти, малки и средни предприятия (МСП) и промишлени клиенти.
- (25) Без да се засягат членове 107, 108 и 109 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), дерогациите от основните пазарни принципи, като например задължение за балансиране, диспечирание съобразно пазара или повторно диспечирание, намаляват сигналите за гъвкавост и действат като пречки за разработването на решения — например за съхраняване на енергия, оптимизация на потреблението или агрегиране. Макар че все пак са необходими дерогации, за да се избегне излишната административна тежест за някои участници на пазара, по-специално битови клиенти и МСП, покриващите цялостни технологии широкообхватни дерогации не са в съответствие с целта за постигане на ефикасни основани на пазара процеси на декарбонизация, така че следва да бъдат заменени с по-целенасочени мерки.

- (26) Предварително условие за ефективна конкуренция на вътрешния пазар на електроенергия са недискриминационните, прозрачни и адекватни такси за използване на мрежата, включително междусистемните електропроводи в преносната система.
- (27) Некоординираните ограничения на капацитета на междусистемните електропроводи все повече ограничават обмена на електроенергия между държавите членки и са се превърнали в сериозна пречка за развитието на функциониращ вътрешен пазар на електроенергия. Поради това максималното ниво на капацитет на междусистемните електропроводи и мрежовите елементи следва да бъде предоставен, като се спазват стандартите за безопасност за сигурна експлоатация на мрежата, включително при спазване на стандарта за сигурност при извънредни ситуации (N-1). Съществуват обаче някои ограничения във връзка с установяването на нивото на капацитета в мрежа с много затворени контури. Трябва да се въведат ясни минимални нива за наличния капацитет за целите на междузонавата търговия, за да се намалят ефектите от кръговите потоци и вътрешните претоварвания върху междузонавата търговия и да се даде предсказуема стойност на капацитета за участниците на пазара. Когато се използва основания на потоците подход, с този минимален капацитет следва да се определи минималният дял от капацитета на даден междузонов или вътрешен критичен мрежови елемент, като се зачитат границите, осигуряващи експлоатационна сигурност, който да се използва като база за координирано изчисляване на капацитета съгласно Регламент (ЕС) 2015/1222, като се вземат предвид извънредните ситуации. Останалата част от капацитета може да се използва за маржове на надеждност, кръгови потоци и вътрешни потоци. Освен това, в случай на предвидими проблеми, свързани с осигуряването на сигурността на мрежата, следва да е възможно да се приемат дерогации за ограничен преходен период. Тези дерогации следва да бъдат придружени от методология и проекти, които предвиждат дългосрочно решение.

- (28) Преносният капацитет, спрямо който се прилага критерият за минимален капацитет от 70% при нетния преносен капацитет, е максималният пренос на активна мощност, която спазва ограниченията с оглед на оперативната сигурност и взема предвид извънредните ситуации. При координираното изчисляване на този капацитет се отчита и фактът, че електроенергийни потоци се разпределят неравномерно между индивидуалните компоненти и не се състои единствено от добавяне на капацитети към междусистемните електропроводи. Този капацитет не взема предвид маржовете на надеждност, кръговите потоци или вътрешните потоци, които се вземат предвид в рамките на оставащите 30%.
- (29) Важно е да се избягва нарушаването на конкуренцията, произтичащо от различните стандарти за безопасност, експлоатация и планиране, използвани от операторите на преносни системи в държавите членки. Освен това следва да има прозрачност за участниците на пазара по отношение на наличния преносен капацитет и стандартите за безопасност, експлоатация и планиране, които засягат наличния преносен капацитет.
- (30) С оглед ефикасно насочване на необходимите инвестиции е необходимо също така цените да подават сигнали за това къде има най-голяма потребност от електроенергия. За получаването на правилни локационни сигнали в дадена зона електроенергийна система е необходимо съгласувано, обективно и надеждно определяне на пазарните зони (а именно зоните на офериране) чрез прозрачен процес. С оглед да се осигури ефикасната експлоатация и планиране на електроенергийната мрежа на Съюза и да се предоставят ефективни ценови сигнали за нужда от нов производствен капацитет (а именно мощност), оптимизация на потреблението и преносна инфраструктура, пазарните зони следва да отразяват структурното претоварване. По-специално не следва да се намалява междузоновият капацитет, за да се реши проблемът с вътрешното претоварване.

- (31) За да бъдат отразени различаващите се принципи на оптимизиране на пазарните зони, без да се излагат на риск ликвидните пазари и инвестициите в мрежите, следва да бъдат предвидени две възможности за преодоляване на претоварванията.
- Държавите членки следва да могат да избират между реконфигуриране на тяхната пазарна зона или мерки като укрепване и оптимизиране на мрежата. Отправната точка за такова решение следва да бъде установяването на продължителни структурни претоварвания от оператора или операторите на преносната система на дадена държава членка, от доклад на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия („ЕМОПС за електроенергия“) относно претоварването или от преглед на пазарната зона. Държавите членки следва на първо място да се опитат да намерят общо решение за преодоляване на претоварванията.
- Във връзка с това държавите членки биха могли да приемат многонационални или национални планове за действие за справяне с претоварванията. За държавите членки, които приемат план за действие за преодоляване на претоварванията чрез мерки, следва да се прилага период за поетапно откриване на междусистемни електропроводи под формата на линейна траектория. В края на изпълнението на такъв план за действие държавите членки следва да могат да изберат между реконфигуриране на пазарната зона(пазарните зони) или справяне с останалите претоварвания чрез коригиращи действия, чиято цена да заплатят. Във втория случай тяхната пазарна зона следва да не се реконфигурира противно на волята на държавата членка, при условие че са достигнати минималните капацитети.
- Минималното ниво на капацитета, което следва да се използва при координираното изчисляване на капацитета, следва да представлява процент от капацитета на даден критичен мрежови елемент, както е определен при следване на процеса на подбор съгласно Регламент (ЕС) 2015/1222, след, или в случай на подход, основан на потоците, при спазването на ограниченията във връзка с експлоатационната сигурност в извънредни ситуации. Решение на Комисията за конфигурацията на пазарна зона следва да бъде възможно в краен случай и следва да изменя конфигурацията на пазарната зона само в онези държави членки, които са избрали разделяне на пазарната зона или които не са достигнали минималното ниво на капацитета.

- (32) За ефикасна декарбонизация на електроенергийната система чрез интеграция на пазарите е необходимо систематично премахване на пречките за трансгранична търговия, така че да се преодолее разпокъсването на пазарите и да се даде възможност на клиентите, потребяващи енергия в Съюза напълно да се възползват от предимствата на интегрираните пазари на електроенергия и конкуренцията.
- (33) Настоящият регламент следва да установи основните принципи по отношение на определяне на тарифите и разпределение на капацитета, като същевременно предвиди приемането на насоки, които да уреждат подробно по-нататък релевантни принципи и методики, за да се даде възможност за бърза адаптация в случай на променени обстоятелства.
- (34) Управлението на проблемите по претоварване следва да предоставя на операторите на преносни системи и участниците на пазара правилни икономически сигнали и следва да е основано на пазарни механизми.
- (35) В един отворен, конкурентен пазар операторите на преносни системи следва да бъдат компенсирани за разходите, направени в резултат на преминаването на трансгранични потоци от електроенергия през техните мрежи, от операторите на преносните системи, от които произхождат трансграничните потоци, и на системите, където завършват тези потоци.
- (36) Плащането и получаването на средства в резултат на компенсациите между операторите на преносни системи следва да бъдат взети предвид при определянето на националните мрежови тарифи.
- (37) Действителната сума, дължима за трансграничен достъп до мрежата, може да варира значително в зависимост от участващите оператори на преносни системи и в резултат на разлики в структурата на системите за тарифите, прилагани в държавите членки. Поради това е необходима известна степен на хармонизиране, за да се избегнат смущения в търговията.

- (38) Следва да има правила за използване на приходите от процедурите по управление на претоварването, освен ако специфичният характер на съответния междусистемен електропровод оправдава освобождаване от тези правила.
- (39) С оглед да се осигурят еднакви условия на конкуренция между всички участници на пазара, следва да се прилагат мрежови тарифи по начин, при който не се прави разлика в положително или отрицателно отношение в производството в зависимост от това дали то е свързано с разпределение или с пренос. Мрежовите тарифи следва да не са по-неблагоприятни за съхраняването на енергия и да не възпират участието в оптимизацията на потреблението или да представляват пречка за подобряване на енергийната ефективност.
- (40) С оглед да се повишат прозрачността и съвместимостта при определянето на тарифи, когато задължителната хармонизация не се счита за уместна, Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия („ACER“), създадена съгласно Регламент (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета¹⁺, следва да издаде доклад относно най-добрите практики във връзка с методиките за определяне на тарифите.
- (41) С оглед по-добре да се гарантира оптималното инвестиране в общата трансевропейска мрежа и да се намери по-добро решение в случаите, когато реалистични проекти за междусистемна свързаност не могат да бъдат осъществени поради липсата на приоритизиране на национално равнище, следва да се преразгледа използването на такси за претоварване и то да допринася за гарантиране на наличието и поддръжката или увеличаването на междусистемния капацитет.

¹ Регламент (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета от ... (ОВ ...).

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE-CONS 83/18 (2016/0378(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на този регламент в бележката под линия.

- (42) За да се гарантира оптимално управление на преносната мрежа за електроенергия и да се направят възможни търговията и трансграничните доставки на електроенергия в Съюза, следва да бъде създадена ЕМОПС за електроенергия. Задачите на ЕМОПС за електроенергия следва да бъдат изпълнявани в съответствие със съюзните правила в областта на конкуренцията, които остават приложими към решенията на ЕМОПС за електроенергия. Задачите на ЕМОПС за електроенергия следва да бъдат ясно определени и методите ѝ на работа следва да са такива, че да гарантират ефикасност и прозрачност. Подготвените от ЕМОПС за електроенергия мрежови кодекси нямат за цел да заменят необходимите национални мрежови кодекси по въпроси, които не са трансгранични. Тъй като може да бъде постигнат по-ефективен напредък чрез подход на регионално равнище, операторите на преносни системи следва да изградят регионални структури в рамките на цялостната структура на сътрудничество, като същевременно осигурят съвместимост на резултатите на регионално равнище с мрежовите кодекси и с необвързващите десетгодишни планове за развитие на мрежата на съюзно равнище. Държавите членки следва да насърчават сътрудничеството и да наблюдават ефективността на мрежата на регионално равнище. Сътрудничеството на регионално равнище следва да бъде съвместимо с напредъка по посока на конкурентен и ефикасен вътрешен пазар на електроенергия.

- (43) ЕМОПС за електроенергия следва да изготви надеждна оценка на адекватността на европейските ресурси в средно- и дългосрочен план, за да предостави обективна основа за оценка на опасенията относно тази адекватност. Механизмите за осигуряване на капацитет в отговор на опасение относно адекватността на ресурсите следва да се основават на оценката на адекватността на европейските ресурси. Тази оценка може да бъде допълнена с национални оценки.
- (44) Предназначението на методиката за оценката на адекватността на ресурсите в дългосрочен план (от десет години напред до година напред), посочена в настоящия регламент, е различно от това на сезонните оценки на адекватността (за шест месеца напред), посочени в член 9 от Регламент (ЕС) 2019/... на Европейския парламент и на Съвета⁺. Оценките в средно- и дългосрочен план се използват главно за идентифициране на опасения за адекватността и преценяване на нуждата от механизми за осигуряване на капацитет, докато сезонните оценки на адекватността служат за насочване на вниманието към краткосрочни рискове, които могат да възникнат през следващите шест месеца, в резултат от които е вероятно значително влошаване на положението с доставките на електроенергия. В допълнение регионалните координационни центрове изготвят и регионални оценки на адекватността относно експлоатацията на електропреносни системи. Тези оценки на адекватността са в много краткосрочен план (от седмица напред до ден напред) и се използват в контекста на експлоатацията на системите.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ РЕ-CONS 73/18 (2016/0377(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОБ на този регламент в бележката под линия.

- (45) Преди въвеждането на механизми за осигуряване на капацитет държавите членки следва да оценят регулаторните отклонения, допринасящи за съответното опасение за адекватността на ресурсите. От държавите членки следва да се изисква приемането на мерки за премахване на установените отклонения и те следва да приемат срок за изпълнението им. Механизми за осигуряване на капацитет следва да се въвеждат само за вземане на мерки по проблемите с адекватността, които не може да бъдат решени чрез премахването на такива отклонения.
- (46) Държавите членки, възнамеряващи да въведат механизми за осигуряване на капацитет, следва да извеждат цели за адекватността на ресурсите, основани на прозрачен и проверим процес. Държавите членки следва да имат свободата да определят своя собствена желателна степен на сигурност на доставките.
- (47) В съответствие с член 108 от ДФЕС Комисията има изключителна компетентност да оценява съвместимостта с вътрешния пазар на мерките в областта на държавните помощи, които държавите членки могат да въведат. Тази оценка се извършва въз основа на член 107, параграф 3 от ДФЕС и в съответствие с приложимите разпоредби и насоки, които Комисията може да приеме за тази цел. Настоящият регламент не засяга изключителната компетентност на Комисията, предоставена от ДФЕС.
- (48) Съобразно настоящия регламент следва да бъде направен преглед на въведените механизми за осигуряване на капацитет.

- (49) Следва в настоящия регламент да бъдат определени подробни правила за улесняване на ефективното трансгранично участие в механизми за осигуряване на капацитет. Операторите на преносни системи следва да улесняват трансграничното участие на заинтересованите производители в механизми за осигуряване на капацитет в други държави членки. Поради това те следва да изчисляват максималния капацитет, за който би било възможно трансгранично участие, да дават възможност за участие и да проверяват наличностите. Регулаторните органи следва да налагат прилагането на трансграничните правила в държавите членки.
- (50) Механизмите за осигуряване на капацитет следва да не водят до свръхкомпенсиране, като същевременно следва да гарантират сигурност на доставките. Във връзка с това следва да бъдат изградени механизми за осигуряване на капацитет, различни от стратегическите резерви, за да се гарантира, че цената, която се заплаща за наличност, автоматично клони към нула, когато се очаква равнището на капацитет, което би било рентабилно на енергийния пазар, при липсата на механизъм за осигуряване на капацитет, да е адекватно, за да отговаря на равнището на търсения капацитет.
- (51) За да подкрепи държавите членки и регионите, изправени пред социални, промишлени и икономически предизвикателства в резултат на енергийния преход, Комисията създаде инициатива за регионите с високо потребление на въглища и високи въглеродни емисии. В този контекст Комисията следва да подпомага държавите членки, включително с целенасочена финансова подкрепа, за да се даде възможност за „справедлив преход“ в тези региони, когато е възможно.

- (52) Предвид различията между националните енергийни системи и техническите ограничения на съществуващите електроенергийни мрежи най-добрият подход за постигане на напредък в интеграцията на пазарите често е на регионално равнище. Така че следва да се засили регионалното сътрудничество между операторите на преносни системи. С оглед да се осигури ефикасно сътрудничество, в нова регулаторна рамка следва да се предвиди засилено регионално управление и регулаторен надзор, включително с укрепване на правомощието на ACER за вземане на решения по трансгранични въпроси. Възможно е да е необходимо по-тесно сътрудничество между държавите членки също и в кризисни ситуации, за да се повиши сигурността на доставките и да се ограничат нарушенията на пазара.
- (53) Координацията между операторите на преносни системи на регионално равнище беше формализирана със задължителното участие на тези оператори в състава на регионалните координатори по сигурността. Регионалната координация между операторите на преносни системи следва да бъде доразвита с усъвършенствана институционална рамка посредством създаването на регионални координационни центрове. При създаването на регионални координационни центрове следва да се вземат предвид съществуващите или планираните инициативи за регионална координация и следва да се подкрепи нарастването на интеграцията в експлоатацията на електроенергийните системи в целия Съюз, чрез което да се осигури тяхното ефикасно и сигурно действие. Поради тази причина е необходимо да се гарантира, че координацията на операторите на преносни системи посредством регионалните координационни центрове се осъществява в целия Съюз. Ако операторите на преносни системи от даден регион все още не са координирани от съществуващ или планиран регионален координационен център, операторите на преносни системи в този регион създават или определят регионален координационен център.

- (54) Географският обхват на регионалните координационни центрове следва да им дава възможност да допринасят ефективно за координирането на действията на операторите на преносните системи в регионите и следва да доведе до по-голяма сигурност на системата и пазарна ефективност. Регионалните координационни центрове следва да разполагат с гъвкавост да изпълняват задачите си в региона по начин, който е най-добре съобразен с естеството на поверените им отделни задачи.
- (55) Регионалните координационни центрове следва да изпълняват задачи, при които техният регионален обхват носи добавена стойност в сравнение с изпълнението на тези задачи на национално равнище. Задачите на регионалните координационни центрове следва да обхващат задачите, осъществявани от регионалните координатори по сигурността съгласно Регламент (ЕС) 2017/1485 на Комисията¹, както и допълнителни задачи по експлоатацията на системата, функционирането на пазара и готовността за справяне с рискове. Задачите, осъществявани от регионалните координационни центрове, следва да не включват експлоатацията в реално време на електроенергийната система.
- (56) При изпълнението на своите задачи регионалните координационни центрове следва да допринасят за постигането на целите до 2030 и до 2050 г., поставени в рамката за политиките в областта на климата и енергетиката.
- (57) Регионалните координационни центрове следва да действат на първо място в интерес на експлоатацията на системата и функционирането на пазара в региона. Поради това на регионалните координационни центрове следва да бъдат възложени правомощията, необходими за координиране на действията, които трябва да се предприемат от операторите на преносни системи в региона на експлоатация на системите за определени функции, и изпълнение на засилена консултативна роля за останалите функции.

¹ Регламент (ЕС) 2017/1485 на Комисията от 2 август 2017 г. за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия (ОВ L 220, 25.8.2017 г., стр. 1).

- (58) Човешките, техническите, физическите и финансовите ресурси за регионалните координационни центрове следва да не надхвърлят това, което е строго необходимо за изпълняване на задачите им.
- (59) ЕМОПС за електроенергия следва да гарантира, че дейностите на регионалните координационни центрове са координирани отвъд границите на регионите.
- (60) С оглед да се повиши ефективността на разпределителните мрежи за електроенергия в Съюза и да се осигури тясно сътрудничество с операторите на преносни системи и ЕМОПС за електроенергия, следва да бъде създадена организация на операторите на разпределителни системи в Съюза (ООРСЕС). Задачите на ООРСЕС следва да бъдат ясно определени и методите ѝ на работа следва да гарантират ефикасност, прозрачност и представителност сред операторите на разпределителни системи в Съюза. ООРСЕС следва да действа в тясно сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия по подготовката и прилагането на мрежовите кодекси, когато това е приложимо, и следва да работи по предоставянето на насоки по интегрирането, наред с другото, на разпределено производство на електроенергия и съхраняване на енергия в разпределителни мрежи или други области, които са свързани с управлението на разпределителни мрежи. ООРСЕС следва също надлежно да взема под внимание особеностите, присъщи на разпределителни системи, свързани надолу по веригата с електроенергийните системи на острови, които не са свързани с други електроенергийни системи чрез междусистемни електропроводи.

- (61) Необходимо е да се увеличат сътрудничеството и координацията между операторите на преносни системи, за да се създадат мрежови кодекси за предоставяне и управление на ефективен и прозрачен достъп до трансграничните преносни системи, както и за да се осигурят координирано и в достатъчна степен ориентирано към бъдещето планиране и стабилно техническо развитие на преносната система в Съюза, включително изграждане на междусистемен капацитет, при спазване на екологичните изисквания. Тези мрежови кодекси следва да са в съответствие с необвързващите рамкови насоки, които са разработени от ACER. ACER следва да участва в преразглеждането на основата на факти на проектите на мрежови кодекси, включително в съобразяването им с рамковите насоки, както и да има право да ги препоръчва за приемане от Комисията. ACER следва да прави оценка на предложените изменения на мрежовите кодекси, както и да има право да ги препоръчва за приемане от Комисията. Операторите на преносни системи следва да експлоатират своите мрежи в съответствие с тези мрежови кодекси.
- (62) Опитът по разработването и приемането на мрежови кодекси показва, че е полезно процедурата за разработване да бъде рационализирана, като се включи пояснение, че ACER има право да преразглежда проектите на мрежови кодекси за електроенергия, преди да ги представи на Комисията.

- (63) За осигуряване на гладкото функциониране на вътрешния пазар на електроенергия следва да се предвидят процедури, които да позволяват приемането на решения и насоки с оглед, наред с другото, определяне на тарифите и разпределение на капацитета от Комисията, като същевременно се осигурява участието на регулаторните органи в този процес, където е подходящо чрез тяхната асоциация на равнището на Съюза. Регулаторните органи, заедно с другите съответни органи на държавите членки, имат важна роля в допринасянето за правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия.
- (64) Всички участници на пазара се интересуват от работата, която се очаква от ЕМОПС за електроенергия. Следователно процесът на ефективна консултация е от съществено значение и съществуващите структури, които са създадени, за да го улесняват и направляват посредством регулаторните органи или ACER, следва да играят важна роля.
- (65) За да се гарантира по-голяма прозрачност по отношение на цялата мрежа за пренос на електроенергия в Съюза, ЕМОПС за електроенергия следва да изготви, публикува и редовно да актуализира необвързващ десетгодишен план за развитие на мрежата в целия Съюз. Този план за развитие на мрежата следва да включва жизнеспособни мрежи за пренос на електроенергия и необходимите регионални междусистемни електропроводи, подходящи от търговска гледна точка или от гледна точка на сигурността на доставките.

- (66) Инвестициите в нова важна инфраструктура следва да бъдат силно насърчавани, като едновременно с това се гарантира правилното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия. За да се увеличи положителното въздействие на освободените междусистемни електропроводи за постоянен ток върху конкуренцията и сигурността на доставките, пазарните интереси следва да бъдат подлагани на проверка по време на фазата на планирането и следва да бъдат приети правила за управление на претоварването. Когато междусистемните електропроводи за постоянен ток са разположени върху територията на повече от една държава членка, ACER следва да обработва като последна инстанция искането за освобождаване, за да може по-добре да се отчитат трансграничните последици и да се улесни административната му обработка. Освен това, предвид изключителния риск при изграждане на такива освободени големи инфраструктурни проекти, предприятията, които имат интереси в доставката и производството, следва да могат да се ползват от временна дерогация от правилата за пълно отделяне по отношение на тези проекти. Освобождаването, предоставено съгласно Регламент (ЕО) № 1228/2003 на Европейския парламент и на Съвета¹, продължава да се прилага до определения срок, както постановява решението за освобождаване. Разположена в морето електроенергийна инфраструктура с двойна функционалност (така наречените „офшорни хибридни активи“), които съчетават преноса на вятърна енергия от разположени в морето инсталации до брега и междусистемните електропроводи, следва също да бъдат допустими за освобождаване, например съгласно правилата, приложими за нови междусистемни електропроводи за прав ток. Когато е необходимо, регулаторната рамка следва надлежно да отчита специфичното положение на тези активи, за да се преодолеят пречките пред реализирането на рентабилни за обществото офшорни хибридни активи.

¹ Регламент (ЕО) № 1228/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно условията за достъп до мрежата за трансграничен обмен на електроенергия (ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 1).

- (67) За да се увеличи доверието в пазара, неговите участници се нуждаят да бъдат сигурни, че извършителите на злоупотреби подлежат на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. Компетентните органи следва да бъдат оправомощени да разследват ефективно твърденията за злоупотреба с пазара. За тази цел е необходимо компетентните органи да имат достъп до данни, които дават информация за взетите от доставчиците оперативни решения. На пазара за електроенергия много релевантни решения се вземат от производителите, които следва да предоставят на разположение на компетентните органи информация във връзка с тези решения, като тя бъде лесно достъпна за тях за определен период от време. Освен това компетентните органи следва редовно да следят дали операторите на преносни системи спазват правилата. Дребните производители, които нямат реална възможност да нарушават пазара, следва да бъдат освободени от това задължение.
- (68) От държавите членки и компетентните органи следва да се изисква предоставянето на релевантна информация на Комисията. Такава информация следва да се третира като поверителна от Комисията. Когато е необходимо, Комисията следва да има възможност да изисква релевантната информация директно от съответните предприятия, при условие че са уведомени компетентните органи.
- (69) Държавите членки следва да установят правила за санкции, приложими за нарушения на разпоредбите на настоящия регламент, и да гарантират тяхното изпълнение. Тези санкции следва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.

- (70) Държавите членки, договарящите се страни от Енергийната общност и други трети държави, които прилагат настоящия регламент или са част от синхронната зона на континентална Европа, следва тясно да си сътрудничат по всички въпроси, отнасящи се за развитието на регион за интегрирана търговия с електроенергия, и следва да не вземат мерки, които могат да застрашат по-нататъшната интеграция на пазарите на електроенергия или сигурността на доставките за държавите членки и договарящите се страни.
- (71) Към момента на приемане на Регламент (ЕО) № 714/2009 на равнището на Съюза съществуваха само някои правила за вътрешния пазар на електроенергия. Оттогава вътрешният пазар в Съюза стана по-сложен поради коренната промяна, през която преминават пазарите, по-специално по отношение на въвеждането на производство на електроенергия от променливи възобновяеми източници. Поради това мрежовите кодекси и насоки станаха изключително значителни по обем и всеобхватни и обхващат както технически, така и общи въпроси.

- (72) С цел да се осигури минималната степен на хармонизация, изисквана за ефективно функциониране на пазара, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС във връзка с несъществени елементи на някои конкретни области, които са основни за пазарната интеграция. Тези актове следва да включват приемането и изменението на определени мрежови кодекси и насоки, когато те допълват настоящия регламент, регионалното сътрудничество между операторите на преносни системи и регулаторните органи, финансовите компенсации между операторите на преносни системи, както и прилагането на разпоредбите за освобождаване за нови междусистемни електропроводи. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.¹. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (73) За да се гарантират еднакви условия за изпълнение на настоящия регламент, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия в съответствие с член 291 от ДФЕС. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета². За приемането на тези актове за изпълнение следва да бъде използвана процедурата по разглеждане.

¹ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

² Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13).

- (74) Доколкото целта на настоящия регламент, а именно осигуряването на хармонизирана рамка за трансграничен обмен на електроенергия, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а поради неговия обхват и последици могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (75) От съображения за последователност и правна сигурност никоя разпоредба на настоящия регламент не следва да пречи на прилагането на дерогациите, произтичащи от член 66 от Директива (ЕС) 2019/...⁺,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE-CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Глава I

Предмет, приложно поле и определения

Член 1

Предмет и приложно поле

Настоящият регламент цели да:

- а) постави основата за ефикасно постигане на целите на Европейския енергиен съюз, и по-специално на рамката в областта на климата и енергетиката до 2030 г., като се даде възможност за получаване на пазарни сигнали с оглед на повишена ефективност, по-висок дял възобновяеми енергийни източници, сигурност на доставките, гъвкавост, устойчивост, декарбонизация и иновативност;
- б) определи основните принципи за добре функциониращи интегрирани електроенергийни пазари с оглед да се позволи недискриминационен достъп до пазара за всички доставчици на ресурси и клиенти, потребяващи електроенергия, да се предоставят повече права на потребителите, да се осигури конкурентоспособността на световния пазар, както и оптимизацията на потреблението, съхраняването на енергия и енергийната ефективност и да се улесни агрегирането на разпределеното търсене и предлагане, както и да се даде възможност за пазарна и секторна интеграция и заплащане на пазарен принцип на електроенергията, произведена от възобновяеми източници;

- в) определи справедливи правила за трансграничен обмен на електроенергия и следователно засилване на конкуренцията на вътрешния пазар на електроенергия при отчитане на конкретните характеристики на националните и регионални пазари, включително създаването на компенсаторен механизъм по отношение на трансграничните потоци на електроенергия, създаването на хармонизирани принципи във връзка с таксите за трансграничен пренос и разпределението на наличния капацитет на междусистемните електропроводи между националните преносни системи;
- г) улесни възникването на добре работещ, ликвиден и прозрачен пазар на едро, който допринася за висока степен на сигурност на доставките на електроенергия, и да предостави механизми за хармонизиране на правилата за трансграничен обмен на електроенергия.

Член 2

Определения

Прилагат се следните определения:

- 1) „междусистемен електропровод“ означава преносна линия, която пресича или минава по протежението на граница между държави членки и която свързва националните преносни системи на държавите членки;
- 2) „регулаторен орган“ означава регулаторен орган, определен от всяка държава членка съгласно член 57, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- 3) „трансграничен поток“ означава физическия поток електроенергия в преносната мрежа на дадена държава членка, който е резултат от въздействието на дейността на производители, клиенти, или и двете категории, извън тази държава членка върху нейната преносна мрежа;
- 4) „претоварване“ означава ситуация, при която не могат да бъдат изпълнени всички заявки от пазарни участници за търговия между зони от мрежата защото те биха засегнали значително физическите потоци по мрежови елементи, които не могат да поемат тези потоци;
- 5) „нов междусистемен електропровод“ означава междусистемен електропровод, който не е бил завършен до 4 август 2003 г.;
- 6) „структурно претоварване“ означава претоварване в преносната система, което може да бъде еднозначно определено, което е предсказуемо, не се мени географски във времето и често възниква отново при нормални условия в електроенергийната система;
- 7) „пазарен оператор“ означава субект, предоставящ услуга, чрез която офертите за продажба на електроенергия се съгласуват с офертите за покупка на електроенергия;
- 8) „номиниран оператор на пазара на електроенергия“ или „НОПЕ“ означава пазарен оператор, определен от компетентния орган да изпълнява задачи по еднократно свързване на пазарите за ден напред или в рамките на деня;
- 9) „стойност на загубите от прекъсване на електроснабдяването“ (value of lost load) означава оценка в евро/MWh на максималната цена на електроенергията, която клиентите са готови да заплатят, за да избегнат изключване на електроснабдяването;

- 10) „балансиране“ означава всички действия и процеси, във всички срокове, чрез които операторите на преносни системи гарантират непрекъснатото поддържане на честотата в системата в предварително определен интервал на устойчивост в съответствие с размера на резервите, които са необходими с оглед на изискваното качество;
- 11) „балансираща енергия“ означава енергията, използвана от операторите на преносни системи, за да извършват балансиране;
- 12) „доставчик на услуга за балансиране“ означава пазарен участник, предоставящ на оператори на преносни системи балансираща енергия и балансиращ капацитет;
- 13) „балансиращ капацитет“ означава количество капацитет, което даден доставчик на услуга за балансиране се е съгласил да поддържа и по отношение на което да представя оферти за покупка за съответно количество балансираща енергия на оператора на преносни системи за времетраенето на договора;
- 14) „отговарящо за баланса лице“ означава участник на пазара или негов избран представител, отговорен за дисбалансите му на пазара на електроенергия;
- 15) „период за уреждане на дисбаланса“ означава единицата време, за която се изчислява дисбалансът на отговарящите за баланса лица;
- 16) „цена на дисбаланса“ означава цената, била тя положителна, нула или отрицателна, във всеки период за уреждане на даден дисбаланс във всяка посока;

- 17) „област за цената на дисбаланса“ означава областта, в която се изчислява дисбалансът;
- 18) „процес на предварителна оценка“ означава процеса на проверка дали даден доставчик на балансиращ капацитет отговаря на изискванията, поставени от операторите на преносни системи;
- 19) „резервен капацитет“ означава размера на резервите за първично регулиране на честотата, резервите за вторично регулиране на честотата или резервите за замяна, които трябва да са на разположение на оператора на преносни системи.
- 20) „приоритетно диспечиране“ означава, по отношение на модела на самодиспечиране, диспечирането на електрически централи въз основа на критерии, които се различават от поддръждането на офертите за покупка по икономически показатели, а по отношение на модела на централно диспечиране, диспечирането на електрически централи въз основа на критерии, които се различават от поддръждането на офертите за покупка по икономически показатели и от мрежови ограничения, като се отдава приоритет на диспечирането на конкретни технологии за производство на електроенергия;
- 21) „регион на изчисляване на капацитета“ означава географската област, в която се прилага координираното изчисляване на капацитета;
- 22) „механизъм за осигуряване на капацитет“ означава временна мярка, с която да се осигури постигането на необходимото равнище на адекватност на ресурсите чрез възнаграждение за предоставянето на ресурси на разположение с изключение на мерки, отнасящи се за спомагателни услуги или управление на претоварването;
- 23) „високоэффективно комбинирано производство на енергия“ означава комбинирано производство на енергия, отговарящо на критериите, определени в приложение II към Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹;

¹ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

- 24) „демонстрационен проект“ означава проект, който доказва наличието на технология, която е първа по рода си в Съюза и представлява значително нововъведение, което далеч надхвърля съвременното технологично равнище;
- 25) „участник на пазара“ означава физическо или юридическо лице, което купува, продава или произвежда електроенергия, занимава се с агрегиране или е оператор по оптимизация на потреблението или услуги за съхраняване, включително посредством издаване на нареждания за търговия, на един или повече пазари на електроенергия, включително пазари на балансираща енергия;
- 26) „повторно диспечиране“ означава мярка, включително ограничаване, задействана от един или повече оператори на преносни системи или оператори на разпределителни системи чрез промяна на графика за производство, графика на електроснабдяване, или и двете, за да се променят физическите потоци в електроенергийната система и да се облекчи физическото претоварване или по друг начин да се гарантира сигурността на системата;
- 27) „насрещна търговия“ означава междузонов обмен, иницииран от системни оператори между две пазарни зони, за да се облекчи физическото претоварване;
- 28) „съоръжение за производство на електроенергия“ означава съоръжение, което преобразува първична енергия в електрическа енергия и което се състои от един или повече модули за производство на електроенергия, свързани към мрежа;

- 29) „модел на централно диспечиране“ означава модел на съставяне на графиците и диспечиране, при който графиците за производство и потребление и за диспечиране на съоръженията за производство на електроенергия и потреблящите съоръжения, по отношение на диспечируемите съоръжения, се определят от оператор на преносна система в рамките на цялостната процедура по съставяне на графиците;
- 30) „модел на самодиспечиране“ означава модел на съставяне на графиците и диспечиране, при който графиците за производство и потребление, както и за диспечиране на съоръженията за производство на електроенергия и на потреблящите съоръжения се определят от агентите по съставяне на графици на тези съоръжения;
- 31) „стандартен балансиращ продукт“ означава хармонизиран балансиращ продукт, определен от всички оператори на преносни системи за обмена на услуги по балансиране;
- 32) „специален балансиращ продукт“ означава балансиращ продукт, различен от стандартен балансиращ продукт;
- 33) „делегиран оператор“ означава субект, на когото специални задачи или задължения, поверени на оператор на преносна система или номиниран оператор на пазара на електроенергия съгласно настоящия регламент или други правни актове на Съюза, са делегирани от въпросния оператор на преносна система или НОПЕ, или са били възложени от държава членка или регулаторен орган;
- 34) „клиент“ означава клиент съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- 35) „краен клиент“ означава краен клиент съгласно определението в член 2, точка 3 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 36) „клиент на едро“ означава клиент на едро съгласно определението в член 2, точка 2 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 37) „битов клиент“ означава битов клиент съгласно определението в член 2, точка 4 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 38) „малко предприятие“ означава малко предприятие съгласно определението в член 2, точка 7 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 39) „активен клиент“ означава активен клиент съгласно определението в член 2, точка 8 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 40) „пазари на електроенергия“ означава пазари на електроенергия съгласно определението в член 2, точка 9 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 41) „доставка“ означава доставка съгласно определението в член 2, точка 12 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 42) „договор за доставка на електроенергия“ означава договор за доставка на електроенергия съгласно определението в член 2, точка 13 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- 43) „агрегиране“ означава агрегиране съгласно определението в член 2, точка 18 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 44) „оптимизация на потреблението“ означава оптимизация на потреблението съгласно определението в член 2, точка 20 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 45) „интелигентна измервателна система“ означава интелигентна измервателна система съгласно определението в член 2, точка 23 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 46) „оперативна съвместимост“ означава оперативна съвместимост съгласно определението в член 2, точка 24 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 47) „разпределение“ означава разпределение съгласно определението в член 2, точка 28 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 48) „оператор на разпределителна система“ означава оператор на разпределителна система съгласно определението в член 2, точка 29 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 49) „енергийна ефективност“ означава енергийна ефективност съгласно определението в член 2, точка 30 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 50) „енергия от възобновяеми източници“ или „възобновяема енергия“ означава енергия от възобновяеми източници съгласно определението в член 2, точка 31 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)) и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОБ на директивата в бележката под линия.

- 51) „разпределено производство“ означава разпределено производство съгласно определението в член 2, точка 32 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 52) „пренос“ означава пренос съгласно определението в член 2, точка 34 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 53) „оператор на преносна система“ означава оператор на преносна система съгласно определението в член 2, точка 35 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 54) „ползвател на система“ означава ползвател на система съгласно определението в член 2, точка 36 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 55) „производство“ означава производство съгласно определението в член 2, точка 37 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 56) „производител“ означава производител съгласно определението в член 2, точка 38 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 57) „взаимосвързана система“ означава взаимосвързана система съгласно определението в член 2, точка 40 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 58) „малка изолирана система“ означава малка изолирана система съгласно определението в член 2, точка 42 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)) и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОБ на директивата в бележката под линия.

- 59) „малка свързана система“ означава малка свързана система съгласно определението в член 2, точка 43 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 60) „спомогателна услуга“ означава спомогателна услуга съгласно определението в член 2, точка 48 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 61) „спомогателна услуга, различна от контрола на честотата“ означава спомогателна услуга, различна от контрола на честотата съгласно определението в член 2, точка 49 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 62) „съхраняване на енергия“ означава съхраняване на енергия съгласно определението в член 2, точка 59 от Директива (ЕС) 2019/...⁺;
- 63) „регионален координационен център“, както е определен в член 35 от настоящия регламент;
- 64) „пазар за търговия на едро с енергия“ означава пазар за търговия на едро с енергия съгласно определението в член 2, точка 6 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета¹;
- 65) „пазарна зона“ означава най-голямата географска зона, в която участниците на пазара могат да обменят енергия без разпределяне на капацитета;

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)) и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на директивата в бележката под линия.

¹ Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (ОВ L 326, 8.12.2011 г., стр. 1).

- 66) „разпределяне на капацитета“ означава определянето на междузоновия капацитет;
- 67) „контролна зона“ означава обособена част от взаимосвързаната система, която се управлява само от един системен оператор и включва свързани физически товари и/или генераторни единици, ако има такива;
- 68) „координиран нетен преносен капацитет“ означава метод за изчисляване на капацитета въз основа на принципа на оценка и предварително определяне на максималния енергиен обмен между съседни пазарни зони;
- 69) „критичен мрежови елемент“ означава даден мрежови елемент или в рамките на пазарна зона, или между пазарни зони, който е взет предвид в процеса на изчисляване на капацитета, като ограничава количеството на енергията, която може да бъде обменяна;
- 70) „междузонов капацитет“ означава способността на взаимосвързаната система да осъществява пренос на енергия между пазарни зони;
- 71) „генераторна единица“ означава самостоятелен генератор на електроенергия, принадлежащ към електропроизводствена единица.

Глава II

Общи правила за пазара на електроенергия

Член 3

Принципи, отнасящи се за функционирането на пазарите на електроенергия

1. Държавите членки, регулаторните органи, операторите на преносни системи, операторите на разпределителни системи, пазарните оператори и делегираните оператори осигуряват функционирането на пазарите на електроенергия в съответствие със следните принципи:
 - а) цените се формират въз основа на търсенето и предлагането;
 - б) правилата за пазара насърчават свободното ценообразуване и избягват действия, които пречат за формирането на цените въз основа на търсенето и предлагането;
 - в) правилата за пазара улесняват развитието на по-гъвкаво производство, устойчиво производство с ниски въглеродни емисии и по-гъвкаво търсене;
 - г) клиентите получават възможност да се възползват от пазарните възможности и от увеличената конкуренция на пазарите на дребно и получават право да действат като участници на енергийния пазар и в енергийния преход;

- д) крайните клиенти и малките предприятия получават възможност да участват на пазара чрез агрегиране на производството от множество съоръжения за производство на електроенергия или на електроснабдяването от множество съоръжения за оптимизация на потреблението, за да подават съвместни предложения на пазара на електроенергия и да бъдат съвместно обслужвани в електроенергийната система в съответствие с правото на Съюза в областта на конкуренцията;
- е) правилата за пазара дават възможност за декарбонизацията на електроенергийната система, а оттам и на икономиката, например като дават възможност за интеграцията на електроенергията от възобновяеми енергийни източници и като предоставят стимули за енергийната ефективност;
- ж) правилата за пазара осигуряват подходящи стимули за инвестиране в производството, и по-специално за дългосрочни инвестиции за декарбонизирана и устойчива електроенергийна система, съхраняване на енергия, енергийна ефективност, оптимизация на потреблението, за да се отговори на нуждите на пазара и да се способства лоялната конкуренция като по този начин се гарантира сигурност на доставките;
- з) премахват се постепенно пречките за трансграничните електроенергийни потоци между пазарни зони или държави членки и за трансграничните сделки на пазарите на електроенергия и свързаните пазари на услуги;
- и) в правилата за пазара се предвижда регионално сътрудничество, когато е ефективно;
- й) на пазара се осигурява равнопоставено участие на безопасното и устойчиво производство, съхраняването на енергия и оптимизация на потреблението съгласно изискванията, предвидени в правото на Съюза;
- к) всички производители отговарят пряко или косвено за продажбата на произведената от тях електроенергия;

- л) правилата за пазара дават възможност за разработване на демонстрационни проекти в областта на устойчивите, сигурни и нисковъглеродни енергийни източници, технологии или системи, които трябва да бъдат осъществявани и използвани в полза на обществото;
- м) правилата за пазара дават възможност за ефикасно диспечерско управление на генериращите мощности, на съхраняването на енергия и на оптимизацията на потреблението;
- н) правилата за пазара дават възможност за влизането на него и напускането му от предприятия за производство на електроенергия, съхраняване на енергия и доставки на електроенергия въз основа на оценка от страна на тези предприятия на икономическата и финансовата жизнеспособност на дейността им;
- о) за да се даде възможност на участниците на пазара да бъдат защитени срещу рискове от нестабилност на цените на пазарна основа и да смекчават несигурността относно бъдещата възвръщаемост на инвестициите, дългосрочните продукти за хеджиране са търгуеми на борсите по прозрачен начин, а дългосрочни договори за доставка на електроенергия е възможно да се договарят извънборсово, при спазване на правото на Съюза в областта на конкуренцията;
- п) правилата за пазара улесняват търговията с продукти в рамките на целия Съюз, а при регулаторните промени се взема предвид въздействието както върху краткосрочните, така и върху дългосрочните форуърдни и фючърсни пазари и продукти;
- р) участниците на пазара имат право да получат достъп до преносните и разпределителните мрежи при обективни, прозрачни и недискриминационни условия.

Член 4

Справедлив преход

Комисията подпомага държавите членки, които въвеждат национална стратегия за постепенно намаляване на съществуващите мощности за производство на електроенергия чрез изгаряне на въглища и други твърди изкопаеми горива и на добивния капацитет, с всички налични средства, за да се даде възможност за „справедлив преход“ в регионите, засегнати от структурни промени. Комисията подпомага държавите членки да се справят със социалното и икономическото въздействие на прехода към чиста енергия.

Комисията работи в тясно партньорство със заинтересованите страни от въглищните и въглеродно-интензивните региони, улеснява достъпа до наличните фондове и програми и използването им и насърчава обмена на добри практики, включително дискусиите относно пътни карти за промишлеността и нуждите от преквалификация.

Член 5

Отговорност за балансиране

1. Всички участници на пазара отговарят за дисбалансите, които причиняват в системата („отговорност за балансиране“). За тази цел участниците на пазара се явяват отговарящи за баланса лица или чрез договор делегират своята отговорност на дадено отговарящо за баланса лице по свой избор. Всяко отговарящо за баланса лице носи финансова отговорност за своите дисбаланси и се стреми да постигне баланс или да помага електроенергийната система да бъде балансирана.

2. Държавите членки могат да предоставят дерогации от отговорността за балансирането единствено в следните случаи:
- а) демонстрационни проекти за иновативни технологии, като това подлежи на одобрение от регулаторния орган, при условие че тези дерогации са ограничени в рамките на срока и обхвата, необходими за постигането на демонстрационните цели;
 - б) съоръжения за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, с инсталирана генерираща мощност под 400 kW;
 - в) инсталации, за които се ползва подкрепа, одобрена от Комисията по правилата на Съюза относно държавната помощ съгласно членове 107, 108 и 109 от ДФЕС, и които са пуснати в експлоатация преди ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент].

Държавите членки могат, без да се засягат членове 107 и 108 от ДФЕС, да предоставят стимули на участниците на пазара, които са освободени изцяло или частично от отговорността за балансирането, да поемат пълната отговорност за балансирането.

3. Когато държава членка предостави дерогация в съответствие с член 5, параграф 2, тя гарантира, че финансовата отговорност за дисбалансиите е изпълнена от друг участник на пазара.
4. По отношение на съоръженията за производство на електроенергия, пуснати в експлоатация от 1 януари 2026 г., параграф 2, буква б) се прилага само за инсталации за производство, използващи възобновяеми енергийни източници с инсталирана генерираща мощност под 200 kW.

Член 6
Балансиращ пазар

1. Балансиращите пазари, включително процесите на предварителна оценка, се организират по такъв начин, че:
 - а) да се гарантира действителното недопускане на дискриминация между участниците на пазара, като се отчитат различните технически потребности на електроенергийната система и различните технически възможности на източниците на производство на електроенергия, съхраняване на енергия и оптимизация на потреблението;
 - б) да се гарантира, че услугите се определят по прозрачен и технологично неутрален начин и се възлагат по прозрачен, основан на пазара начин;
 - в) да се осигури недискриминационен достъп за всички участници на пазара, индивидуално или чрез агрегиране, включително за електроенергия, произведена от променливи възобновяеми енергийни източници, оптимизация на потреблението и съхраняване на енергия;
 - г) да се зачита необходимостта от приспособяване към растящия дял на променливото производство на електроенергия, увеличената еластичност на потреблението и появата на нови технологии.
2. Цената на балансиращата енергия не се определя предварително в договора за балансиращ капацитет. Процесите на възлагане на поръчки са прозрачни в съответствие с член 40, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, като същевременно се защитава поверителността на търговската информация с чувствителен характер.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

3. Балансиращите пазари трябва да осигуряват оперативна сигурност, като същевременно дават възможност за максимално използване и ефикасно разпределение на междузоновия капацитет в сроковете за търгуване в съответствие с член 17.
4. Уреждането на балансиращата енергия за стандартните балансиращи продукти и специалните балансиращи продукти се основава на най-високата приета офертна цена (pay-as-cleared), с изключение на случаите, когато всички регулаторни органи одобрят алтернативен метод на ценообразуване въз основа на съвместно предложение от всички оператори на преносни системи след анализ, който показва, че този алтернативен метод на ценообразуване е по-ефективен.

На участниците на пазара се позволява да оферират възможно най-близо до реално време и часовете на затваряне на пазара на балансираща енергия не са преди часовете на затваряне на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет в рамките на деня.

Операторите на преносни системи, които прилагат модел на централно диспечирание, може да установят допълнителни правила в съответствие с насоките за електроенергийното балансиране, приети въз основа на член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

5. Дисбалансите се уреждат на цена, която отразява стойността на енергията в реално време.
6. Всяка област за цената на дисбаланса е еднаква с дадена пазарна зона, с изключение на случаите на модел на централно диспечирание, когато дадена област за цената на дисбаланса може да представлява част от дадена пазарна зона.
7. Оразмеряването на резервния капацитет се извършва от операторите на преносни системи и се улеснява на регионално равнище.

8. Възлагането на поръчки за балансиращ капацитет се извършва от операторите на преносни системи и може да бъде улеснявано на регионално равнище. Резервирането на трансграничен капацитет за тази цел може да бъде ограничено. Възлагането на поръчки за балансиращ капацитет се основава на пазара и се организира по такъв начин, че да не се допуска дискриминация между участниците на пазара в процеса на предварителна оценка, в съответствие с член 40, параграф 4 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ независимо от това дали участниците на пазара участват индивидуално или чрез агрегиране.

Възлагането на поръчки за балансиращ капацитет се основава на първичния пазар, освен ако и доколкото регулаторният орган е предвидил дерогация с цел да бъде одобрено използването на други форми на основано на пазара възлагане на поръчки поради липсата на конкуренция на пазара за услуги по балансиране. Дерогациите от задължението възлагането на поръчки за балансиращ капацитет да се основава на използването на първичните пазари се преразглеждат на всеки три години.

9. Възлагането на поръчки за повишаващ балансиращ капацитет и за понижаващ балансиращ капацитет се извършва поотделно, освен ако регулаторният орган одобри дерогация от този принцип въз основа на това, че това би довело до по-висока икономическа ефективност, както е доказано с оценка, извършена от оператора на преносна система. Договорите за балансиращ капацитет не се сключват повече от един ден преди предоставянето на балансиращия капацитет и срокът на договора не надвишава един ден, освен ако и доколкото регулаторният орган е одобрил по-ранното сключване на договори или по-дълги срокове на договорите, за да се гарантира сигурността на доставките или да се подобри икономическата ефективност.

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Когато се предоставя дерогация за най-малко 40% от стандартните балансиращи продукти и най-малко 30% от всички продукти, използвани за балансиращ капацитет, договорите за балансиращия капацитет се сключват за не повече от един ден преди предоставянето на балансиращия капацитет и срокът на договора не е по-дълъг от един ден. Договорът за останалата част от балансиращия капацитет се сключва най-много един месец преди предоставянето на балансиращия капацитет, а срокът на договора е с максимална продължителност един месец.

10. По искане на оператора на преносни системи регулаторният орган може да реши да удължи срока на договора за останалата част от балансиращия капацитет, посочен в параграф 9, на не повече от дванадесет месеца, при условие че това решение е ограничено във времето, а положителното въздействие по отношение на намаляването на цените за крайните клиенти надхвърля отрицателните последици върху пазара. Искането включва:
 - а) конкретния период, през който ще се прилага освобождаването;
 - б) конкретния обем на балансиращия капацитет, за който ще се прилага освобождаването;
 - в) анализ на въздействието на освобождаването върху участието на балансиращите ресурси; и
 - г) обосновка за освобождаването, доказваща, че това освобождаване би довело до по-ниски цени за крайните клиенти.
11. Независимо от параграф 10, считано от 1 януари 2026 г. сроковете на договорите не трябва да надвишават шест месеца.

12. До 1 януари 2028 г. регулаторни органи докладват на Комисията и на ACER за дела на продължителността на договорите и за периодите за възлагане на обществени поръчки, по-дълги от един ден.
13. Операторите на преносни системи или техните делегирани оператори публикуват във възможно най-близко до реалното време, но със забавяне не повече от 30 минути след доставката, текущия баланс на системата на своите зони за съставяне на графици, прогнозните цени на дисбаланса и прогнозните цени на балансиращата енергия.
14. В случай че стандартните балансиращи продукти не са достатъчни, за да гарантират оперативната сигурност, или в случай че някои балансиращи ресурси не могат да участват на балансиращия пазар чрез стандартни балансиращи продукти, операторите на преносни системи може да предложат, а регулаторните органи може да одобрят дерогации от параграфи 2 и 4 за конкретни балансиращи продукти, които се активират на местно равнище, без да ги обменят с други оператори на преносни системи.

Предложенията за дерогации включват описание на предложените мерки за свеждане до минимум на използването на специални продукти, при условие за гарантиране на икономическа ефективност, доказателство, че специалните продукти не създават значителна неефективност и нарушения на балансиращия пазар във зоната за съставяне на графиците или извън нея, както и когато е приложимо, правилата и информацията за процеса за преобразуване на офертите за балансираща енергия от специални балансиращи продукти в оферти за енергия от стандартни балансиращи продукти.

Член 7

Пазари за ден напред и в рамките на деня

1. Операторите на преносни системи и НОПЕ организират съвместно управлението на интегрираните пазари за ден напред и в рамките на деня в съответствие с Регламент (ЕС) 2015/1222. Операторите на преносни системи и НОПЕ си сътрудничат на равнището на Съюза или, когато това е по-уместно, на регионална основа, за да увеличат максимално ефикасността и ефективността на търговията с електроенергия в Съюза за ден напред и в рамките на деня. Задължението за сътрудничество не засяга прилагането на правото на Съюза в областта на конкуренцията. По отношение на своите функции във връзка с търговията с електроенергия операторите на преносни системи и НОПЕ подлежат на регулаторен надзор от регулаторните органи съгласно член 59 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ и от ACER съгласно членове 4 и 8 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺⁺.
2. Пазарите за ден напред и в рамките на деня:
 - а) са организирани по такъв начин, че да не се допуска дискриминация;
 - б) максимално увеличават способността на всички участници на пазара да управляват дисбалансите;
 - в) максимално увеличават възможностите за всички участници на пазара да участват в междузоновата търговия във възможно най-близо до реално време във всички пазарни зони;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

⁺⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 83/18 (2016/0378(COD)).

- г) предоставят цени, които отразяват пазарните принципи, включително стойността на енергията в реално време, и на които участниците на пазара могат да разчитат, когато договарят дългосрочни продукти за хеджиране;
- д) осигуряват оперативна сигурност, като същевременно дават възможност за максимално използване на преносния капацитет;
- е) са прозрачни, като същевременно се защитава поверителността на търговската информация с чувствителен характер и се гарантира, че търговията се извършва анонимно;
- ж) не правят разлика между сделки, направени в рамките на дадена пазарна зона и между пазарни зони; и
- з) са организирани по такъв начин, че да се гарантира, че всички участници на пазара имат достъп до пазара индивидуално или чрез агрегиране.

Член 8

Търговия на пазарите за ден напред и в рамките на деня

1. НОПЕ позволяват на участниците на пазара да търгуват с енергия възможно най-близо до реално време и поне до момента на затварянето на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет в рамките на деня.
2. НОПЕ предоставят на участниците на пазара възможност да търгуват с енергия на времеви интервали, които са поне толкова кратки, колкото е периодът за уреждане на дисбаланса на пазарите както за ден напред, така и в рамките на деня.

3. НОПЕ предоставят продукти за търгуване на пазарите за ден напред и в рамките на деня, които са достатъчно малки по размер – с минимален размер на офертата 500 kW или по-малко, за да дават възможност за ефективно участие за оптимизация на енергийното потребление, съхраняване на енергия и използване в малък мащаб на възобновяеми източници, включително пряко участие от клиентите.
4. Към 1 януари 2021 г. периодът за уреждане на дисбаланса е 15 минути във всички зони за съставяне на графици, освен ако регулаторните органи са предоставили дерогация или освобождаване. Дерогации може да се предоставят само до 31 декември 2024 г.

Считано от 1 януари 2025 г., периодът за уреждане на дисбаланса е не повече от 30 минути, когато е предоставено освобождаване от страна на всички регулаторни органи в рамките на дадена синхронна зона.

Член 9

Форуърдни пазари

1. В съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 операторите на преносни системи предоставят дългосрочни права за пренос или прилагат равностойни мерки, за да дават възможност на участниците на пазара, включително на собствениците на съоръжения за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, да хеджират срещу ценовите рискове през границите на пазарните зони, освен ако оценката на форуърдния пазар по границите на пазарните зони, извършвана от компетентните регулаторни органи показва наличието на достатъчно възможности за хеджиране във въпросните пазарни зони.

2. Дългосрочните права за пренос се разпределят по прозрачен, пазарен и недискриминационен начин чрез една-единствена платформа за разпределяне.
3. Пазарните оператори имат свободата, като спазват правото на Съюза в областта на конкуренцията, да разработват форуърдни продукти за хеджиране, включително дългосрочни форуърдни продукти за хеджиране, за да предоставят на участниците на пазара, включително на собствениците на съоръжения за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, подходящи възможности за хеджиране срещу финансови рискове от колебания на цените. Държавите членки не въвеждат изискване за ограничаване на такава дейност за хеджиране до сделки в своите граници или в рамките на пазарна зона.

Член 10

Технически ограничения за офериране

1. Цената на едро на електроенергията не се ограничава нито с максимално, нито с минимално допустима стойност. Настоящата разпоредба се прилага, наред с другото, за офериране и клиринг за всички срокове за търгуване и включва цените за балансираща енергия и дисбаланси без това да засяга техническите ограничения на цените, които може да се приложат в рамките на времевия интервал за балансиране и за ден напред и в рамките на деня, в съответствие с параграф 2.

2. НОПЕ могат да прилагат хармонизирани ограничения за максималните и минималните клирингови цени за сроковете за търгуване за ден напред или в рамките на деня. Тези ограничения са достатъчно високи, за да не ограничават ненужно търговията, хармонизирани в рамките на вътрешния пазар и отчитат максималната стойност на загубите от прекъсване на електроснабдяването. НОПЕ прилагат прозрачен механизъм за своевременно автоматично адаптиране на техническите ограничения за оферирание, в случай че се очаква определените ограничения да бъдат достигнати. Адаптираните по-високи ограничения продължават да бъдат приложими, докато възникне необходимост от допълнителни увеличения съгласно посочения механизъм.
3. Операторите на преносни системи не предприемат никакви мерки с цел промяна на цените на едро.
4. Регулаторните органи или, когато дадена държава членка е определила друг компетентен орган за тази цел, такива посочени компетентни органи определят политики и мерки, прилагани на територията им, които биха могли да допринасят за непряко ограничаване на формирането на цените на едро, включително ограничаване на офертите за покупка във връзка с активирането на балансираща енергия, механизми за осигуряване на капацитет, мерки от страна на операторите на преносни системи, мерки в противодействие на резултатите от действието на пазара или за предотвратяване на злоупотребата с господстващо положение или неефикасно определени пазарни зони.
5. Когато регулаторен орган или посочен компетентен орган определи политика или мярка, която би могла да послужи за ограничаване на формирането на цените на едро, тя предприема всички подходящи действия, за да премахне или, ако това е невъзможно, да ограничи въздействието на тази политика или мярка върху пазарното поведение. Държавите членки представят на Комисията доклад до ...[шест месеца след влизането в сила] с подробности за мерките и действията, които са предприели или възнамеряват да предприемат.

Член 11

Стойност на загубите от прекъсване на електроснабдяването

1. До ... [една година след датата на влизане в сила на настоящия регламент], когато е необходимо с цел установяване на норма за надеждност в съответствие с член 25, регулаторните органи или, когато дадена държава членка е посочила друг компетентен орган за тази цел, такива посочени компетентни органи установяват единна оценка за стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването за тяхната територия. Тази оценка се предоставя публично. Регулаторните органи или други посочени компетентни органи могат да установят различни оценки по пазарни зони, ако на тяхната територия има повече от една пазарна зона. В случай че една пазарна зона се състои от териториите на повече от една държава членка, съответните регулаторни органи или други посочени компетентни органи определят единна оценка за стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването за тази пазарна зона. За определяне на единната оценка за стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването регулаторните органи или други посочени компетентни органи прилагат методиката, посочена в член 23, параграф 6.
2. Регулаторните органи и посочените компетентни органи актуализират своята оценка за стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването най-малко на всеки пет години или по-рано, ако констатират значителна промяна.

Член 12

Диспечиране на производството на електроенергия и на оптимизацията на потреблението

1. Диспечирането на съоръженията за производство на електроенергия и на оптимизацията на потреблението трябва да са недискриминационни, прозрачни и освен ако е предвидено друго съгласно параграфи 2 — 6, на пазарен принцип.
2. Без да се засягат членове 107, 108 и 109 от ДФЕС, държавите членки гарантират, че когато диспечират инсталации за производство на електроенергия, операторите на системи дават приоритет на инсталациите за производство, използващи възобновяеми енергийни източници, доколкото това се позволява от сигурната експлоатация на националната електроенергийна система, въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии и когато такива съоръжения за производство на електроенергия представляват едно от следните:
 - а) съоръжения за производство на електроенергия, които използват възобновяеми енергийни източници и притежават инсталирана генерираща мощност под 400 kW; или
 - б) демонстрационни проекти за иновативни технологии, подлежащи на одобрение от регулаторния орган, при условие, че този приоритет е ограничен до срока и обхвата, необходими за постигането на демонстрационните цели.

3. Дадена държава членка може да реши да не прилага приоритетното диспечирание спрямо съоръженията за производство на електроенергия съгласно посоченото в параграф 2, буква а) с начало на експлоатация най-малко шест месеца след това решение или да прилага по-нисък минимален капацитет от установения съгласно параграф 2, буква а), при условие че:
- а) разполага с добре функциониращи пазари в рамките на деня и с други пазари на едро и балансиращи пазари и при условие, че тези пазари са напълно достъпни за всички участници на пазара в съответствие с настоящия регламент;
 - б) правилата за повторно диспечирание и управлението на претоварването са прозрачни за всички участници на пазара;

- в) националният принос на държавата членка към обвързващата обща цел на Съюза за дял на енергията от възобновяеми източници съгласно член 3, параграф 2 от Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета¹ и член 4, буква а), точка 2) от Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета² е най-малко равен на съответния резултат от формулата, посочена в приложение II към Регламент (ЕС) 2018/1999, а делът на държавата членка в енергията от възобновяеми източници не е под референтните равнища за него по член 4, буква а), точка 2) от Регламент (ЕС) 2018/1999, или като алтернатива, делът на енергията от възобновяеми източници на държавата членка в brutното крайно потребление на електроенергия е най-малко 50%;
- г) държавата членка е уведомила Комисията за планираната дерогация, като е описала подробно как са изпълнени условията, посочени в букви а, б) и в); и
- д) държавата членка е публикувала планираната дерогация, включително подробната обосновка за предоставянето на тази дерогация, като взема надлежно предвид защитата на търговската информация с чувствителен характер, когато това се изисква.

¹ Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).

² Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

Всяка дерогация трябва да избягва промени с обратна сила, които се отразяват на инсталации за производство, които вече се възползват от приоритетното диспечирание, независимо от всякакво споразумение между дадена държава членка и инсталация за производство на доброволна основа.

Без да се засягат членове 107, 108 и 109 от ДФЕС, държавите членки могат да предоставят стимули за инсталации, отговарящи на условията за приоритетно диспечирание, да се откажат доброволно от приоритетно диспечирание.

4. Без да се засягат членове 107, 108 и 109 от ДФЕС, държавите членки могат да предвидят приоритетно диспечирание за електроенергията, произведена в съоръжения за производство на електроенергия, използващи високоефективно комбинирано производство на енергия с инсталирана генерираща мощност под 400 kW.
- 5 По отношение на съоръженията за производство на електроенергия, пуснати в експлоатация от 1 януари 2026 г., параграф 2, буква а) се прилага само за съоръжения за производство на електроенергия, които използват възобновяеми енергийни източници и разполагат с инсталирана генерираща мощност под 200 kW.

6. Без да се засягат договорите, сключени преди ... [датата на влизането в сила на настоящия регламент], съоръженията за производство на електроенергия, които използват възобновяеми енергийни източници или високоефективно комбинирано производство на енергия и са пуснати в експлоатация преди ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент] и при пускането си в експлоатация са подлежали на приоритетно диспечиране съгласно член 15, параграф 5 от Директива 2012/27/ЕС или член 16, параграф 2 от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹, продължават да се ползват от приоритетно диспечиране. Приоритетното диспечиране не се прилага повече от датата, на която съоръжението за производство на електроенергия бъде подложено на значителни изменения, като това е валидно най-малкото когато се изисква ново споразумение за присъединяване или при увеличаване на производствения капацитет.
7. Приоритетното диспечиране не застрашава сигурната експлоатация на електроенергийната система и не се използва като оправдание за ограничаване на междузоновите капацитети свръх предвиденото в член 16 и трябва да се основава на прозрачни и недискриминационни критерии.

¹ Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 16);

Член 13

Повторно диспечирание

1. Повторното диспечирание на производството на електроенергия и повторното диспечирание на оптимизацията на потреблението се осъществяват въз основа на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии. Повторното диспечирание е достъпно за всички технологии за производство, всяко съхраняване на енергия и всяка оптимизация на потреблението, включително за тези, разположени в други държави членки, освен ако това е технически невъзможно.
2. Повторно диспечираните ресурси се подбират измежду съоръженията за производство, за съхраняване на енергия или за оптимизация на потреблението, като се използват пазарни механизми и се компенсират финансово. Офертите за балансираща енергия, използвани за повторно диспечирание, не определят балансираща цена на енергията.
3. Повторно диспечирание на производството, съхраняването на енергия и оптимизацията на потреблението на непазарен принцип може да се използва само ако:
 - а) липсва пазарна алтернатива;
 - б) всички налични на пазара ресурси са изчерпани;
 - в) броят на наличните съоръжения за производство, съхраняване на енергия или оптимизация на потреблението е твърде малък за осигуряването на ефективна конкуренция в зоната, в която са разположени подходящи съоръжения за предоставяне на услугата; или

- г) текущото състояние на електроенергийната мрежа води до претоварване по толкова обичаен и предвидим начин, че повторното диспечиране на пазарен принцип би довело до редовно стратегическо офериране, което би повишило степента на вътрешното претоварване, а съответната държава членка или е приела план за действие за справяне с това претоварване, или гарантира, че минималният наличен капацитет за междузонова търговия е в съответствие с член 16, параграф 8.

4. Съответните оператори на преносни системи и оператори на разпределителни системи представят доклад най-малко веднъж годишно на компетентния регулаторен орган относно:

- а) степента на развитие и ефективност на пазарните механизми за повторно диспечиране на съоръженията за производство на електроенергия, съхраняване на енергия и оптимизация на потреблението;
- б) основанията, обемите в MWh и вида производствен ресурс, които подлежат на повторно диспечиране;
- в) предприетите мерки за намаляване на необходимостта от понижаващо повторно диспечиране на инсталации за производство, използващи възобновяеми енергийни източници или високоефективно комбинирано производство на енергия в бъдеще, включително инвестициите в цифровизирането на мрежовата инфраструктура и в услуги, увеличаващи гъвкавостта.

Регулаторният орган предава доклада на ACER и публикува обобщение на данните, посочени в първа алинея, букви а), б) и в) заедно с препоръки за подобряване, когато е необходимо.

5. При спазване на изискванията, отнасящи се за поддържането на надеждността и безопасността на мрежата, въз основа на установените от регулаторните органи критерии, операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи:
- а) гарантират способността на преносните и разпределителните мрежи да пренасят електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници или получена от високоефективно комбинирано производство на енергия, с минимално възможно повторно диспечирание, което не трябва да пречи при мрежовото планиране да се има предвид ограничено повторно диспечирание, когато операторът на преносни системи или операторът на разпределителни системи може да демонстрира по прозрачен начин, че това е икономически по-ефективно и не превишава 5% от годишното производство на електроенергия от инсталации, които използват възобновяеми енергийни източници и които са свързани пряко със съответната си мрежа, освен ако е предвидено друго от държава членка, в която електричеството, получено от съоръжения за производство на електроенергия, използващо възобновяеми енергийни източници или от високоефективно комбинирано производство на енергия, представлява над 50% от годишното брутно крайно потребление на електроенергия;
 - б) предприемат подходящи оперативни мерки във връзка с мрежата и пазара, за да сведат до минимум понижаващото повторно диспечирание на електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници или получена от високоефективно комбинирано производство на енергия;
 - в) гарантират, че мрежите им са достатъчно гъвкави, така че да могат да ги управляват.

6. Когато се използва понижаващо повторно диспечирание на непазарен принцип, се прилагат следните принципи:
- а) съоръженията за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, подлежат на понижаващо повторно диспечирание само когато липсва друга алтернатива или други решения биха довели до значителни прекомерни разходи или сериозни рискове за мрежовата сигурност;
 - б) електроенергията, произведена в процес на високоефективно комбинирано производство, подлежи на понижаващо повторно диспечирание само когато липсва друга алтернатива, различна от понижаващо повторно диспечирание на съоръженията за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, или когато други решения биха довели до прекомерни разходи или сериозни рискове за мрежовата сигурност;
 - в) електроенергията собствено производство от инсталации за производство, използващи възобновяеми енергийни източници или високоефективно комбинирано производство на енергия, която не се подава на преносната или разпределителната мрежа, не подлежи на понижаващо повторно диспечирание, освен ако няма друго решение за решаване на проблеми с мрежовата сигурност;
 - г) понижаващото повторно диспечирание съгласно букви а), б) и в) се обосновава надлежно и прозрачно. Обосновката се включва в доклада по параграф 3.

7. Когато се използва повторно диспечиране на непазарен принцип, то подлежи на финансова компенсация от страна на системния оператор, поискал повторното диспечиране, предназначена за оператора на повторно диспечирано съоръжение за производство, съхраняване на енергия или оптимизация на потреблението, освен в случай на производители, които са приели споразумение за присъединяване което не предвижда гаранция за постоянното доставяне на електроенергията. Такава финансовата компенсация е най-малко равна на по-голямата от стойностите на следните елементи или на комбинация от двата, ако прилагането само на по-голямата стойност би довело до необосновано ниска или необосновано висока компенсация:
- а) допълнителни оперативни разходи, причинени от повторното диспечиране – например допълнителни разходи за гориво в случай на повишаващо повторно диспечиране или за поемане на топлинната енергия в случай на понижаващо повторно диспечиране на съоръжения за производство на електроенергия с използване на високоефективно комбинирано производство на енергия;
 - б) нетните приходи от продажбата на пазара за ден напред на електроенергията, която съоръжението за производство, съхраняване на енергия или оптимизация на потреблението би произвело в отсъствие на искането за повторно диспечиране; когато се предоставя финансова подкрепа за съоръжения за производство на електроенергия, съхраняване на енергия или оптимизация на потреблението въз основа на количеството произведена или консумирана електроенергия, финансовата подкрепа, която би била получена без искането за повторно диспечиране, се счита за част от нетните приходи.

Глава III

Достъп до мрежата и управление на претоварването

РАЗДЕЛ 1

РАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА КАПАЦИТЕТА

Член 14

Преглед на пазарните зони

1. Държавите членки предприемат всички необходими мерки за преодоляване на претоварванията. Границите на пазарните зони се определят въз основа на дългосрочните структурни претоварвания в преносната мрежа. Пазарните зони не съдържат такива структурни претоварвания, освен ако те нямат никакво въздействие върху съседни пазарни зони или, като временно освобождаване, тяхното въздействие върху съседните пазарни зони се смекчава чрез прилагането на коригиращи действия и тези структурни претоварвания не водят до намаляване на междузоновия капацитет за търговия в съответствие с изискванията на член 16. Конфигурацията на пазарните зони в Съюза се проектира по такъв начин, че максимално да се увеличи икономическата ефективност и максимално да се увеличат възможностите за междузонава търговия в съответствие с член 16, като същевременно се запази сигурността на доставките.

2. На всеки три години ЕМОПС за електроенергия докладва относно структурни претоварвания и други големи физически претоварвания между и в рамките на пазарните зони, включително местоположението и честотата на тези претоварвания, в съответствие с насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009. Този доклад съдържа оценка на това дали капацитетът за междузонава търговия е достигнал линейната траектория съгласно член 15 или минималния капацитет съгласно член 16 от настоящия регламент.
3. С оглед да се осигури оптимална конфигурация на пазарните зони, се извършва преглед на пазарните зони. Въпросният преглед открива всички структурни претоварвания и включва анализ на различни конфигурации на пазарните зони по координиран начин с участието на засегнатите заинтересовани страни от всички съответни държави членки в съответствие с насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009. Съществуващите пазарни зони се оценяват въз основа на способността им да създадат надеждна пазарна среда, включително гъвкаво производство на електроенергия и капацитет на електроснабдяването, което е от съществено значение за избягването на затрудненията в електроенергийната мрежа, балансирането на търсенето и предлагането на електроенергия и осигуряването на сигурността на инвестициите в мрежовата инфраструктура в дългосрочен план.

4. За целите на настоящия член и на член 15 от настоящия регламент съответните държави членки, оператори на преносни системи или регулаторни органи са онези държави членки, оператори на преносни системи или регулаторни органи, които участват в прегледа на конфигурацията на пазарните зони, както и онези, които се намират в същия регион на изчисляване на капацитета съгласно насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.
5. До ... [3 месеца след датата на влизане в сила на настоящия регламент] всички относими оператори на преносни системи представят за одобрение на съответните регулаторни органи предложение за методиката и допусканията, които трябва да бъдат използвани в процеса на преглед на пазарната зона и за алтернативните конфигурации на пазарните зони, които трябва да бъдат разгледани. Съответните регулаторни органи вземат единодушно решение по предложението в срок от 3 месеца от представянето на предложението. В случай че регулаторните органи не могат да вземат единодушно решение по предложението в този срок, в срок от още три месеца, ACER взема решение относно методиката и допусканията, и относно алтернативните конфигурации на пазарните зони, които трябва да бъдат разгледани. Методиката се основава на структурни претоварвания, които не се очаква да бъдат преодолені в рамките на следващите три години, при надлежно отчитане на осезаемия напредък по проекти за развитие на инфраструктурата, които се очаква да бъдат реализирани в рамките на следващите три години.

6. Въз основа на методиката и допусканията, одобрени съгласно параграф 5, и не по-късно от 12 месеца след одобряването на методиката и допусканията съгласно параграф 5, операторите на преносни системи, участващи в прегледа на пазарните зони, представят съвместно предложение до съответните държави членки или техните определени компетентни органи за изменение или запазване на конфигурацията на пазарните зони. Други държави членки, договарящи се страни от Енергийната общност или други трети държави, споделящи една и съща синхронна зона с някоя от съответните държавите членки могат да представят коментари.
7. Когато бъде установено структурно претоварване в доклад съгласно параграф 2 от настоящия член или в преглед на пазарната зона съгласно настоящия член или от един или повече оператори на преносна система в техните контролни зони в доклад, одобрен от компетентния регулаторен орган, държавата членка с установено структурно претоварване, в сътрудничество със своите оператори на преносни системи, взема решение в рамките на шест месеца от получаване на доклада за създаване на национални или многонационални планове за действие съгласно член 15 или за преразглеждане и изменение на конфигурацията на своята пазарна зона. Комисията и ACER се уведомяват незабавно за тези решения.

8. Що се отнася до тези държави членки, които са избрали да изменят конфигурацията на пазарните зони съгласно параграф 7, съответните държави членки постигат единодушно решение в срок до шест месеца след уведомяването, посочено в параграф 7. Другите държави членки могат да изпратят коментари до съответните държави членки, които следва да отчетат тези коментари при вземането на своето решение. Решението се мотивира и Комисията и ACER се уведомяват за него. В случай че съответните държави членки не успеят да постигнат единодушно решение в рамките на посочения шест месечен срок, те незабавно уведомяват Комисията за това. Като крайна мярка, в срок от шест месеца след получаването на такова уведомление и след консултация с ACER, Комисията приема решение дали да бъде изменена или запазена конфигурацията на пазарната зона в тези държави членки и между тях.
9. Държавите членки и Комисията се консултират със съответните заинтересовани страни, преди да приемат решение по настоящия член.
10. Във всяко решение, прието по настоящия член, се определя датата за осъществяване на дадена промяна. Въпросната дата за осъществяване трябва да съчетава необходимостта от навременност със съображения за практичност, включително за форуърдна търговия с електроенергия. В решенията може да се предвидят подходящи преходни разпоредби.
11. Ако се извършват допълнителни прегледи на пазарните зони съгласно насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009, се прилага настоящият член.

Член 15
Планове за действие

1. След приемането на решение по член 14, параграф 7 държавата членка, в която е установено структурно претоварване, разработва план за действие в сътрудничество със своя регулаторен орган. Този план за действие съдържа конкретен график за приемане на мерки за намаляване на установените структурни претоварвания в срок от не повече от 4 години след приемането на решението съгласно член 14, параграф 7.
2. Независимо от конкретния напредък във връзка с плана за действие, държавите членки гарантират, че без да се засяга дерогацията, предоставена съгласно член 16, параграф 9 или отклоненията по член 16, параграф 3, капацитетът за междузонова търговия се увеличава на годишна база докато бъде достигнат минималния капацитет, предвиден в член 16, параграф 8. Този минимален капацитет се достига до 31 декември 2025 г.

Посочените годишни увеличения се постигат посредством линейна траектория. Началната точка на тази траектория е или капацитетът, разпределен на границата или по критичните мрежови елементи в годината преди приемането на плана за действие, или средното равнище за трите години преди приемането на плана за действие, като се взема по-високата стойност. Държавите членки гарантират, че по време на изпълнението на техните планове за действие, капацитетът, предоставен за междузонова търговия, който да е в съответствие с член 16, параграф 8, е поне равен на стойностите на линейната траектория, включително като се използват коригиращи действия в региона на изчисляване на капацитета.

3. Разходите за коригиращи действия, необходими за достигане на посочената в параграф 2 линейна траектория или за предоставяне на междузонав капацитет на границите или по критичните мрежови елементи, засегнати от плана за действие, се поемат от държавата членка или държавите членки, изпълняващи плана за действие.
4. Всяка година, по време на изпълнението на плана за действие и в срок от шест месеца от изтичането, съответните оператори на преносни системи оценяват за предходните 12 месеца дали наличният трансграничен капацитет е достигнал линейната траектория или, от 1 януари 2026 г. — дали са постигнати минималните капацитети, предвидени в член 16, параграф 8. Те представят своите оценки на ACER и на съответните регулаторни органи. Преди да изготвят доклада, всеки оператор на преносна система представя своя принос за доклада, включително всички свързани с това данни, на своя регулаторен орган за одобрение.
5. Що се отнася до държавите членки, за които посочените в параграф 4 оценки показват, че даден оператор на преносна система не е спазил линейната траектория, съответните държави членки вземат единодушно решение, в срок от шест месеца от получаването на посочения в параграф 4 доклад за оценка, дали да изменят или да запазят конфигурацията на пазарната зона в тези държави членки и между тях. В своето решение съответните държави членки отчитат представените от други държави членки коментари. Решението на съответните държави членки е мотивирано и Комисията и ACER се уведомяват за него.

Съответните държави незабавно уведомяват Комисията ако не успеят да вземат единодушно решение в рамките на определения срок. Като крайна мярка и след консултация с ACER и съответните заинтересовани страни, в срок от шест месеца след получаването на такова уведомление Комисията приема решение дали да изменени или да запази конфигурацията на пазарната зона в тези държави членки и между тях.

6. Шест месеца преди изтичане на плана за действие държавите членки с установено структурно претоварване вземат решение дали да се справят с оставащото претоварване посредством изменение на своята пазарна зона или да отстранят останалите вътрешни претоварвания чрез коригиращи действия, за които те покриват разходите.
7. Ако в срок от шест месеца след установяване на структурно претоварване по член 14, параграф 7 не е изготвен план за действие, съответните оператори на преносни системи в срок от 12 месеца след установяването на такова структурно претоварване правят оценка дали наличният трансграничен капацитет е достигнал минималните капацитети, предвидени в член 16, параграф 8 през предходните 12 месеца и представят доклад за оценка на съответните регулаторни органи и на ACER.

Преди да изготвят доклада, всеки оператори на преносна система представя своя принос за доклада, включително всички свързани с това данни, на своя регулаторен орган за одобрение. Ако оценката покаже, че даден оператор на преносна система не е спазил минималния капацитет се прилага процесът на вземане на решения, определен в параграф 5 от настоящия член.

Член 16

Общи принципи на разпределяне на капацитета и управление на претоварването

1. Към проблемите, свързани с претоварване на мрежата, се подхожда с недискриминационни пазарно обусловени решения, които подават ефикасни икономически сигнали към участниците на пазара и операторите на преносни системи. Проблемите, свързани с претоварването на мрежата, се решават чрез методи, които не са свързани със сделки, а именно методи, които не включват подбор между договорите с индивидуалните участници на пазара. Когато операторът на преносна система предприема оперативни мерки, за да гарантира, че неговата преносна система остава в нормално състояние, той отчита въздействието на тези мерки върху съседни контролни зони и координира такива мерки с операторите на други засегнати преносни системи, както е предвидено в Регламент (ЕС) 2015/1222.
2. Процедури за ограничаване на сделките се прилагат само при извънредни ситуации, а именно когато операторът на преносна система трябва да действа експедитивно и повторното диспечирание или насрещната търговия не са възможни. Такива процедури се прилагат по недискриминационен начин. Освен в случаи на непреодолима сила участниците на пазара, на които е разпределен капацитет, се компенсират за подобно ограничаване.
3. Регионалните координационни центрове извършват координирано изчисляване на капацитета в съответствие с параграфи 4 и 8 от настоящия член, съгласно предвиденото в член 37, параграф 1, буква а) и в член 42, параграф 1.

Регионалните координационни центрове изчисляват междузоновите капацитети, като спазват ограниченията за експлоатационна сигурност, като използва данни от операторите на преносни системи, включително данни относно техническата възможност за коригиращи действия, които не включват прекъсване на захранването. Когато регионалните координационни центрове стигнат до заключението, че тези налични коригиращи действия в региона за изчисляване на капацитета или между регионите за изчисляване на капацитета не са достатъчни за достигане на линейната траектория съгласно член 15, параграф 2 или минималните капацитети, предвидени в настоящия член, като същевременно се спазват границите за експлоатационна сигурност, като крайна мярка, те могат да определят координирани действия за намаляване на междузоновите капацитети по съответния начин. Операторите на преносни системи могат да се отклоняват от координираните действия по отношение на координираното изчисляване на капацитета и координирания анализ на сигурността само в съответствие с член 42, параграф 2.

Три месеца след започването на дейността на регионалните координационни центрове съгласно член 35, параграф 2 от настоящия регламент и на всеки три месеца след това регионалните координационни центрове представят доклад на съответните регулаторни органи и на ACER относно всяко намаляване на капацитета или отклонение от координираните действия съгласно втора алинея, като правят оценка на случаите и дават препоръки, ако е необходимо, относно начините да се избегнат подобни отклонения в бъдеще. Ако ACER заключи, че предпоставките за отклонение съгласно настоящия параграф не са изпълнени или са със структурен характер, ACER представя становище на съответните регулаторни органи и на Комисията. Компетентните регулаторни органи предприемат подходящи действия по отношение на операторите на преносни системи или регионалните координационни центрове съгласно член 59 или член 62 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, ако предпоставките за отклонение съгласно настоящия параграф не са изпълнени..

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Отклоненията от структурен характер се разглеждат в плана за действие, посочен в член 14, параграф 7, или в актуализация на съществуващ план за действие.

4. На участниците на пазара се предоставя максималното равнище на капацитет на междусистемните електропроводи и на преносните мрежи, засегнати от трансграничния капацитет, като се спазват стандартите за безопасност и сигурна експлоатация на мрежата. Използват се насрещна търговия и повторно диспечирание, включително трансгранично повторно диспечирание, за да се увеличи максимално наличният капацитет с цел достигане на минималните прагове на капацитета, предвидени в параграф 8. За да стане възможно такова максимално увеличение, се прилага координиран и недискриминационен процес за трансгранични коригиращи действия, след като бъде приложена методика за поделение на разходите за повторното диспечирание и насрещната търговия.
5. Капацитетът се разпределя посредством експлицитни търгове за капацитет или имплицитни търгове, обхващащи както капацитета, така и енергията. И двата метода може да се прилагат едновременно за един и същ междусистемен електропровод. При търговия в рамките на текущия ден се прилага непрекъсваща търговия, която може да бъде допълнена от търгове.
6. Независимо дали се провежда експлицитен или имплицитен търг, в случай на претоварване са успешни валидните най-високи по стойност оферти за мрежов капацитет, които предлагат най-високата стойност за ограничен преносен капацитет за даден срок. Освен в случаите на нови междусистемни електропроводи, които се ползват от изключение съгласно член 7 от Регламент (ЕО) № 1228/2003, член 17 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 63 от настоящия регламент, при методите за разпределяне на капацитет се забранява определянето на цени за резервиране.

7. Капацитетът се търгува свободно на вторичния пазар, при условие че операторът на преносната система е информиран достатъчно време предварително. Когато операторът на преносната система откаже вторична търговия (сделка), това се съобщава и обяснява ясно и открито от този оператор на всички участници на пазара и регулаторният орган се уведомява за това.
8. Операторите на преносни системи не ограничават обема на междусистемния капацитет, който трябва да бъде на разположение на участниците на пазара като средство за справяне с претоварване в своята собствена пазарна зона или като средство за управление на потоците, получени от сделки, които са вътрешни за пазарните зони. Без да се засяга прилагането на дерогациите съгласно параграфи 3 и 9 от настоящия член и прилагането на член 15, параграф 2, настоящият параграф се счита за спазен, когато са достигнати следните минимални равнища на наличния капацитет за междузонова търговия:
- а) за граници, използващи подход, основан на координиран нетен преносен капацитет, минималният праг е 70% от преносния капацитет при спазване на границите за експлоатационна сигурност, като се вземат предвид извънредните ситуации, както са определени в съответствие с насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009;

- б) за граници, използващи подход, основан на потоците, минималният капацитет е марж, установен в процеса на изчисляване на капацитета като наличен за потоци, породени от междузонав обмен. Маржът е 70% от капацитета при спазване на границите за експлоатационна сигурност на вътрешните и междузонавите критични мрежови елементи, като се вземат предвид извънредните ситуации, както са определени в съответствие с насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

Общото количество от 30% може да се използва за маржове на надеждност, кръгови потоци и вътрешни потоци при всеки критичен мрежови елемент.

9. По искане на операторите на преносни системи в даден регион на изчисляване на капацитета съответните регулаторни органи могат да предоставят дерогация от параграф 8 на предвидими основания, когато това е необходимо за запазване на оперативната сигурност. Такива дерогации, които не са свързани с ограничаване на вече разпределени капацитети съгласно параграф 2, се предоставят за срок не по-дълъг от една година за всеки отделен случай или, при условие че обхватът на дерогацията значително намалее след първата година, до максимум две години. Обхватът на такива дерогации е строго ограничен до необходимото за запазване на оперативната сигурност, като избягват дискриминацията между вътрешния и междузонавия обмен.

Преди да предостави дерогация съответният регулаторен орган се консултира с регулаторните органи на другите държави членки, които представляват част от засегнатите региони на изчисляване на капацитета. Когато регулаторният орган е несъгласен с предложената дерогация ACER взема решение дали тя трябва да бъде предоставена съгласно член 6, параграф 10, буква а) от Регламент (ЕС) 2019/...⁺. Причините и мотивите за дерогацията се публикуват.

Когато бъде предоставена дерогация, съответните оператори на преносни системи разработват и публикуват методика и проекти, осигуряващи решение в дългосрочен план на проблема, чието разрешение се търси с дерогацията. Дерогацията е валидна до изтичането на нейния срок или до прилагането на решението, като в сила е по-ранната от съответните две дати.

10. Участниците на пазара информират съответните оператори на преносни системи в разумен срок преди съответния експлоатационен период дали възнамеряват да използват разпределения им капацитет. Разпределен капацитет, който няма да бъде използван, се предоставя отново на пазара по открит, прозрачен и недискриминационен начин.
11. Доколкото е технически възможно операторите на преносни системи салдират изискванията за капацитет на който и да е енергиен поток в обратна посока по претоварени междусистемни електропроводи с цел използване на тези електропроводи до максималния им капацитет. При пълно отчитане на сигурността на мрежата, не се отхвърлят сделки, които спомагат за облекчаване на претоварването.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 83/18 (2016/0378(COD)).

12. Финансовите последствия от неизпълнение на задължения, свързани с разпределянето на капацитет, се покриват от операторите на преносни системи или НОПЕ, които са отговорни за това неизпълнение. Когато участниците на пазара не използват капацитет, който са се задължили да използват, или в случай на капацитет от експлицитен търг не продадат капацитет на вторичния пазар или не върнат своевременно капацитет, тези участници на пазара губят правото върху него и заплащат такса, която отразява разходите. Всички такси, които отразяват разходите за неизползване на капацитет, трябва да са обосновани и пропорционални. Ако оператор на преносна система не изпълни свое задължение за предоставяне на гарантиран преносен капацитет, той носи отговорност за компенсирането на участника на пазара за загубата на права върху капацитет. За тази цел не се вземат предвид последващи загуби. Ключовите понятия и методи за определяне на отговорността при неизпълнение на задълженията се определят предварително по отношение на финансовите последствия и подлежат на преразглеждане от съответния регулаторен орган.
13. При разпределяне на разходите за коригиращи действия между операторите на преносни системи, регулаторните органи анализират до каква степен потоците, произтичащи от вътрешни за пазарните зони операции, допринасят за наблюдаваното претоварване между две пазарни зони, и разпределят разходите въз основа на приноса за претоварването върху операторите на преносни мрежи от пазарните зони, които са създали такива потоци, с изключение на разходите, породени от потоци в резултат на вътрешни за пазарните зони трансакции, които са под равнището, което би могло да се очаква без структурно претоварване в дадена пазарна зона.
- Това равнище се анализира и определя съвместно от всички оператори на преносни системи в даден регион за изчисляване на капацитета за всяка отделна граница на пазарна зона и подлежи на одобрение от всички регулаторни органи в региона за изчисляване на капацитета.

Член 17

Разпределение на междузонов капацитет в сроковете за търгуване

1. Операторите на преносни системи преизчисляват наличния междузонов преносен капацитет най-малко след часовете на затваряне на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет за ден напред и в рамките на деня. Операторите на преносни системи разпределят наличния междузонов преносен капацитет плюс останалия неразпределен междузонов преносен капацитет, както и междузоновия капацитет от предишни разпределения, освободен от притежателите на физически права за пренос, в последващия процес на разпределяне на междузонов преносен капацитет.
2. Операторите на преносни системи предлагат подходяща структура за разпределянето на междузонов капацитет в сроковете за търгуване, включително за ден напред, в рамките на деня и за балансиране. Тази структура на разпределяне подлежи на преразглеждане от съответните регулаторни органи. При изготвяне на предложението си операторите на преносни системи вземат предвид:
 - а) характеристиките на пазарите;
 - б) оперативните условия на електроенергийната система, като например последствията от салдиране на обявени гарантирани графици;
 - в) степента на хармонизиране на нивото на процентите, разпределени на отделните времеви периоди и времевите периоди, приети за различните вече съществуващи механизми за разпределение на междузонов капацитет.

3. Когато е наличен междузонов преносен капацитет след затварянето на пазара за сделки с междузонов преносен капацитет в рамките на деня, операторите на преносни системи използват междузоновия капацитет за обмена на балансираща енергия или за осъществяване на процеса на нетиране на дисбаланса.
4. Когато междузоновият капацитет се разпределя с цел обмен на балансиращ капацитет или поделение на ресурси съгласно член 6, параграф 8 от настоящия регламент, операторите на преносни системи използват методиките, разработени в мрежовите кодекси и насоките относно балансирането, приети въз основа на член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) № 714/2009.
5. Операторите на преносни системи не увеличават резерва за надеждност, изчислен съгласно Регламент (ЕС) 2015/1222, поради обмена на балансиращ капацитет или съвместното ползване на резерви.

РАЗДЕЛ 2

МРЕЖОВИ ТАКСИ И ПРИХОДИ ОТ ПРЕТОВАРВАНЕ

Член 18

Такси за достъп до мрежите, използване на мрежите и укрепване

1. Таксите, прилагани от операторите на мрежите за достъп до мрежите, включително такси за присъединяване към мрежите, такси за използване на мрежите и когато е приложимо, такси за съответно укрепване на мрежите, отразяват разходите, прозрачни са, отчитат необходимостта от сигурност на мрежата и гъвкавост и отразяват действително направените разходи, доколкото те съответстват на тези, извършени от ефективен и сравним в структурно отношение оператор на мрежа, и се прилагат без дискриминация. Тези такси не включват несвързаните разходи в подкрепа на несвързани политически цели.

Без да се засягат член 15, параграфи 1 и 6 от Директива 2012/27/ЕС и критериите, посочени в приложение XI към същата директива, използваният за определяне на мрежовите такси метод оказва неутрална подкрепа за цялостната ефективност на системата в дългосрочен план чрез подаване на ценови сигнали на клиентите и производителите и се прилага по-специално по начин, при който не се прави разграничение в положително или отрицателно отношение в производството в зависимост от това дали то е свързано с разпределение или с пренос. Те не правят разграничение нито в положително, нито в отрицателно отношение за съхраняването или агрегирането на енергия и не възпират производството, потреблението на собствена енергия или участието в оптимизацията на потреблението. Без да се засяга параграф 3 от настоящия член, тези такси не зависят от разстоянието.

2. Методиките относно тарифите отразяват фиксираните цени на операторите на преносни и разпределителни системи и предоставят подходящите стимули за операторите на преносни и разпределителни системи както в краткосрочен, така и в дългосрочен план, за повишаване на ефективността, включително енергийната ефективност, спомагане за пазарната интеграция и сигурността на доставките, за подкрепа за ефективните инвестиции и за свързаните научноизследователски дейности и улесняват иновациите в интерес на потребителите в области като цифровизацията, услугите за гъвкавост и междусистемна свързаност.
3. Когато е подходящо, нивото на прилаганите тарифи към производителите или крайните клиенти, или и към двете категории включва локационни сигнали на съюзно равнище и отчита размера на загубите по мрежата и предизвиканото претоварване, както и инвестиционните разходи за инфраструктура.
4. При определяне на таксите за достъп до мрежата се вземат предвид:
 - а) плащанията и приходите от компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи;
 - б) действително извършените плащания и получените суми, както и очакваните плащания за бъдещи периоди, изчислени на базата на предходни периоди.
5. Определянето на такси за достъп до мрежата съгласно настоящия член не засяга таксите в резултат на управлението на претоварването, посочени в член 16.
6. Не се прилага специална мрежова такса за индивидуалните сделки при междузонава търговия с електроенергия.

7. Тарифите за разпределение отразяват разходите, като отчитат използването на разпределителната мрежа от ползвателите на системата, включително активни клиенти. Тарифите за разпределение може да съдържат елементи, свързани с капацитета за свързване на мрежите, и може да бъдат диференцирани въз основа на профилите на потребление или производство на ползвателите на системата. Когато държавите членки са осъществили внедряването на интелигентни измервателни системи, при определянето или одобряването на тарифите за пренос и разпределение или на техните методики в съответствие с член 59 от Директива (ЕС) 2019/ ...⁺ и когато е целесъобразно, може да бъдат въведени диференцирани по време мрежови тарифи, които да отразяват използването на мрежата по прозрачен, рентабилен и предвидим начин за крайния клиент.
8. Методиките за определяне на тарифите за разпределение предоставят стимули на операторите на разпределителни системи за постигане на най-ефикасна експлоатация и развитие на техните системи, включително посредством възлагане на поръчки за услуги. За тази цел регулаторните органи признават за съответните разходи за допустими, включват тези разходи в тарифите за разпределение, а също така могат да въведат цели за ефективност, за да предоставят стимули на операторите на разпределителни системи да повишават ефективността в своите системи, включително посредством енергийната ефективност, гъвкавостта и разработването на интелигентни мрежи и интелигентни измервателни системи.

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

9. До ... [три месеца след влизането в сила на настоящия регламент] с цел смекчаване на риска от пазарна фрагментация ACER предоставя доклад за най-добри практики относно методиките за определяне на тарифите за пренос и разпределение, като отчита националните особености. Въпросният доклад за най-добри практики обхваща като минимум:

- а) отношението на тарифите, прилагани към производителите и към крайните клиенти;
- б) разходите, които трябва да бъдат възстановени чрез тарифи;
- в) диференцираните по време мрежови тарифи;
- г) локационните сигнали;
- д) връзката между тарифите за пренос и разпределение;
- е) методите за осигуряване на прозрачност в определянето и структурата на тарифите;
- ж) групите от потребители на мрежата, за които се отнасят тарифите, включително, където е приложимо, характеристиките на тези групи, формите на потребление и всякакви освобождавания от тарифите.
- з) загубите в мрежите за високо, средно и ниско напрежение.

ACER актуализира своя доклад за най-добри практики най-малко веднъж на всеки две години.

10. Регулаторните органи надлежно вземат предвид доклада за най-добри практики, когато определят или одобряват тарифите за пренос и тарифите за разпределение или методиките си в съответствие с член 59 от Директива (ЕС) 2019/ ...⁺.

Член 19

Приходи от претоварване

1. Процедурите за управление на претоварването, свързани с предварително определен срок, могат да генерират приходи единствено в случай на претоварване, което възниква за този срок, освен в случай на нови междусистемни електропроводи, които се ползват от освобождаването по член 63 от настоящия регламент, член 17 от Регламент (ЕО) № 714/2009 или член 7 от Регламент (ЕО) № 1228/2003. Процедурата за разпределяне на тези приходи подлежи на преразглеждане от страна на регулаторните органи и нито нарушава процеса на разпределяне в полза на участник, който кандидатства за капацитет или енергия, нито обезсърчава намаляването на претоварването.
2. Следните цели се ползват с приоритет при разпределянето на всички приходи от разпределението на междузонов капацитет се използват:
 - а) гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет, включително обезщетение за гарантираност; или

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

б) поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия, където е приложимо; или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи.

3. Когато приоритетните цели, посочени в параграф 2, бъдат изпълнени по подходящ начин, приходите може да бъдат използвани като доход, който се взема предвид от регулаторни органи при одобряването на методиката за изчисляване на мрежовите тарифи или определянето на мрежовите тарифи, или и двете. Остатъкът от приходите се записва на отделен ред по вътрешна сметка, докато стане възможно да бъде изразходван за целите, посочени в параграф 2.

4. Използването на приходите в съответствие с букви а) или б) от параграф 2 е съобразно методиката, предложена от операторите на преносни системи след консултация с регулаторните органи и съответните заинтересовани страни и след одобрение от ACER. Операторите на преносни системи представят предложената методика на ACER до ... [12 месеца след влизането в сила на настоящия регламент] и ACER взема решение относно предложената методика в срок от шест месеца от нейното получаване

ACER може да поиска от операторите на преносни системи да изменят или актуализират посочената в първа алинея методика. ACER взема решение относно изменената или актуализираната методика не по-късно от шест месеца след нейното представяне.

Методиката установява най-малко условията, при които приходите могат да се използват за посочените в параграф 2 цели, условията, при които тези приходи могат да бъдат записани по вътрешна сметка на отделен ред за бъдещо използване за тези цели, и периодът, през който тези приходи могат да бъдат записани на такъв ред.

5. Операторите на преносни системи предварително определят ясно как ще се използват приходите от претоварване и докладват на регулаторните органи за действителното използване на тези приходи. Всяка година до 1 март регулаторните органи информират ACER и публикуват доклад, в който се посочват:
- а) размерът на приходите, събрани за 12-месечния период, завършващ на 31 декември предходната календарна година;
 - б) как са били използвани тези приходи съгласно параграф 2, включително конкретните проекти, за които са били използвани и сумата, записана по сметка на отделен ред;
 - в) сумата, използвана при изчисляване на мрежовите тарифи; и
 - г) доказателство, че посочената в буква в) сума е в съответствие с настоящия регламент и с методиката, разработена съгласно параграфи 3 и 4.

Когато при изчисляването на мрежовите тарифи се използват някои от приходите от избягване на претоварване, в доклада се посочва как операторите на преносни системи са изпълнили приоритетните цели, посочени в параграф 2, ако е приложимо.

Глава IV

Адекватност на ресурсите

Член 20

Адекватност на ресурсите на вътрешния пазар на електроенергия

1. Държавите членки наблюдават адекватността на ресурсите на своята територия въз основа на оценката на адекватността на европейските ресурси, посочена в член 23. За целите на допълването на оценката на адекватността на европейските ресурси държавите членки могат също така да извършват национални оценки на адекватността на ресурсите съгласно член 24.
2. Когато при оценката на адекватността на европейските ресурси, посочена в член 23, или на националните ресурси, посочена в член 24, се установи опасение за адекватността на ресурсите, въпросната държава членка установява всякакви регулаторни отклонения или неефективност на пазара, причинили или допринесли за възникването на това опасение.
3. Държавите членки с установени опасения за адекватността на ресурсите разработват и публикуват план за изпълнение с график за приемане на мерки за премахване на установените регулаторни отклонения или прояви на неефективност на пазара като част от процедурата за държавна помощ. Когато разглеждат опасения за адекватността на ресурсите, държавите членки вземат предвид принципите, посочени в член 3, и обмислят предприемането на всяко от следните действия:
 - а) премахване на регулаторните отклонения;

- б) премахване на пределните цени в съответствие с член 10;
- в) въвеждане на функция за ценообразуване в условията на недостиг на балансираща енергия, както е посочено в член 44, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2017/2195;
- г) увеличаване на междусистемния капацитет и на вътрешния мрежови капацитет с оглед на постигането най-малко на техните цели за междусистемна свързаност, както е посочено в член 4, буква г), подточка 1 от Регламент (ЕС) № 2018/1999;
- д) предоставяне на възможност за собствено производство, съхраняване на енергия, мерки от страна на търсенето и енергийна ефективност чрез приемане на мерки за премахване на всякакви установени регулаторни отклонения;
- е) осигуряване на разходоефективно и основано на пазарни принципи възлагане на балансиращи и спомагателни услуги;
- ж) премахване на регулираните цени, когато това се изисква от член 5 от Директива (ЕС) 2019/ ...⁺.

- 4. Съответните държави членки представят своите планове за изпълнение на Комисията за преглед.
- 5. В срок от четири месеца след получаването на плана за прилагане Комисията изготвя становище относно това дали мерките са достатъчни за премахване на регулаторните отклонения или проявите на неефективност на пазара, установени съгласно параграф 2 и може да прикани държавите членки да изменят своите планове за изпълнение по съответния начин.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

6. Съответните държави членки наблюдават прилагането на своите планове за изпълнение и публикуват резултатите от наблюдението в годишен доклад и представят този доклад на Комисията.
7. Комисията изготвя становище дали плановете за изпълнение са били осъществени в достатъчна степен и дали са били отстранени опасенията относно адекватността на ресурсите.
8. Държавите членки продължават да се придържат към плана за изпълнение след разрешаване на установеното опасение относно адекватността на ресурсите.

Член 21

Общи принципи за механизми за осигуряване на капацитет

1. За да бъдат премахнати оставащите опасения относно адекватността на ресурсите, държавите членки могат, като последна мярка при прилагането на мерките, посочени в член 20, параграф 3 от настоящия регламент в съответствие с членове 107, 108 и 109 от ДФЕС, да въведат механизми за осигуряване на капацитет.
2. Преди въвеждането на механизми за осигуряване на капацитет съответните държави членки провеждат всеобхватно проучване относно възможните последици от тези механизми за съседните държави членки, като се консултират поне със съседните си държави членки, с които поддържат електроенергийни връзки, и заинтересованите страни от тези държави членки.
3. Държавите членки преценяват дали даден механизъм за осигуряване на капацитет под формата на стратегически резерв може да даде отговор на опасенията за адекватността на ресурсите. Когато случаят не е такъв, държавите членки може да приложат различен вид механизъм за осигуряване на капацитет.

4. Държавите членки не въвеждат механизми за осигуряване на капацитет, когато нито европейските, нито националните оценки на адекватността на ресурсите, или — при липса на национална оценка на адекватността на ресурсите — европейската оценка на адекватността на ресурсите, не са установили опасение за адекватността на ресурсите.
5. Държавите членки не въвеждат механизми за осигуряване на капацитет, преди подробният план за изпълнение, посочен в член 20, параграф 3, да е получил становище от Комисията, както е посочено в член 20, параграф 5.
6. Когато държава членка прилага механизъм за осигуряване на капацитет, тя прави преглед на този механизъм и гарантира, че няма да се сключват нови договори в рамките на този механизъм, когато оценката на адекватността нито на европейските, нито на националните ресурси, или при липса на оценка на адекватността на националните ресурси, оценката на адекватността на европейските ресурси, не са установили опасение за адекватността на ресурсите или планът за изпълнение, посочен в член 20, параграф 3, не е получил становище от Комисията съгласно посоченото в член 20, параграф 5.
7. Когато разработват механизми за осигуряване на капацитет, държавите членки включват разпоредба, позволяваща ефективното постепенно прекратяване по административен път на механизма за осигуряване на капацитет, когато в продължение на три поредни години не са сключвани нови договори по параграф 6.
8. Механизмите за осигуряване на капацитет са временни. Те се одобряват от Комисията за срок, не по-дълъг от 10 години. Те се премахват поетапно или количеството на ангажираните капацитети се намалява въз основа на плановете за изпълнение, посочени в член 20. Държавите членки продължават да прилагат плана за изпълнение след въвеждането на механизма за осигуряване на капацитет.

Член 22

Принципи за проектиране на механизми за осигуряване на капацитет

1. Всеки механизъм за осигуряване на капацитет:
 - а) има временен характер;
 - б) не поражда ненужни смущения на пазара и не ограничава междузоновата търговия;
 - в) не превишава необходимото, за да се отговори на опасението за адекватност, посочени в член 20;
 - г) подбира доставчици на капацитет чрез прозрачен, недискриминационен и конкурентен процес;
 - д) предоставя стимули за доставчиците на капацитет да бъдат на разположение в периоди на очаквано извънредно натоварване на системата;
 - е) гарантира, че възнаграждението на доставчиците на капацитет се определя чрез конкурентен процес;
 - ж) определя технически условия за участие на доставчиците на капацитет преди процеса на подбор;
 - з) е отворен за участие на всички ресурси, които са способни да предоставят изискваните технически характеристики, включително за съхраняване на енергия и управление на търсенето;
 - и) прилагат подходящи санкции за доставчиците на капацитет, когато не са на разположение в моменти на извънредно натоварване на системата.

2. Планирането на стратегически резерви отговаря на следните изисквания:

- а) когато механизъм за осигуряване на капацитет е бил планиран като стратегически резерв, ресурсите в стратегическия резерв трябва да се диспечират само ако има вероятност операторите на преносни системи да изчерпят своите балансиращи ресурси за установяване на равновесие между търсенето и предлагането;
- б) по време на периодите за уреждане на дисбаланса, когато ресурсите в стратегическия резерв са били диспечирани, дисбалансите на пазара трябва да се уреждат най-малко на стойността на загубите от прекъсване/на стойност или на по-висока от техническите ограничения на цените в рамките на деня, както е посочено в член 10, параграф 1, в зависимост от това коя от двете стойности е по-висока;
- в) производството на стратегическия резерв след диспечирание трябва да бъде приписан на отговарящите за баланса лица чрез механизма за уреждане на дисбалансите;
- г) Възнаграждението за ресурсите, които участват в стратегическия резерв, не трябва да се осъществява чрез пазарите на електроенергия на едро, нито на балансиращите пазари;
- д) ресурсите в стратегическия резерв трябва да се държат извън пазара най-малко за срока на договора.

Изискването, посочено в първа алинея, буква а) не засяга активирането на ресурсите преди действителното им диспечирание с цел да бъдат спазени ограниченията, свързани с линейното изменение, и оперативните изисквания на ресурсите. Производството на стратегическия резерв по време на активиране не се покрива от балансовите групи чрез пазарите на едро, нито променя дисбалансите им.

3. В допълнение към изискванията, определени в параграф 1, механизмите за осигуряване на капацитет, различни от стратегическите резерви:
- а) се изграждат по начин, който гарантира, че цената, заплащана за наличност, автоматично клони към нула, когато се очаква нивото на доставяния капацитет да бъде достатъчно, за да се отговори на нивото на търсения капацитет;
 - б) предоставят възнаграждение за участващите ресурси само за тяхното наличие и гарантират, че възнаграждението не оказва влияние върху решенията на доставчика на капацитет дали да произвежда или не;
 - в) гарантират, че задълженията за осигуряване на капацитет са прехвърляеми между отговарящите на условията доставчици на капацитет.
4. Механизмите за осигуряване на капацитет включват в себе си следните изисквания по отношение на допустимите стойности на емисиите на CO₂:
- а) най-късно от ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент] производственият капацитет, който е започнал производство за търговски цели на или след тази дата и е с емисии над 550 грама CO₂ от изкопаеми горива за kWh електроенергия не се ангажира, нито получава плащания или задължения за бъдещи плащания в рамките на механизъм за осигуряване на капацитет;

- б) най-късно от 1 юли 2025 г. производственият капацитет, който е започнал производство за търговски цели преди ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент] и е с емисии над 550 грама CO₂ от изкопаеми горива за kWh електроенергия и над 350 килограма CO₂ от изкопаеми горива средно на година за инсталирана мощност в kW не се ангажира, нито получава плащания или задължения за бъдещи плащания в рамките на механизъм за осигуряване на капацитет.

Нормите за допустими емисии от 550 грама CO₂ от изкопаеми горива за kWh електроенергия и ограничението от 350 килограма CO₂ от изкопаеми горива средно на година за инсталирана мощност в kW, посочени в първа алинея, букви а) и б) се изчисляват въз основа на проектния КПД на генераторната единица, което означава нетна ефикасност при номинален капацитет съгласно относимите стандарти на Международната организация по стандартизация.

До ... [шест месеца след влизането в сила на настоящия регламент] ACER публикува становище, в което предоставя технически насоки, свързани с изчисляването на посочените в алинея 1 стойности.

5. Държавите членки, прилагащи механизми за осигуряване на капацитет към ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент], адаптират своите механизми, така че те да са в съответствие с глава 4, без да се засягат ангажиментите или договорите, сключени преди 31 декември 2019 г.

Член 23

Оценка на адекватността на европейските ресурси

1. В оценката на адекватността на европейските ресурси се посочват опасенията относно адекватността на ресурсите, като се оценява цялостната адекватност на електроенергийната система за задоволяване на текущото и планираното търсене на електроенергия на нивото на Съюза, на нивото на държавите членки и на нивото на отделните пазарни зони, по целесъобразност. Оценката на адекватността на европейските ресурси обхваща период от една година в рамките на даден десетгодишен период, считано от датата на въпросната оценка.
2. Оценката на адекватността на европейските ресурси се извършва от ЕМОПС за електроенергия.
3. До ... [шест месеца след влизане в сила на настоящия регламент] ЕМОПС за електроенергия представя на Групата за координация в областта на електроенергетиката, създадена съгласно член 1 от решение на Комисията от 15 ноември 2012 г.¹ и на ACER проект на методика за оценка на адекватността на европейските ресурси въз основа на принципите, предвидени в параграф 5 от настоящия член.
4. Операторите на преносни системи предоставят на ЕМОПС за електроенергия данните, от които се нуждае, за да извършва оценката на адекватността на европейските ресурси.

¹ Решение на Комисията от 15 ноември 2012 г. за създаване на Група за координация в областта на електроенергетиката (ОВ С 353, 17.11.2012 г., стр. 2).

ЕМОПС за електроенергия извършва оценката на адекватността на европейските ресурси ежегодно. Производителите на електроенергия и други участници на пазара представят на операторите на преносни системи данни относно очакваното използване на производствените ресурси, като отчитат наличието на първични ресурси и подходящи сценарии за планираното търсене и предлагане.

5. Оценката на адекватността на европейските ресурси се прави въз основа на прозрачна методика, която гарантира, че оценката:
- а) да се извършва на равнището на всяка пазарна зона, като се обхващат най-малко всички държави членки;
 - б) да се основава на подходящи централни референтни сценарии за прогнозираното търсене и предлагане, включително икономическа оценка на вероятността за излизане от експлоатация, спиране на експлоатацията, изграждане на нови генериращи мощности и мерки за постигане на целите за енергийната ефективност и за свързаност между електроенергийните системи и подходяща чувствителност на екстремни метеорологични събития, хидроложки условия, цените на едро и развитието на цената на въглеродните емисии;
 - в) да съдържа отделни сценарии, отразяващи различните вероятности за възникване на опасения относно адекватността на ресурсите, за чието отстраняване са разработени различните видове механизми за осигуряване на капацитет;
 - г) да е надлежно съобразена с приноса на всички ресурси, включително сегашните и бъдещите възможности за производство, съхраняването на енергията, секторната интеграция, оптимизацията на потреблението и възможностите за внос и износ, както и с техния принос за гъвкава експлоатация на системата;

- д) да предвижда вероятното въздействие на мерките, посочени в член 20, параграф 3;
- е) да включва варианти без съществуващи или бъдещи механизми за осигуряване на капацитет, и където е приложимо, вариант с такива механизми;
- ж) да се основава на пазарен модел, в който се използва основан на потоците подход, когато е приложим такъв;
- з) да е с прилагане на изчисления за вероятността;
- и) да прилага единен инструмент за моделиране;
- й) включва най-малко на следните показатели, посочени в член 25:
 - „очаквана непредоставена електроенергия“ и
 - „очаквани загуби от прекъсване на електроснабдяването“;
- к) да разкрива източниците за възможни опасения за адекватността на ресурсите, по-специално дали те представляват мрежово или ресурсно ограничение или и двете;
- л) да отчита действителното развитие на мрежата;
- м) да гарантира, че националните производствени характеристики, търсенето, гъвкавостта и съхраняването на енергия, наличието на първични ресурси и равнището на междусистемна свързаност са надлежно взети предвид.

6. До ... [шест месеца след влизането в сила на настоящия регламент] ЕМОПС за електроенергия представя на ACER проект на методика за изчисляване на:
- а) стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването;
 - б) „разходи за въвеждане на нови мощности“ (cost of new entry) в производството или в оптимизацията на потреблението; и
 - в) нормата за надеждност, посочена в член 25.

Методиката се основава на прозрачни, обективни и проверими критерии.

7. Предложенията по параграфи 3 и 6 за проекта на методика, сценариите, чувствителността и допусканията, на които те се основават, и резултатите от оценката на адекватността на европейските ресурси съгласно параграф 4 подлежат на предварителната консултация с държавите членки, Групата за координация в областта на електроенергетиката и съответните заинтересовани страни и на одобрение от ACER съгласно процедурата, посочена в член 27.

Член 24

Оценки на адекватността на националните ресурси

1. Оценките на адекватността на националните ресурси имат регионален обхват и се основават на методиката, посочена в член 23, параграф 3, и по-специално в член 23, параграф 5, букви б) — м).

Оценките на адекватността на националните ресурси съдържат референтните централни сценарии, съгласно посоченото в член 23, параграф 5, буква б).

Оценките на адекватността на националните ресурси може да вземат предвид допълнителна чувствителност освен тази, посочена в член 23, параграф 5, буква б). В такива случаи в оценките на адекватността на националните ресурси може:

- а) да се правят допускания, при които да се отчитат особеностите на националното търсене и предлагане на електроенергия;
- б) да се използват инструменти и съгласувани скорошни данни, които са в допълнение на използваните от ЕМОПС за електроенергия за оценка на адекватността на европейските ресурси.

В допълнение към това при оценяването на приноса на доставчиците на капацитет, разположени в друга държава членка за сигурността на доставките на обхванатите от тях пазарни зони, в оценките на адекватността на националните ресурси се използва методиката, предвидена в член 26, параграф 11, буква а).

2. До оценките на адекватността на националните ресурси и когато е приложимо, до оценката на адекватността на европейските ресурси и становището на ACER по параграф 3 се осигурява публичен достъп.

3. Когато при оценката на адекватността на националните ресурси се установи опасение за адекватността във връзка с дадена пазарна зона, което не е било установено при оценката на адекватността на европейските ресурси, оценката на адекватността на националните ресурси включва причините за разликите между двете оценки на адекватността на ресурсите, в това число и подробности за използваната чувствителност и съответните заложи допускания. Държавите членки публикуват тази оценка и я представят на ACER.

В срок от два месеца след получаването на доклада ACER предоставя становище относно това дали разликите между националните и европейската оценка на адекватността на ресурсите са обосновани.

Органът, компетентен за оценката на адекватността на националните ресурси взема надлежно предвид становището на ACER и, когато е необходимо, променя своята окончателна оценка. Ако реши да не вземе напълно предвид становището на ACER, той публикува подробно мотивиран доклад.

Член 25

Норма за надеждност

1. Когато прилагат механизми за осигуряване на капацитет, държавите членки въвеждат норма за надеждност. Нормата за надеждност посочва по прозрачен начин необходимото равнище на сигурност на доставките за държавата членка. По отношение на трансграничните пазарни зони тези норми за надеждност се определят съвместно от съответните органи.

2. По предложение на регулаторните органи нормата за надеждност се задава от държавата членка или от компетентен орган, определен от държавата членка. Нормата за надеждност се определя въз основа на посочената в член 23, параграф 6 методика.
3. Стойността на нормата за надеждност се изчислява, като се използва най-малко стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването, както и стойността на разходите за нов вход за даден срок, и се изразява като „очаквана непредоставена електроенергия“ и „очаквани загуби от прекъсване на електроснабдяването“.
4. Когато се прилагат механизми за осигуряване на капацитет, параметрите, определящи размера на капацитета, набавен в механизма за осигуряване на капацитет, се одобряват от държавата членка или от компетентен орган, определен от държавата членка въз основа на предложение на регулаторния орган.

Член 26

Трансгранично участие в механизми за осигуряване на капацитет

1. Механизмите за осигуряване на капацитет, които са различни от стратегически резерви, и когато това е технически изпълнимо, стратегическите резерви са отворени за пряко трансгранично участие на доставчиците на капацитет, разположени в други държави членки, при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Държавите членки гарантират, че чуждестранен капацитет, който е в състояние да предостави равностойни на националния капацитет технически характеристики, има възможност да участва в същия конкурентен процес, както националният. Когато механизмите за осигуряване на капацитет функционират от ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент], държавите членки могат да разрешат пряко участие в същия конкурентен процес на междусистемните електропроводи като чуждестранен капацитет за максимум четири години, считано от ... [датата на влизане в сила на настоящия регламент] или две години след одобряването на методиките, посочени в параграф 11, което от двете настъпи първо.

Държавите членки могат да изискват чуждестранният капацитет да бъде разположен в държава членка с пряка мрежова връзка между тази държава членка и държавата членка, която прилага механизма.

3. Държавите членки не лишават капацитета, който е на тяхната територия, от участие в механизми на други държави членки за осигуряване на капацитет.
4. Трансграничното участие в механизми за осигуряване на капацитет не трябва да променя или да се отразява другояче на междузоновите графици или на физическите потоци между държавите членки. Тези графици и потоци се определят единствено от резултата от разпределянето на капацитета съгласно член 16.
5. Доставчиците на капацитет могат да участват в повече от един механизъм за осигуряване на капацитет.

Когато доставчиците на капацитет участват в повече от един механизъм за осигуряване на капацитет за един и същ срок на доставяне, те участват до очакваното наличие на междусистемни свързаности и вероятността за съвпадение на извънредно натоварване между системата, в която се прилага механизмът, и системата, в която се намира чуждестранният капацитет в съответствие с методиката, посочена в параграф 11, буква а).

6. Доставчиците на капацитет са задължени да извършват плащания за неналичие по отношение на периоди, през които техния капацитет не е на разположение.

Когато доставчиците на капацитет участват в повече от един механизъм за осигуряване на капацитет за един и същ срок на доставяне, те са задължени да извършат множество плащания за неналичие, когато не са в състояние да изпълнят множество задължения.

7. За целите на предоставянето на препоръка на операторите на преносни системи регионалните координационни центрове, създадени съгласно член 35, ежегодно изчисляват максималния входен капацитет, който е на разположение за участието на чуждестранен капацитет. При това изчисление се вземат предвид очакваното наличие на междусистемна свързаност и вероятността за съвпадение на извънредно натоварване в системата, в която се прилага механизмът, и системата, в която се намира чуждестранният капацитет. Такова изчисление се изисква за всяка една граница между пазарни зони.

Операторите на преносни системи ежегодно определят максималния входен капацитет, който е на разположение за участието на чуждестранен капацитет, въз основа на препоръката на регионалния координационен център.

8. Държавите членки гарантират, че входният капацитет, посочен в параграф 7, се разпределя на отговарящи на условията доставчици на капацитет по прозрачен, пазарен и недискриминационен начин.
9. Когато механизмите за осигуряване на капацитет позволяват трансгранично участие в две съседни държави членки, всички приходи, възникващи вследствие на разпределението, посочено в параграф 8, се начисляват на съответните оператори на преносни системи и се разпределят между тях в съответствие с методиката, посочена в параграф 11, буква б) от настоящия член, или в съответствие с обща методика, одобрена от двата съответни регулаторни органа. Ако съседната държава членка не прилага механизъм за осигуряване на капацитет или прилага механизъм за осигуряване на капацитет, който не е отворен за трансгранично участие, делът на приходите се одобрява от компетентния национален орган на държавата членка, в която се прилага механизмът за осигуряване на капацитет, след като се поиска становище от регулаторните органи на съседните държави членки. Операторите на преносни системи използват приходите от това за целите, посочени в член 19, параграф 2.
10. Операторът на преносната система, където се намира чуждестранният капацитет:
 - а) установява дали заинтересованите доставчици на капацитет могат да предоставят техническите характеристики, изисквани за механизма за осигуряване на капацитет, в който възнамеряват да участват, и вписва отговарящите на условията доставчици на капацитет в създаден за целта регистър;
 - б) извършва проверки за наличие;

- в) уведомява оператора на преносна система в държавата членка, в която се прилага механизмът за осигуряване на капацитет, за информацията, получена по букви а) и б) от настоящата алинея и по втора алинея.

Съответният доставчик на капацитет уведомява без забавяне оператора на преносна система за своето участие в механизъм за чуждестранен капацитет.

11. До ... [12 месеца след датата на влизане в сила на настоящия регламент] ЕМОПС за електроенергия представя на ACER:

- а) методика за изчисляване на максималния входен капацитет за трансгранично участие, посочен в параграф 7;
- б) методика за разпределяне на приходите, посочени в параграф 9;
- в) общи правила за извършване на проверки за наличие, посочени в параграф 10, буква б);
- г) общи правила за определяне дали се дължи плащане за неналичие;
- д) условия за воденето на регистъра, посочен в параграф 10, буква а);
- е) общи правила за установяване на капацитет, допустим за участие в механизъм за осигуряване на капацитет, съгласно посоченото в параграф 10, буква а);

Предложението подлежи на предварителна консултация и одобрение от страна на ACER в съответствие с в член 27.

12. Съответните регулаторни органи проверяват дали стойностите за капацитета са изчислени в съответствие в методиката, посочена в параграф 11, буква а).
13. Регулаторните органи гарантират, че трансграничното участие в механизми за осигуряване на капацитет се организира по ефективен и недискриминационен начин. Те предвиждат по-специално подходящи административни мерки за правоприлагане по отношение на трансграничните плащания за неналичие.
14. Капацитетите, разпределени в съответствие с параграф 8, могат да бъдат прехвърляни между отговарящите на условията доставчици на капацитет. Отговарящите на условията доставчици на капацитет уведомяват регистъра за всяко такова прехвърляне съгласно посоченото в параграф 10, буква а).
15. До ... [две години след влизането в сила на настоящия регламент] ЕМОПС за електроенергия създава и води регистъра, посочен в параграф 10, буква а). Регистърът е отворен за всички отговарящи на условията доставчици на капацитет, системите, прилагащи механизмите за осигуряване на капацитет и техните оператори на преносни системи.

Член 27

Процедура за одобрение

1. При позоваване на настоящия член се прилага процедурата, посочена в параграфи 2, 3 и 4 за одобряването на предложения, представени от ЕМОПС за електроенергия.

2. Преди да представи предложение, ЕМОПС за електроенергия провежда консултация с участието на всички съответни заинтересовани страни, **включително** регулаторни органи и други национални органи. В своето предложение ЕМОПС за електроенергия взема надлежно предвид резултатите от посочената консултация.
3. В срок от три месеца от получаване на посоченото в параграф 1 предложение ACER или го одобрява, или го изменя. В случай, че го изменя ACER се консултира с ЕМОПС за електроенергия преди да одобри измененото предложение. ACER публикува одобреното на своя уебсайт в срок от три месеца от получаване на предложените документи.
4. ACER може да поиска промени в одобреното предложение по всяко време. В срок от шест месеца от датата на получаване на такова искане ЕМОПС за електроенергия представя на ACER проект за предложените промени. В срок от три месеца от приемане на проекта ACER изменя или одобрява промените и ги публикува на своя уебсайт.

Глава V

Експлоатация на преносните системи

Член 28

Европейска мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия

1. Операторите на преносни системи си сътрудничат на равнището на Съюза посредством ЕМОПС за електроенергия, за да се съдейства за завършването и функционирането на вътрешния пазар на електроенергия, както и за междузоновата търговия, и да се гарантират оптималното управление, координираната експлоатация и стабилната техническа еволюция на европейската мрежа за пренос на електроенергия.
2. При изпълнението на своите функции съгласно правото на Съюза, ЕМОПС за електроенергия действа с цел да бъде създаден добре функциониращ и интегриран вътрешен пазар за електроенергия и допринася за ефикасното и устойчиво постигане на целите, посочени в рамката за политиките в областта на климата и енергетиката, обхващаща периода 2020—2030 г., като по-специално допринася за ефикасната интеграция на електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници, и за повишаване на енергийната ефективност, като същевременно запазва сигурността на системата. ЕМОПС за електроенергия разполага с необходимите човешки и финансови ресурси, за да изпълнява задълженията си.

Член 29

Създаване на ЕМОПС за електроенергия

1. Операторите на преносни системи за електроенергия предоставят на Комисията и на ACER всеки проект за изменения на устава, списъка на членовете или на правилника за дейността на ЕМОПС за електроенергия.
2. В срок от два месеца от получаването на проекта за изменения на устава, списъка на членовете или на правилника за дейността и след консултация с организациите, които представляват всички заинтересовани страни, и по-специално с ползвателите на системата, включително клиентите, ACER предоставя на Комисията становище относно проекта за изменения на устава, списъка на членовете или на правилника за дейността.
3. Комисията дава становището си по проекта за изменения на устава, списъка на членовете или на правилника за дейността, като взема предвид становището на ACER, съгласно предвиденото в параграф 2, и в срок от три месеца от получаването на становището на ACER.
4. В срок от три месеца от получаването на благоприятно становище на Комисията операторите на преносни системи приемат и публикуват изменения устав или правилник за дейността.
5. Документите, посочени в параграф 1, се предоставят на Комисията и ACER в случай на промени в тях или по мотивирано искане на Комисията или на ACER. Комисията и ACER дават становище в съответствие с параграфи 2, 3 и 4.

Член 30

Задачи на ЕМОПС за електроенергия

1. ЕМОПС за електроенергия:

- а) разработва мрежови кодекси в областите, посочени в член 59, параграфи 1 и 2, с оглед постигане на целите, посочени в член 28;
- б) приема и публикува необвързващ десетгодишен план за развитие на мрежата в рамките на целия Съюз (план за развитие на мрежата в целия Съюз) на всеки две години;
- в) подготвя и приема предложения във връзка с оценката на адекватността на европейските ресурси съгласно член 23 и за техническите спецификации за трансгранично участие в механизми за осигуряване на капацитет съгласно член 26, параграф 11;
- г) приема препоръки относно координацията на техническото сътрудничество между оператори на преносни системи от Съюза и оператори на преносни системи от трети държави;
- д) приема рамка за сътрудничество и координация между регионалните координационни центрове;
- е) приема предложение за определяне на региона на експлоатация на системата в съответствие с член 36;
- ж) си сътрудничи с операторите на разпределителни системи и с ООРСЕС;

- з) насърчава цифровизацията на преносните мрежи, включително внедряване на интелигентни мрежи, ефикасно събиране на данни в реално време и прилагане на интелигентни измервателни системи;
- и) приема инструменти за съвместна експлоатация на мрежата с оглед осигуряване на координация при експлоатация на мрежата в нормални и извънредни условия, включително обща скала за класификация на аварии и планове за научноизследователска дейност, включително изпълнението на тези планове чрез ефективна научноизследователска програма. Тези инструменти наред с другото посочват конкретно:
 - i) информацията, включително подходяща информация за ден напред, в рамките на деня и в реално време, която да е полезна за подобряване на оперативното координиране, както и оптимална честота за събиране и споделяне на тази информация;
 - ii) технологичната платформа за обмен на информация в реално време и където е подходящо, технологичните платформи за събирането, обработката и предаването на другата информация, посочена в подточка i), както и за прилагане на процедурите, с които би могло да се засили оперативното координиране между операторите на преносни системи с оглед тази координация да обхване целия Съюз;
 - iii) начина, по който операторите на преносни системи предоставят оперативната информация на останалите оператори на преносни системи или на всяка структура, която е надлежно упълномощена да ги подпомага за постигане на оперативно координиране, и на ACER; и

- iv) тези оператори на преносни системи определят звено за контакт, което да отговаря на запитванията относно такава информация от други оператори на преносни системи или от всяка структура, която е надлежно упълномощена съгласно посоченото в подточка iii), или от ACER;
- й) приема годишна работна програма;
- к) допринася за определянето на изисквания за оперативна съвместимост и недискриминационни и прозрачни процедури за достъп до данните, съгласно предвиденото в член 24 от Директива (ЕС) 2019/ ...⁺;
- л) приема годишен доклад;
- м) изготвя и приема сезонни оценки за адекватността съгласно член 9 параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺⁺;
- н) насърчава киберсигурността и защитата на данните, в сътрудничество със съответните органи и регулираните субекти;
- о) взема предвид развитието на оптимизацията на потреблението при изпълнението на своите задачи.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

⁺⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 73/18 (2016/0377(COD)).

2. ЕМОПС за електроенергия докладва на ACER установените недостатъци във връзка със създаването и функционирането на регионални координационни центрове.
3. ЕМОПС за електроенергия публикува протоколите от заседанията на своето събрание, своя управителен съвет и своите комитети, като редовно предоставя на обществеността информация за решенията, които взема, и за дейността си.
4. Годишната работна програма по параграф 1, буква з) включва списък и описание на мрежовите кодекси, които да се подготвят, план за координиране на експлоатацията на мрежата и научноизследователски и развойни дейности, които да се осъществят през тази година, както и примерен график.
5. ЕМОПС за електроенергия предоставя информацията, искана от ACER за изпълнение на задачите ѝ съгласно член 32, параграф 1. За да позволят на ЕМОПС за електроенергия да изпълни това изискване, операторите на преносни системи предоставят на ЕМОПС за електроенергия необходимата информация.
6. По искане на Комисията ЕМОПС за електроенергия изразява пред Комисията своето мнение относно приемането на насоките, посочени в член 61.

Член 31
Консултации

1. Докато подготвя предложенията съгласно задачите, посочени в член 30, параграф 1, ЕМОПС за електроенергия провежда обстоен процес на консултации на ранен етап, и по открит и прозрачен начин. Процесът на консултации трябва да бъде структуриран по начин, позволяващ да се вземат предвид коментарите на заинтересованите страни преди окончателното приемане на предложението, както и по открит и прозрачен начин с участието на всички съответни заинтересовани страни и особено на организациите, в които са представени тези заинтересовани страни в съответствие с правилника за дейността, посочен в член 29. В посочените консултации участват и регулаторните органи и други национални органи, предприятия за доставка и производство на електроенергия, ползватели на системата, включително клиенти, оператори на разпределителни системи, включително съответните промишлени асоциации, технически органи и платформи на заинтересовани страни. Тези консултации имат за цел установяване на възгледите и предложенията на всички заинтересовани страни по време на процеса на вземане на решения.
2. Всички документи и протоколи от заседанията, свързани с консултациите, посочени в параграф 1, се правят публично достояние.
3. Преди да приеме предложения съгласно член 30, параграф 1, ЕМОПС за електроенергия посочва как са били взети под внимание становищата, получени по време на консултацията. Когато становищата не са били взети под внимание, тя излага основанията за това.

Член 32
Мониторинг от ACER

1. ACER наблюдава изпълнението на задачите на ЕМОПС за електроенергия, посочени в член 30, параграфи 1, 2 и 3, и докладва за резултатите на Комисията.

ACER наблюдава прилагането от ЕМОПС за електроенергия на мрежовите кодекси, разработени съгласно член 59. В случаите, когато ЕМОПС за електроенергия не е приложил такива мрежови кодекси, ACER изисква от ЕМОПС за електроенергия да представи надлежно мотивирано обяснение относно причините за това. ACER информира Комисията за това обяснение и представя своето становище по него.

ACER наблюдава и анализира прилагането на мрежовите кодекси и насоките, приети от Комисията в съответствие с член 58, параграф 1, и тяхното въздействие върху хармонизирането на приложимите правила, целящи улесняване на интегрирането на пазара, както и върху недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара, и докладва на Комисията.

2. ЕМОПС за електроенергия внася в ACER за становище проекта на плана за развитие на мрежата в целия Съюз и проекта на годишната работна програма, включително информацията относно процеса на консултация и другите документи, посочени в член 30, параграф 1.

Когато счита, че проектът на годишна работна програма или проектът на плана за развитие на мрежата в целия Съюз, предоставени от ЕМОПС за електроенергия, не допринасят за недискриминацията, ефективната конкуренция, ефикасното функциониране на пазара или за задоволителна степен на трансгранична свързаност на мрежите, отворени за достъп за трети страни, ACER предоставя надлежно мотивирано становище, както и препоръки до ЕМОПС за електроенергия и до Комисията в срок от два месеца от получаването им.

Член 33

Разходи

Разходите, свързани с дейностите на ЕМОПС за електроенергия, посочени в членове 28—32 и 58—61 от настоящия регламент и в член 11 от Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹, се поемат от операторите на преносни системи и се вземат предвид при изчисляване на тарифите. Регулаторните органи одобряват тези разходи единствено ако те са обосновани и пропорционални.

¹ Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура и за отмяна на Решение № 1364/2006/ЕО, както и за изменение на регламенти (ЕО) № 713/2009, (ЕО) № 714/2009 и (ЕО) № 715/2009 (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 39).

Член 34

Регионално сътрудничество между операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи установяват регионално сътрудничество в рамките на ЕМОПС за електроенергия, за да допринасят за дейностите, посочени в член 30, параграфи 1, 2 и 3. По-специално те публикуват регионален инвестиционен план на всеки две години и могат да вземат инвестиционни решения на основата на регионалния инвестиционен план. ЕМОПС за електроенергия насърчава сътрудничеството между операторите на преносни системи на регионално равнище, осигуряващо оперативна съвместимост, комуникации и наблюдение на регионалните характеристики в тези области, които все още не са хармонизирани на равнището на Съюза.
2. Операторите на преносни системи насърчават постигането на оперативни договорености, за да бъде осигурено оптимално управление на мрежата, и насърчават развитието на енергийния обмен, координираното разпределяне на трансграничен капацитет чрез недискриминационни пазарно обусловени решения и като отдават дължимото внимание на специфичните предимства на имплицитните търгове за краткосрочно разпределяне, и насърчават интегрирането на механизмите за балансиране и за резервна мощност.
3. С оглед постигане на целите, установени в параграфи 1 и 2, географската област, която всяка структура за регионално сътрудничество обхваща, може да бъде установена от Комисията, като се вземат предвид съществуващите структури за регионално сътрудничество. Всяка държава членка може да насърчава сътрудничество в повече от една географска област.

На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 68, за допълване на настоящия регламент като установи географската област, обхващана от всяка структура за регионално сътрудничество. За тази цел Комисията се консултира с регулаторните органи, ACER и ЕМОПС за електроенергия.

Делегираните актове, посочени в настоящия параграф, не засягат член 36.

Член 35

Създаване и мисия на регионалните координационни центрове

1. До ... [12 месеца след влизането в сила на настоящия регламент] всички оператори на преносни системи в региона на експлоатация на системата представят предложение за създаването на регионални координационни центрове на съответните регулаторни органи в съответствие с критериите, посочени в настоящата глава.

Регулаторните органи в региона на експлоатация на системата преглеждат и одобряват предложението.

Предложението включва най-малко следните елементи:

- а) държавата членка, в която се разполага бъдещото седалище на регионалните координационни центрове, и участващите оператори на преносни системи;
- б) организационните, финансовите и оперативните договорености, необходими за осигуряването на ефикасна, сигурна и надеждна експлоатация на взаимосвързаната преносна система;

- в) план за изпълнение за започването на дейността на регионалните координационни центрове;
 - г) уставите и процедурните правилници на регионалните координационни центрове;
 - д) описание на процесите на сътрудничество в съответствие с член 38;
 - е) описание на договореностите относно отговорността на регионалните координационни центрове в съответствие с член 47;
 - ж) при поддържане на два регионални координационни центъра на ротационен принцип в съответствие с член 36, параграф 2, описание на договореностите за предоставяне на ясни отговорности на тези регионални координационни центрове и процедури във връзка с изпълнението на техните задачи.
2. След като регулаторните органи одобрят предложението по параграф 1, регионалните координационни центрове заменят регионалните координатори по сигурността, създадени съгласно насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009, и влизат в сила до 1 юли 2022 г.
3. Регионалните координационни центрове имат една от правните форми, посочени в приложение II към Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета¹.

¹ Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 г. относно някои аспекти на дружественото право (ОВ L 169, 30.6.2017 г., стр. 46).

4. При изпълнението на своите задачи съгласно правото на Съюза регионалните координационни центрове действат независимо от отделните национални интереси и от интересите на операторите на преносни системи.
5. Регионалните координационни центрове допълват ролята на операторите на преносни системи, като изпълняват задачите от регионално значение, възложени им в съответствие с член 37. Операторите на преносни системи отговарят за управлението на потоците на електроенергия и за гарантирането на сигурна, надеждна и ефикасна електроенергийна система в съответствие с член 40, параграф 1, буква г) от Директива (ЕС) 2019/...⁺.

Член 36

Географски обхват на регионалните координационни центрове

1. До [шест месеца след датата на влизане в сила на настоящия регламент] ЕМОПС за електроенергия представя на ACER предложение, в което се уточнява кои оператори на преносни системи, пазарни зони, граници на пазарни зони, региони на изчисляване на капацитета и региони за координиране на изключването на електроснабдяването са обхванати от всеки от регионите на експлоатация на системата. В предложението се взема предвид топологията на мрежата, включително степента на междусистемна свързаност и взаимозависимост на електроенергийната система във връзка с потоците и размера на региона, който обхваща поне един регион за изчисляване на капацитета.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

2. Операторите на преносни системи в региона на експлоатация на системата участват в регионалния координационен център, установен в този регион. В изключителни обстоятелства, когато контролната зона на оператор на преносна система е част от различни синхронни зони, операторът на преносна система може да участва в два регионални координационни центъра. За границите на пазарни зони, които са съседни на регионите на експлоатация на системата, предложението по параграф 1 уточнява как да се осъществява координацията между регионалните координационни центрове за тези граници. За синхронната зона на континентална Европа, където дейностите на два регионални координационни центъра могат да се припокриват в даден регион на експлоатация на системата, операторите на преносни системи от този регион на експлоатация на системата вземат решение дали да определят единен регионален координационен център в този регион или двата регионални координационни центъра да изпълняват някои или всички задачи от регионално значение в целия регион на експлоатация на системата, на ротационен принцип, а други задачи да се изпълняват от единен, специално определен регионален координационен център.
3. В срок от три месеца от датата на получаване на предложението по параграф 1 относно определяне на регионите на експлоатация на системата ACER или го одобрява, или предлага изменения в него. Във втория случай ACER се консултира с ЕМОПС за електроенергия преди да приеме измененията. Приетото предложение се публикува на уебсайта на ACER.
4. Съответните оператори на преносни системи могат да представят на ACER предложение за промяна на регионите на експлоатация на системата, установени съгласно параграф 1. Прилага се процесът по параграф 3.

Член 37

Задачи на регионалните координационни центрове

1. Всеки регионален координационен център изпълнява най-малко всички изброени по-долу задачи от регионално значение в целия регион на експлоатация на системата, в който е създаден:
 - а) извършва координираното изчисляване на капацитета в съответствие с методиките, изготвени съгласно насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009;
 - б) извършва координирания анализ на сигурността в съответствие с методиките, изготвени съгласно насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009;
 - в) създава модели на обща електроенергийна мрежа в съответствие с методиките и процедурите, изготвени съгласно насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009;
 - г) оказва подкрепа за оценката на съгласуваността на плановете на операторите на преносни системи за защита и възстановяване в съответствие с процедурата, посочена в мрежовия кодекс относно извънредните ситуации и възстановяването на електроснабдяването, приет въз основа на член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) 714/2009;

- д) прави регионални прогнози за една седмица напред за адекватността на системата най-малко един ден напред и подготовка на действията за намаляване на риска в съответствие с методиката, посочена в член 8 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺, и процедурите, посочени в насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009;
- е) осъществява регионална координация на планирането на изключванията на електрозахранването в съответствие с процедурите и методиките, посочени в насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009;
- ж) обучение и сертифициране на персонала на регионалните координационни центрове;
- з) оказва подкрепа за координацията и оптимизацията на възстановяването в региона съгласно искането на операторите на преносни системи;
- и) изготвя анализ и докладва след операции и смущения;
- й) извършва регионално оразмеряване на резервния капацитет;
- к) улеснява възлагането в региона на поръчки за балансиращ капацитет;
- л) подпомага на операторите на преносни системи, по тяхно искане, за оптимизиране на спогодбите между операторите на преносни системи;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 73/18 (2016/0377(COD)).

- м) извършва задачи, свързани с установяването на регионални сценарии при криза в електроснабдяването, ако и доколкото те са делегирани на регионалните координационни центрове съгласно член 6, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺;
- н) извършва задачи, свързани със сезонни прогнози за адекватността, ако и доколкото те са делегирани на регионални координационни центрове съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺;
- о) изчислява стойността на максималния входен капацитет, който е на разположение за участието на чуждестранен капацитет в механизми за осигуряване на капацитет, за целите на изготвянето на препоръка съгласно член 26, параграф 7;
- п) извършва задачи, свързани с подкрепа на операторите на преносни системи за установяване на потребностите от нов преносен капацитет, от модернизиране на съществуващия преносен капацитет или от техните алтернативи, като те се представят на регионалните групи, създадени по силата на Регламент (ЕС) № 347/2013, и се включват в десетгодишния план за развитие на мрежата, посочен в член 51 от Директива (ЕС) 2019/...⁺⁺.

Посочените в първа алинея задачи са изложени по-подробно в приложение I.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 73/18 (2016/0377(COD)).

⁺⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

2. Въз основа на предложение на Комисията или на държава членка, комитетът, създаден съгласно член 68 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, изготвя становище относно възлагането на нови консултативни задачи на регионалните координационни центрове. Когато посоченият комитет даде положително становище за възлагане на нови консултативни задачи, регионалните координационни центрове изпълняват тези задачи въз основа на предложение, изготвено от ЕМОПС за електроенергия и одобрено от ACER в съответствие с процедурата, посочена в член 27.
3. Операторите на преносни системи предоставят на своите регионални координационни центрове информацията, която им е необходима за изпълнение на техните функции.
4. Регионалните координационни центрове предоставят на операторите на преносни системи от региона на експлоатация на системата информацията, която им е необходима за изпълнение на координираните действия и препоръките, изготвени от регионалните координационни центрове.
5. За задачите по настоящия член, които не са обхванати от съответните мрежови кодекси или насоки, ЕМОПС за електроенергия изготвя предложение в съответствие с процедурата по член 27. Регионалните координационни центрове изпълняват тези задачи въз основа на предложение, одобрено от ACER.

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Член 38

Сътрудничество в рамките на и между регионалните координационни центрове

Ежедневната координация в рамките на и между регионалните координационни центрове се управлява чрез процеси на сътрудничество между операторите на преносни системи от региона, включително договореностите за координация между регионалните координационни центрове, когато това е целесъобразно. Процесите на сътрудничество се основават на:

- а) правила за работа, с цел да бъдат взети предвид аспектите на планирането и дейността, имащи отношение към задачите, посочени в член 37;
- б) процедура за обмен на анализи и консултиране на предложенията на регионалните координационни центрове с операторите на преносни системи в региона на експлоатация на системата и съответните заинтересовани страни и с други регионални координационни центрове, по ефективен и приобщаващ начин, във връзка с изпълнението на техните оперативни задължения и задачи в съответствие с член 40, както и с други регионални координационни центрове;
- в) процедура за приемане на координирани действия и препоръки в съответствие с член 42;

Член 39

Правила за работа

1. Регионалните координационни центрове разработват правила за работа, които са ефикасни, приобщаващи, прозрачни и улесняващи постигането на консенсус с цел да бъдат разгледани аспектите на планирането и дейността във връзка със задачите, които трябва да се изпълнят, като вземат предвид по-специално особеностите на тези задачи и изискванията за тях, както е уточнено в приложение I. Регионалните координационни центрове също така разработват процес за преразглеждането на тези правила за работа.
2. Регионалните координационни центрове гарантират, че посочените в параграф 1 правила за работа съдържат правила за уведомяване на засегнатите страни.

Член 40

Процедура за консултации

1. Регионалните координационни центрове разработват процедура за организиране, във връзка с изпълнението на техните ежедневни оперативни задължения и задачи, на целесъобразни и редовни консултации с операторите на преносни системи в региона на експлоатация на системата, други регионални координационни центрове и със съответните заинтересовани страни. При необходимост се включват и регулаторни органи, за да се осигури възможност за разглеждане на въпроси по регулирането.

2. Регионалните координационни центрове се консултират с държавите членки в региона на експлоатация на системата и, при наличието на регионален форум, с техните регионални форуми, по въпроси от политическо значение с изключение на въпроси относно ежедневната дейност на регионалните координационни центрове и изпълнението на техните задачи. Регионалните координационни центрове вземат надлежно под внимание препоръките, отправени от държавите членки, както и, когато е приложимо, от техните регионални форуми.

Член 41

Прозрачност

1. Регионалните координационни центрове разработват процес на участие на заинтересованите страни и провеждат редовни срещи със заинтересованите страни за обсъждане на въпросите във връзка с ефикасното, сигурно и надеждно функциониране на взаимосвързаната система, както и за установяване на недостатъците и предлагане на подобрения.
2. ЕМОПС за електроенергия и регионалните координационни центрове работят при пълна прозрачност по отношение на заинтересованите страни и обществеността. Те публикуват всички относими документи на своите уебсайтове.

Член 42

Приемане и преглед на координирани действия и препоръки

1. Операторите на преносни системи в даден регион на експлоатация на системата разработват процедура за приемането и прегледа на координираните действия и препоръки, изготвени от регионалните координационни центрове в съответствие с критериите, посочени в параграфи 2, 3 и 4.
2. Регионалните координационни центрове изготвят координирани действия, адресирани до операторите на преносни системи, по отношение на задачите, посочени в член 37, параграф 1, букви а) и б). Операторите на преносни системи прилагат координираните действия, с изключение на случаите, когато изпълнението на координираните действия би довело до нарушение на ограничения във връзка с оперативната сигурност, определени от всеки оператор на преносна система в съответствие с насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

Когато даден оператор на преносна система реши да не прилага координирано действие по причините, определени в настоящия параграф, той докладва по прозрачен и подробен начин и без ненужно забавяне причините до регионалния координационен център и до операторите на преносни системи от региона на експлоатация на системата. В такива случаи регионалният координационен център оценява въздействието на посоченото решение върху другите оператори на преносни системи от региона на експлоатация на системата и може да предложи различен набор от координирани действия, при спазване на процедурата, посочена в параграф 1.

3. Регионалните координационни центрове изготвят препоръки, адресирани до операторите на преносни системи, по отношение на задачите, изброени в член 37, параграф 1, букви в) — п) или възложени в съответствие с член 37, параграф 2.

Когато даден оператор на преносна система реши да се отклони от дадена препоръка съгласно посоченото в параграф 1 той представя обосновка за своето решение на регионалните координационни центрове и на другите оператори на преносни системи от региона на експлоатация на системата без ненужно забавяне.

4. Прегледът на координирани действия или на препоръка се извършва по искане на един или повече оператори на преносни системи от региона на експлоатация на системата. След прегледа на координираното действие или препоръката, регионалните координационни центрове потвърждават или променят съответната мярка.
5. Когато дадено координирано действие подлежи на преглед в съответствие с параграф 4 от настоящия член, искането за преглед не спира действието на координираното действие освен когато прилагането на координираното действие би довело до нарушение на ограниченията във връзка с оперативната сигурност, определени от всеки отделен оператор на преносна система в съответствие с насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.

6. По предложение на държава членка или на Комисията и след консултация с комитета, създаден съгласно член 68 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, държавите членки в региона на експлоатация на системата могат да решат съвместно да предоставят правомощия за изготвянето на координирани действия на техния регионален координационен център с цел изпълнение на една или повече от задачите, предвидени в член 37, параграф 1, букви в) — п) от настоящия регламент.

Член 43

Управителен съвет на регионалните координационни центрове

1. Регионалните координационни центрове учредяват свой управителен съвет, който да приема мерки във връзка с управлението им и да наблюдава дейността им.
2. Управителният съвет се състои от членове, представляващи всички оператори на преносни системи, които участват в съответния регионален координационен център.
3. Управителният съвет отговаря за:
 - а) изготвяне и одобряване на устава и процедурния правилник на регионалните координационни центрове;
 - б) вземане на решения относно организационната структура и изпълнението им;
 - в) изготвяне и одобряване на годишния бюджет;
 - г) разработване и одобряване на съвместните процеси в съответствие с член 38.

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

4. Компетентностите на управителния съвет изключват тези, които са свързани с ежедневната дейност на регионалните координационни центрове и с изпълнението на техните задачи.

Член 44

Организационна структура

1. Операторите на преносни системи в региона на експлоатация на системата установяват организационната структура на регионалните координационни центрове, която подпомага безопасността на техните задачи.

Тяхната организационна структура определя:

- а) правомощията, задълженията и отговорностите на персонала;
 - б) връзката и линиите за докладване между различните части и процеси в организацията.
2. Регионалните координационни центрове могат да създават регионални офиси, които да се занимават с подрегионални особености или определят подпомагащи регионални координационни центрове за ефикасното и надеждно изпълнение на техните задачи в случаи на доказана абсолютна необходимост от това.

Член 45

Оборудване и персонал

Регионалните координационни центрове се оборудват с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, които са необходими за изпълнение на задълженията им по настоящия регламент и изпълнение на техните задачи по независим и безпристрастен начин.

Член 46

Мониторинг и докладване

1. Регионалните координационни центрове въвеждат процес за непрекъснато наблюдение най-малко на:
 - а) оперативната им дейност;
 - б) изготвените координирани действия и препоръки, степента на прилагане на координираните действия и препоръките от операторите на преносни системи, както и постигнатите резултати;
 - в) ефективността и ефикасността за всяка една от задачите, за които те отговарят, и където е приложимо, ротацията на тези задачите.
2. Регионалните координационни центрове установяват своите разходи по прозрачен начин и ги докладват на ACER и на регулаторните органи в региона на експлоатация на системата.

3. Регионалните координационни центрове представят годишен доклад с резултатите от наблюдението по параграф 1, както и информация за своята дейност на ЕМОПС за електроенергия, ACER и регулаторните органи в региона на експлоатация на системата, както и на Групата за координация в областта на електроенергетиката.
4. Регионалните координационни центрове докладват за недостатъците, установени от тях в процеса на наблюдение съгласно параграф 1, на ЕМОПС за електроенергия, регулаторните органи в региона на експлоатация на системата и ACER, както и на другите компетентните органи на държавите членки, отговарящи за предотвратяването и управлението на ситуации при криза в електроснабдяването. Въз основа на този доклад съответните регулаторни органи в региона на експлоатация на системата могат да предложат на регионалните координационни центрове мерки за справяне с проблемите.
5. Без да се засягат необходимостта от запазване на сигурността и поверителността на търговската информация с чувствителен характер, регионалните координационни центрове оповестяват публично докладите, посочени в параграфи 3 и 4.

Член 47
Отговорност

В предложенията за създаване на регионални координационни центрове в съответствие с член 35 операторите на преносни системи в региона на експлоатация на системата включват необходимите стъпки за покриване на отговорността, свързана с изпълнението на задачите на регионалните координационни центрове. Прилаганият метод за осигуряване на покритието е съобразен с правния статут на регионалните координационни центрове и с равнището на предлаганото на пазара застрахователно покритие.

Член 48
Десетгодишен план за развитие на мрежата

1. Този план за развитие на мрежата в целия Съюз, посочен в член 30, параграф 1, буква б), включва моделиране на интегрираната мрежа, разработване на сценарии и оценка на устойчивостта на системата.

Планът за развитие на мрежата в целия Съюз, по-специално:

- а) се основава на националните инвестиционни планове, като се вземат предвид регионалните инвестиционни планове, посочени в член 34, параграф 1 от настоящия регламент, и ако е целесъобразно, съюзните аспекти на планирането на мрежите съгласно определеното в Регламент (ЕС) № 347/2013; той се подлага на анализ на разходите и ползите, като се използва методологията, установена съгласно определеното в член 11 от този регламент;
- б) по отношение на трансграничните междусистемни електропроводи се основава на разумните потребности на различните ползватели на системата и включва дългосрочните ангажименти на инвеститори, посочени в членове 44 и 51 от Директива (ЕС) 2019/...⁺; и
- в) открива пропуски в инвестициите, по-специално по отношение на трансграничните капацитети.

По отношение на буква в) от първа алинея, може да се добави преглед на пречките пред укрепването на трансграничния капацитет на мрежата, които произтичат от различните процедури или практики за одобрение, като приложение към плана за развитие на мрежата в целия Съюз.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

2. ACER представя становище относно националните десетгодишни планове за развитие на мрежата с оглед извършване на оценка на съответствието им с плана за развитие на мрежата в целия Съюз. Ако ACER установи несъответствия между даден национален десетгодишен план за развитие на мрежата и плана за развитие на мрежата в целия Съюз, тя препоръчва да се измени националният десетгодишен план за развитие на мрежата или планът за развитие на мрежата в целия Съюз, според случая. Ако такъв национален десетгодишен план за развитие на мрежата е изготвен в съответствие с член 51 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, ACER препоръчва на съответните регулаторни органи да изменят националния десетгодишен план за развитие на мрежата в съответствие с член 51, параграф 7 от посочената директива и да уведомят Комисията за това.

Член 49

Компенсаторен механизъм между операторите на преносни системи

1. Операторите на преносни системи получават компенсации за разходите по приема на трансгранични потоци електроенергия в техните мрежи.
2. Компенсациите, посочени в параграф 1, се изплащат от операторите на националните преносни системи, от които произхождат трансграничните потоци, и от системите, в които завършват тези потоци.
3. Изплащането на компенсации се извършва редовно по отношение на определен минал период от време. Когато е необходимо да бъдат отразени действителните разходи, се изплащат корекции на компенсациите със задна дата.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Първият период, за който трябва да се изплатят компенсации, се определя в насоките, посочени в член 61.

4. Комисията приема делегирани актове в съответствие с член 68 за допълване на настоящия регламент като посочва сумите, дължими като компенсации.
5. Размерът на приетите трансгранични потоци и размерът на трансграничните потоци, посочени като произхождащи от или завършващи в национални преносни системи, се определя на базата на физическите потоци електроенергия, действително измерени през определен период от време.
6. Разходите, направени в резултат на приема на трансгранични потоци, се установяват на базата на прогнозните дългосрочни средни пределни разходи, като се вземат предвид загубите, инвестициите в нова инфраструктура и съответна част от стойността на съществуващата инфраструктура, доколкото тази инфраструктура се използва за преноса на трансгранични потоци, и по-специално като се вземе предвид необходимостта от гарантиране на сигурността на доставките. Когато се установяват направените разходи, се използват стандартни методики за определяне на разходите. Ползите за дадена мрежа от приема на трансгранични потоци се вземат предвид, за да бъдат намалени получените компенсации.

7. Само за целите на компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи, когато преносните системи на две или повече държави членки принадлежат отчасти или изцяло към един контролен блок, контролният блок като цяло се счита за принадлежащ към преносната мрежа на едната от съответните държави членки, с цел да се избегне считането на потоците в рамките на контролните блокове като трансгранични потоци съгласно член 2, параграф 2, буква б) и да се инициират компенсационни плащания съгласно параграф 1 от настоящия член. Регулаторните органи на съответните държави членки може да решат към коя държава членка се счита, че принадлежи контролният блок като цяло.

Член 50

Предоставяне на информация

1. Операторите на преносни системи въвеждат механизми за координация и информационен обмен с оглед гарантиране на сигурността на мрежите във връзка с управлението на претоварването.
2. Използваните от операторите на преносни системи стандарти за безопасност, експлоатация и планиране се огласяват. Публикуваната информация включва обща схема за изчисляване на общия преносен капацитет и маржа на надеждност на преноса, въз основа на електрическите и физическите характеристики на мрежата. Тези схеми подлежат на одобрение от страна на регулаторните органи.

3. Операторите на преносни системи публикуват прогнози за наличния преносен капацитет за всеки ден, като посочват дали определен наличен преносен капацитет вече е запазен. Тези публикации излизат на определени интервали преди деня на пренос и при всички случаи включват прогнози за седмица напред и за месец напред, както и количествени показания по отношение на очакваната надеждност на наличния капацитет.
4. Операторите на преносни системи публикуват релевантната информация за обобщената прогноза и фактическото търсене, за наличието и фактическото използване на генериращи и консумиращи мощности, за разполагаемостта и използването на мрежите и междусистемните електропроводи, за балансиращата мощност и резервния капацитет, както и за наличието на гъвкавост. По отношение на наличието и фактическото използване на малки генериращи и консумиращи мощности може да се използват обобщени прогнозни данни.
5. Съответните участници на пазара предоставят на операторите на преносни системи релевантните данни.

6. Предприятия за производство на електроенергия, които притежават или експлоатират генериращи мощности, сред които поне една инсталирана мощност от поне 250 MW, или които имат портфейл, включващ поне 400 MW генериращи мощности, съхраняват на разположение на регулаторния орган, националния орган по конкуренция и Комисията в продължение на пет години данните за всеки час и за всяка централа, които са необходими, за да се проверят всички оперативни решения за диспечирание и поведението на борсите за енергиен обмен, търговете за междусистемни електропроводи, пазарите на резервни мощности и пазарите „на гише“. Информацията за всеки час и за всяка централа, която трябва да се съхранява, включва, но не се ограничава единствено до данни относно наличния производствен капацитет и предоставените резервни мощности, включително тяхното разпределение на ниво централа, по време на наддаването и по време на производството.
7. Операторите на преносни системи редовно обменят набор от достатъчно точни данни за мрежите и потоците на натоварване, за да се даде възможност за изчисляване на потоците на натоварване за всеки оператор на преносна система в съответната му зона. Същият набор от данни се предоставя на регулаторните органи и на Комисията и държавите членки, при поискване. Регулаторните органи, държавите членки и Комисията третираят този набор от данни като поверителен и гарантират третирането му като поверителен и от страна на всеки консултант, който извършва аналитична работа по тяхно искане въз основа на тези данни.

Член 51

Сертифициране на операторите на разпределителни системи

1. Комисията разглежда незабавно всяка нотификация на решение за сертифициране на оператор на преносна система съгласно член 52, параграф 6 от Директива (ЕС) 2019/...⁺. В срок от два месеца от деня на получаване на такава нотификация Комисията дава становището си на съответния регулаторен орган относно съответствието ѝ с член 43, и с член 52, параграф 2 или член 53 от Директива (ЕС) 2019/...⁺.

При изготвяне на посоченото в първа алинея становище Комисията може да поиска ACER да предостави становище относно решението на регулаторния орган. В такъв случай двумесечният срок, посочен в първа алинея, се удължава с още два месеца.

При отсъствието на становище от Комисията в срока, посочен в първа и втора алинея, се счита, че Комисията не повдига възражения срещу решението на регулаторния орган.

2. В срок от два месеца от получаването на становище на Комисията регулаторният орган приема окончателното си решение относно сертифицирането на оператора на преносна система, като се съобразява в най-голяма степен с това становище. Решението на регулаторния орган и становището на Комисията се публикуват заедно.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

3. Във всеки един момент по време на процедурата регулаторните органи или Комисията може да изискват от оператор на преносна система или от предприятие, извършващо някоя от функциите по производство или доставка, всяка релевантна информация за изпълнението на задачите им по настоящия член.
4. Регулаторните органи и Комисията защитават поверителността на търговската информация с чувствителен характер.
5. Когато Комисията получи нотификация за сертифициране на оператор на преносна система съгласно член 43, параграф 9 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, Комисията взема решение относно сертифицирането. Регулаторният орган се съобразява с решението на Комисията.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Глава VI

Експлоатация на разпределителни системи

Член 52

Организация на операторите на разпределителни системи в Европейския съюз

1. Операторите на разпределителни системи си сътрудничат на равнището на Съюза чрез ООРСЕС, за да насърчават завършването и функционирането на вътрешния пазар на електроенергия и оптималното управление и координираната експлоатация на преносните и разпределителните системи. Операторите на разпределителни системи, които желаят да участват в ООРСЕС, имат право да се регистрират като членове на организацията.

Регистрираните членове могат да участват в ООРСЕС пряко или да бъдат представлявани от националната асоциация, определена от държавата членка, или от асоциация на равнището на Съюза.

2. ООРСЕС изпълнява своите задачи и процедури в съответствие с член 55. В качеството си на експертна организация, която работи за общия интерес на Съюза, ООРСЕС нито представлява нечий интереси в частност, нито се стреми да влияе на процеса на вземане на решения с оглед насърчаването на определени интереси.

3. Членовете на ООРСЕС подлежат на регистрация и плащане на справедлив и пропорционален членски внос според броя на клиентите, свързани към съответния оператор на разпределителна система.

Член 53

Създаване на ООРСЕС

1. ООРСЕС се състои най-малкото от общо събрание, съвет на директорите, стратегическа консултативна група, експертна група и генерален секретар.
2. До ... [дванадесет месеца след влизане в сила на настоящия регламент] операторите на разпределителни системи представят на Комисията и на ACER проекта за устав в съответствие с член 54, включително кодекс на поведение, списък на регистрираните членове, проекта на правилник за дейността, включително процедурен правилник относно консултирането с ЕМОПС за електроенергия и с други заинтересовани страни, както и правилата за финансиране на ООРСЕС, която предстои да бъде създадена.

В проекта на правилник за дейността на ООРСЕС се гарантира балансирано представителство на всички участващи оператори на разпределителни системи.

3. В срок от два месеца след получаване на проекта за устав, списъка на регистрираните членове и проекта на правилник за дейността, ACER предоставя на Комисията своето становище след консултация с организациите, които представляват всички заинтересовани страни, и по-специално ползвателите на разпределителни системи.

4. В срок от три месеца след получаване на становището на ACER, Комисията дава становището по проекта на устав, списъка на членовете и проекта на правилник за дейността, като взема предвид становището на ACER, предвидено в параграф 3,.
5. В срок от три месеца след получаване на положителното становище на Комисията операторите на разпределителни системи създават ООРСЕС за електроенергия, приемат и публикуват нейния устав и правилник за дейността.
6. Документите, посочени в параграф 2, се представят на Комисията и ACER в случай на промени в тях или по мотивирано искане на Комисията или на ACER. ACER и Комисията дават становище в съответствие с процеса, описан в параграфи 2, 3 и 4.
7. Разходите, свързани с дейностите на ООРСЕС за електроенергия, се поемат от операторите на разпределителни системи и се вземат предвид при изчисляването на тарифите. Регулаторните органи одобряват тези разходи единствено ако те са обосновани и пропорционални.

Член 54

Основни правила и процедури по отношение на ООРСЕС за електроенергия

1. Уставът на ООРСЕС, приет в съответствие с член 53, гарантира спазването на следните принципи:
 - а) участието в работата на ООРСЕС е ограничено до регистрираните членове с възможност за делегирането му в рамките на членството;
 - б) стратегическите решения по отношение на дейностите на ООРСЕС, както и политическите насоки за съвета на директорите се приемат от общото събрание;
 - в) решенията на общото събрание се приемат съгласно следните правила:
 - (i) всеки член разполага с брой гласове, който е пропорционален на броя клиенти на този член,
 - (ii) подадени са 65% от разпределените на членовете гласове; и
 - (iii) решението се приема с мнозинство от 55% от членовете.
 - г) решенията на общото събрание се отхвърлят съгласно следните правила:
 - (i) всеки член има брой гласове, който е пропорционален на броя клиенти на този член,

- (ii) подадени са 35% от разпределените на членовете гласове; и
- (iii) решението се приема с мнозинство от 25% от членовете;
- д) съветът на директорите се избира от общото събрание с мандат от максимум четири години;
- е) съветът на директорите предлага кандидатурите за председател и за тримата заместник-председатели измежду членовете на съвета;
- ж) сътрудничеството между операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи съгласно членове 56 и 57 се ръководи от съвета на директорите;
- з) решенията на съвета на директорите се приемат с абсолютно мнозинство;
- и) генералният секретар се назначава от общото събрание по предложение на съвета на директорите измежду членовете на общото събрание с мандат от четири години, който може да се поднови еднократно;
- й) експертните групи се назначават от общото събрание по предложение на съвета на директорите и техният състав не надвишава 30 членове, при което е възможно 1/3 от тях да нямат членство в ООРСЕС; в допълнение се създава се експертна група „една държава“, която се състои от един представител на операторите на разпределителни мрежи от всяка държава членка.

2. Приетите от ООРСЕС процедури гарантират справедливо и пропорционално третиране на нейните членове и отразяват разнообразието на географската и икономическата структура на членския състав. По-специално процедурата предвижда, че:
- а) съветът на директорите се състои от председателя на съвета и 27 представители на членовете, от които:
 - (i) девет са представители на членове с повече от 1 милион ползватели на мрежата;
 - (ii) девет са представители на членове с повече от 100 000 и по-малко от 1 милион ползватели на мрежата; и
 - (iii) девет са представители на членове с по-малко от 100 000 ползватели на мрежата;
 - б) на представителите на действащи асоциации на оператори на разпределителни системи се разрешава да участват като наблюдатели в заседанията на съвета на директорите;
 - в) на съвета на директорите не се разрешава да включва от повече от трима представители на членове, установени в една и съща държава членка или в една и съща промишлена група;
 - г) за всеки заместник-председател на съвета се предлага кандидатура измежду представителите на членовете във всяка категория, описана в буква а);
 - д) представителите на членове, установени в една държава членка или в една и съща промишлена група, не могат да съставляват мнозинството от участниците в експертната група;

- е) съветът на директорите създава стратегическа консултативна група, която представя становището си на съвета на директорите и на експертните групи и се състои от представители на европейските асоциации на операторите на разпределителни системи и представители на държавите членки, които не са представени в съвета на директорите.

Член 55

Задачи на ООРСЕС за електроенергия

1. Задачите на ООРСЕС за електроенергия са, както следва:
 - а) насърчаване на експлоатацията и планирането на разпределителни мрежи в координация с експлоатацията и планирането на преносни мрежи;
 - б) улесняване на интегрирането на възобновяеми енергийни източници, разпределено производство и други ресурси, внедрени в разпределителната мрежа, като например съхраняване на енергия;
 - в) улесняване на оптимизацията на потреблението и гъвкавостта на системите и достъпа до пазарите на потребителите на разпределителни мрежи;
 - г) оказване на принос за цифровизацията на разпределителните системи, включително внедряване на интелигентни мрежи и интелигентни измервателни системи;
 - д) оказване на подкрепа за развитието на управлението на данните, киберсигурността и защитата на данните в сътрудничество със съответните органи и регулаторни органи;

- е) участие в изработването на мрежови кодекси, които са от значение за експлоатацията и планирането на разпределителните мрежи и координираната експлоатация на преносните и разпределителните мрежи съгласно член 59.

2. Освен това ООРСЕС:

- а) си сътрудничи с ЕМОПС за електроенергия по наблюдението за прилагането на мрежовите кодекси и насоки, приети съгласно настоящия регламент, които са от значение за експлоатацията и планирането на разпределителни мрежи, както и за координираната експлоатация на преносни и разпределителни мрежи, и които са приети съгласно настоящия регламент;
- б) си сътрудничи с ЕМОПС за електроенергия и приема най-добри практики за координираната експлоатация и планиране на преносни и разпределителни мрежи, включително по проблеми като обмена на данни между операторите и координацията на разпределени енергийни ресурси;
- в) работи по установяването на най-добри практики в областите, посочени в параграф 1, и за въвеждането в разпределителната мрежа на подобрения в енергийната ефективност;
- г) приема годишна работна програма и годишен доклад;
- д) действа с съответствие с правото в областта конкуренцията и гарантира неутралност.

Член 56

Консултации в процеса на разработване на мрежови кодекси

1. Когато участва в разработването на нови мрежови кодекси в съответствие с член 59, ООРСЕС провежда процес на обстойни консултации на ранен етап по открит и прозрачен начин с участието на всички съответни заинтересовани страни, и по-специално на организациите, представляващи тези заинтересовани страни, в съответствие с процедурния правилник, посочен в член 53. В посочените консултации участват и регулаторните органи и други национални органи, предприятия за доставка и производство на електроенергия, ползватели на системата, включително клиенти, технически органи и платформи на заинтересовани страни. Тези консултации имат за цел установяване на възгледите и предложенията на всички заинтересовани страни по време на процеса на вземане на решения.
2. Всички документи и протоколи от заседанията, свързани с консултациите, посочени в параграф 1, се правят публично достояние.
3. ООРСЕС взема предвид възгледите, изразени по време на консултациите. Преди да приеме предложения за мрежовите кодекси, посочени в член 59, ООРСЕС указва как са били взети под внимание становищата, получени по време на консултациите. Когато становищата не са били взети под внимание, тя излага основанията за това.

Член 57

Сътрудничество между операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи

1. Операторите на разпределителни системи и операторите на преносни системи си сътрудничат едни с други в планирането и експлоатацията на своите мрежи. По-конкретно операторите на разпределителни системи и операторите на преносни системи си обменят цялата необходима информация и данни, отнасящи се за ефективността на генериращите мощности и оптимизацията на потреблението, ежедневната експлоатация на своите мрежи и дългосрочното планиране на инвестициите в мрежите, с оглед да обезпечат разходоефективното, сигурно и надеждно развитие и експлоатация на мрежите си.
2. Операторите на разпределителни системи и операторите на преносни системи си сътрудничат едни с други, за да получат координиран достъп до ресурси, като например за разпределено производство на електроенергия, съхраняване на енергия или оптимизация на потреблението, които могат да задоволят конкретни нужди както на операторите на разпределителната, така и на операторите на преносната система.

Глава VII

Мрежови кодекси и насоки

Член 58

Приемане на мрежови кодекси и насоки

1. Комисията може да приема актове за изпълнение или делегирани актове, при условие че е оправомощена за това съгласно членове 59, 60 и 61. Такива актове могат да бъдат приети или като мрежови кодекси въз основа на текста на предложения, изготвени от ЕМОПС за електроенергия, или когато е предвидено в списъка на приоритетите съгласно член 59, параграф 3 — от ООРСЕС, по целесъобразност при сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия и ACER съгласно процедурата по член 59, или като насоки съгласно процедурата по член 61.
2. Мрежовите кодекси и насоки:
 - а) осигуряват предоставянето на минималната степен на хармонизация, която е необходима за постигане на целите на настоящия регламент;
 - б) са съобразени при необходимост с регионалните особености;
 - в) не надхвърлят необходимото за целите по буква а); и
 - г) не засягат правото на държавите членки да създават национални мрежови кодекси, които не засягат междузоновата търговия.

Член 59

Установяване на мрежови кодекси

1. Комисията е оправомощена да приема актове за изпълнение с оглед да се гарантират еднакви условия за прилагането на настоящия регламент чрез създаване на мрежови кодекси в следните области:
 - а) правила за сигурност и надеждност на мрежата, включително правила за технически резервен преносен капацитет за оперативна сигурност на мрежата, както и правила за оперативна съвместимост за изпълнение на членове 34 – 47 и член 57 от настоящия регламент и член 40 от Директива (ЕС) 2019/...⁺, включително правила относно състоянията на системата, коригиращи действия и ограничения във връзка с оперативната сигурност, регулиране на напрежението и управление на реактивната мощност, управление на тока на късо съединение, управление на потока на мощност, анализ на извънредните ситуации и действия в такива ситуации, оборудване и схеми за защита, обмен на данни, привеждане в съответствие, обучение, оперативно планиране и анализ на сигурността, координация на експлоатационната сигурност на регионално равнище, координиране на изключването на електроснабдяването, планове за наличност на значимите активи, анализ на адекватността, спомагателни услуги, съставяне на графици, както и среда за данни за оперативното планиране;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- б) правила за разпределяне на капацитета и за управление на претоварването за изпълнение на член 6 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ и членове 7 — 10, членове 13 — 17 и членове 35 — 37 от настоящия регламент, включително правила относно методиките и процесите за ден напред, в рамките на деня и за предварително изчисляване на капацитета, мрежови модели, конфигурация на пазарни зони, повторно диспечирание и насрещна търговия, търговски алгоритми, единно свързване на пазарите за ден напред и в рамките на деня, гарантираност на разпределения междузонов капацитет, разпределяне на приходите от претоварване, хеджиране на риска при междузоново пренасяне, процедури за заявяване, както и възстановяване на разходите за разпределяне на капацитета и за управление на претоварването;
- в) правила за изпълнение на членове 5, 6 и 17 по отношение на търговия, свързана с техническото и оперативното предоставяне на услуги за достъп до мрежата и балансиране на системата, включително свързаните с мрежата правила за резервна мощност, включително функции и задължения, платформи за обмен на балансираща енергия, часове на затваряне на пазара, изисквания за стандартните и специалните балансиращи продукти, поръчки на услуги по балансиране, разпределяне на междузоновия капацитет за обмен на услуги по балансиране или за споделяне на резервите, уреждане на балансиращата енергия, уреждане на обмена на енергия между операторите на преносни и разпределителни системи, уреждане на дисбаланса и уреждане на балансиращата мощност, контрол на честотата на електроснабдяване, параметри, определящи качеството на честотата и целеви параметри, резерви за първично регулиране на честотата, резерви за вторично регулиране на честотата, резерви за заместване, обмен и съвместно ползване на резерви, трансгранични процеси на задействане на резерви, процеси за контрол на времето и прозрачност на информацията;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- г) правила за изпълнение на членове 36, 40 и 54 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ относно недискриминационно, прозрачно предоставяне на спомагателни услуги, различни от контрола на честотата, включително правила относно контрол за стабилност на напрежението, инерционен момент, бързо инжектиране на реактивен ток, инерционно пускане за стабилност на мрежата, ток на късо съединение, възможност за черен старт, а именно пускане без външно захранване, както и способност за експлоатация на електроенергийни острови;
- д) правила за изпълнение на член 57 от настоящия регламент и членове 17, 31, 32, 36, 40 и 54 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ относно оптимизацията на потреблението, включително правила относно агрегирането, съхраняването на енергия и правила за ограничаване на търсенето.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 67, параграф 2.

- 2. Комисията е оправомощена да приема делегирани актове в съответствие с член 68 за допълване на настоящия регламент във връзка с установяването на мрежови кодекси в следните области:

- а) правила за присъединяване към мрежата, включително правила относно присъединяването на потребяващи съоръжения, присъединени към преносна система, разпределителни съоръжения и разпределителни системи, присъединени към преносна система, свързване на потребяващи единици, използвани за предоставяне на оптимизация на потреблението, изисквания за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа, изисквания за присъединяване към електроенергийната мрежа на постоянен ток с високо напрежение (ПТВН), изисквания за модули от вида „електроенергиен парк“, присъединени чрез връзка за постоянен ток, и за отдалечени преобразователни подстанции за ПТВН, и оперативни процедури за уведомление при присъединяване към електроенергийната мрежа;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- б) правила за обмен на данни, уреждане и прозрачност, включително по-специално правила относно преносен капацитет за съответните времеви хоризонти, прогнози и действителни стойности за разпределението и използването на преносни мощности, прогноза и реално търсене на съоръжения и тяхното агрегиране, включително липса на съоръжения, прогноза и реално генериране на генераторни единици и тяхното агрегиране, включително липса на единици, наличие и използване на мрежи, мерки за управление на претоварването и данни за балансиращия пазар. Правилата следва да включват начини, по които се публикува информацията, сроковете за публикуване, субектите, отговарящи за обработването;
- в) правила за достъп на трета страна;
- г) оперативни процедури при извънредни ситуации и възстановяване в извънредни ситуации, включително планове за защита на системата, планове за възстановяване, пазарни взаимодействия, обмен на информация и комуникация и инструменти и съоръжения;
- д) специфични за сектора правила за свързаните с киберсигурността аспекти на трансграничните потоци на електроенергия, включително правила относно общи минимални изисквания, планиране, наблюдение, докладване и управление на кризи.

3. Комисията, след консултация с ACER, ЕМОПС за електроенергия, ООРСЕС и другите съответни заинтересовани страни, изготвя списък на приоритетите, на всеки три години, определящ областите, уредени в параграфи 1 и 2, които следва да се включат при разработването на мрежовите кодекси.

Ако предметът на мрежовия кодекс е пряко свързан с експлоатацията на разпределителната система и не касае в основна степен преносната система, Комисията може да поиска от ООРСЕС в сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия да свика комитет за изготвянето на проект и да представи на ACER предложение за мрежов кодекс.

4. Комисията изисква от ACER да ѝ представи в разумен срок, не по-дълъг от шест месеца след получаването на искането на Комисията, необвързващи рамкови насоки, в които да се установят ясни и обективни принципи за разработването на мрежови кодекси, свързани с установените области в списъка на приоритетите („рамкова насока“). Искането на Комисията може да включва условия, на които да отговаря рамковата насока. Всяка рамкова насока допринася за пазарната интеграция, недискриминацията, ефективната конкуренция и ефикасното функциониране на пазара. При мотивирано искане от страна на ACER Комисията може да удължи срока за представяне на насоките.
5. ACER се консултира с ЕМОПС за електроенергия, ООРСЕС и другите съответни заинтересовани страни относно рамковата насока в продължение най-малко на два месеца по открит и прозрачен начин.
6. ACER представя необвързваща рамкова насока на Комисията при искане за това съгласно параграф 4.

7. Ако Комисията счете, че рамковата насока не допринася за пазарна интеграция, недискриминация, ефективна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара, тя може да поиска от ACER да преразгледа рамковата насока в разумен срок и да я представи повторно на Комисията.
8. Ако ACER не представи или не представи повторно рамковата насока в определения от Комисията срок по параграф 4 или 7, Комисията изготвя въпросната рамкова насока.
9. Комисията иска от ЕМОПС за електроенергия или, когато е решено така в списъка на приоритетите, посочен в параграф 3, от ООРСЕС, в сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия, в разумен срок, който не надвишава 12 месеца получаването на искането на Комисията, да представи на ACER предложение за мрежов кодекс в съответствие със съответната рамкова насока.
10. ЕМОПС за електроенергия или, когато е решено така в списъка на приоритетите, посочен в параграф 3, ООРСЕС в сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия свиква комитет за изготвянето на проект, който да я подпомага в процеса на разработване на мрежовия кодекс. Комитетът за изготвянето на проект се състои от представители на ACER, на ЕМОПС за електроенергия, когато е уместно ООРСЕС и НОПЕ, и ограничен брой от главните засегнати заинтересовани страни. ЕМОПС за електроенергия или, когато е решено така в списъка на приоритетите, посочен в параграф 3, ООРСЕС, в сътрудничество с ЕМОПС за електроенергия, разработва предложения за мрежови кодекси в областите, посочени в параграфи 1 и 2, когато за това е отправено искане от Комисията в съответствие с параграф 9.

11. ACER преразглежда предложения мрежов кодекс, за да гарантира, че мрежовият кодекс, който предстои да бъде приет спазва съответните рамкови насоки и допринася за пазарна интеграция, недискриминация, ефективна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара, и представя преразгледания мрежов кодекс на Комисията в срок от шест месеца след получаване на предложението. В предложението, представено на Комисията, ACER взема предвид възгледите, изразени от всички участващи страни по време на ръководеното от ЕМОПС за електроенергия и ООРСЕС изготвяне на предложението и се консултира със съответните заинтересовани страни относно версията, която ще бъде представена на Комисията.
12. Когато ЕМОПС за електроенергия или ООРСЕС не успее да разработи мрежов кодекс в определения от Комисията срок по параграф 9, Комисията може да поиска от ACER да подготви проект на мрежов кодекс въз основа на съответната рамкова насока. ACER може да започне допълнителна консултация в хода на подготовката на проект на мрежов кодекс по настоящия параграф. ACER внася в Комисията проект на мрежов кодекс, подготвен по настоящия параграф, и може да препоръча неговото приемане.
13. Комисията може да приеме по собствена инициатива един или повече мрежови кодекси в областите, изброени в параграфи 1 и 2, когато ЕМОПС за електроенергия или ООРСЕС не са успели да разработят мрежов кодекс или ACER не е успяла да разработи проект на мрежов кодекс, съгласно посоченото в параграф 12, или по предложението на ACER съгласно параграф 11.

14. Когато Комисията предложи приемането на мрежов кодекс по своя собствена инициатива, Комисията се консултира с ACER, ЕМОПС за електроенергия и всички заинтересовани страни по отношение на проекта на мрежов кодекс в продължение на период от не по-малко от два месеца.
15. Настоящият член не засяга правото на Комисията да приема и изменя предвидените в член 61 насоки. Той не засяга възможността ЕМОПС за електроенергия да разработва незадължителни указания в областите, посочени в параграфи 1 и 2, когато такива указания не се отнасят за области, включени в обхвата на отправеното от Комисията искане до ЕМОПС за електроенергия. ЕМОПС за електроенергия представя всички такива указания на ACER за становище и взема надлежно предвид това становище.

Член 60

Изменения на мрежови кодекси

1. Комисията е оправомощена да изменя мрежовите кодекси в областите, изброени в член 59, параграфи 1 и 2 в съответствие със съответната процедура, предвидена в посочения член. ACER също може да предлага изменения на мрежовите кодекси в съответствие с параграфи 2 и 3 от настоящия член.

2. Лица, които е вероятно да са заинтересовани от даден мрежов кодекс, приет по силата на член 59, включително ЕМОПС за електроенергия, ООРСЕС, регулаторните органи, операторите на преносни системи, операторите на разпределителни системи, ползвателите на системата и потребителите могат да предлагат на ACER проекти за изменения на този мрежов кодекс. ACER също може да предложи изменения по собствена инициатива.
3. ACER може да представи на Комисията мотивирани предложения за изменения, като обясни по какъв начин тези предложения съответстват на целите на мрежовите кодекси, установени в член 59, параграф 3 от настоящия регламент. Когато счита дадено предложение за изменение за допустимо и когато предлага изменения по собствена инициатива, ACER се консултира с всички заинтересовани страни съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺.

Член 61

Насоки

1. На Комисията се предоставя правомощието да приема задължителни насоки в областите, изброени в настоящия член.
2. На Комисията се предоставя правомощието да приема насоки в областите, за които разработването на такива актове е възможно и по процедурата за мрежови кодекси съгласно член 59, параграфи 1 и 2. Тези насоки се приемат във формата на делегирани актове или на актове за изпълнение, в зависимост от съответното оправомощаване, предвидено в настоящия регламент.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 83/18 (2016/0378(COD)).

3. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 68 за допълване на настоящия регламент като установява насоки, свързани с компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи. В съответствие с уредените в членове 18 и 49 принципи тези насоки определят:
- а) подробности по отношение на процедурата за определяне кои оператори на преносни системи са длъжни да плащат компенсации за трансграничните потоци, включително разграничение между операторите на националните преносни системи, от които произхождат трансграничните потоци, и системите, в които те завършват, в съответствие с член 49, параграф 2;
 - б) подробности по отношение на процедурата на плащане, която да се следва, включително определяне на първия период, за който следва да бъде изплатена компенсация, в съответствие с член 49, параграф 3, втора алинея;
 - в) подробности по отношение на методиките за определяне на приетите трансгранични потоци, за които се дължи компенсация в съответствие с член 49, по отношение както на количество, така и на типа потоци, както и определяне на величините на тези потоци като произхождащи или завършващи в преносните системи на отделните държави членки, в съответствие с член 49, параграф 5;
 - г) подробности по отношение на методиката за определяне на разходите и ползите в резултат на приемане на трансгранични потоци, в съответствие с член 49, параграф 6;

- д) подробности относно третирането на потоци електроенергия, произхождащи или завършващи в държави извън Европейското икономическо пространство, в контекста на компенсаторния механизъм между операторите на преносни системи; и
- е) условия и ред за участието на национални системи, които са свързани чрез електропроводи на постоянен ток, в съответствие с член 49.

4. Когато е целесъобразно, Комисията може да приема актове за изпълнение, за установяване на насоки, в които се посочва минималната степен на необходима хармонизация за постигане целите на настоящия регламент. В тези насоки може да се уточняват също така и:

- а) подробности относно правилата за търговия с електроенергия за изпълнение на член 6 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ и членове 5—10, 13—17, 35, 36 и 37 от настоящия регламент;
- б) подробности относно правилата за инвестиционните стимули за капацитет на междусистемен електропровод, в това число локационните сигнали, за изпълнение на член 19.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 67, параграф 2.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

5. Комисията може да приема актове за изпълнение, за установяване на насоки относно оперативната координация между операторите на преносни системи на равнището на Съюза. Тези насоки са съгласувани с посочените в член 59 мрежови кодекси и се основават на тях, както и на приетите спецификации, посочени в член 30, параграф 1, буква и). При приемането на тези насоки Комисията взема предвид различните оперативни изисквания на регионално и национално равнище.

Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 67, параграф 2.

6. Когато приема или изменя насоки, Комисията се консултира с ACER, ЕМОПС за електроенергия, ООРСЕС и, когато е уместно, други заинтересовани страни.

Член 62

Право на държавите членки да предвиждат по-подробни мерки

Настоящият регламент не засяга правото на държавите членки да запазят или въведат мерки, които съдържат по-подробни разпоредби от тези, установени в настоящия регламент, в насоките, посочени в член 61, или в мрежовите кодекси, посочени в член 59, при условие че тези мерки са съвместими с правото на Съюза.

Глава VIII

Заключителни разпоредби

Член 63

Нови междусистемни електропроводи

1. При поискване и за ограничен период от време новите междусистемни електропроводи за прав ток може да бъдат освободени от член 19, параграфи 2 и 3 от настоящия регламент и от членове 6 и 43, член 59, параграф 7 и член 60, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/...⁺ при следните условия:
 - а) инвестициите засилват конкуренцията при доставката на електроенергия;
 - б) степента на риск, свързан с инвестициите, е такава, че инвестициите няма да бъдат осъществени, ако не бъде предоставено такова освобождаване;
 - в) междусистемният електропровод е собственост на физическо или юридическо лице, което е отделно поне по отношение на правната си форма от системните оператори, в рамките на чиито системи ще бъде изграден междусистемният електропровод;
 - г) таксите се начисляват на ползвателите на този междусистемен електропровод;

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

- д) след частичното отваряне на пазара, посочено в член 19 от Директива 96/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹, нито една част от капиталовите или оперативните разходи за междусистемния електропровод не е възвръната от който и да било елемент от таксите за използване на преносните или разпределителните мрежи, свързани чрез междусистемния електропровод; и
 - е) освобождаването не би навредило на конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия или на ефективното функциониране на регулираната система, към която е свързан междусистемният електропровод.
2. В изключителни случаи параграф 1 се прилага също така за междусистемните електропроводи на променлив ток, при условие че разходите и рисковете при въпросните инвестиции са особено високи в сравнение с разходите и рисковете, които обикновено съпътстват свързването на две съседни национални преносни системи чрез междусистемен електропровод на променлив ток.
3. Параграф 1 се прилага също и при значително нарастване на капацитета на съществуващите междусистемни електропроводи.
4. Решението за предоставяне на освобождаване съгласно посоченото в параграфи 1, 2 и 3 се взема за всеки отделен случай от регулаторните органи на съответните държави членки. Освобождаването може да покрива целия или част от капацитета на новия междусистемен електропровод или на съществуващия междусистемен електропровод със значително увеличен капацитет.

¹ Директива 96/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 1996 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 27, 30.1.1997 г., стр. 20).

В срок от два месеца от получаване на искането за освобождаване от последния от съответните регулаторни органи, ACER може да даде становище на тези регулаторни органи. Регулаторни органи могат да основат своето решение на това становище.

При вземане на решение за предоставяне на освобождаване за всеки отделен случай регулаторните органи отчитат нуждата от налагане на условия, свързани със срока на освобождаване и недискриминационния достъп до междусистемния електропровод. При вземането на решение относно тези условия, регулаторните органи по-специално отчитат допълнителния капацитет, който ще бъде изграден, или на промяната на съществуващия капацитет, времевата рамка на проекта и националните обстоятелства.

Преди да предоставят освобождаване, регулаторните органи на съответните държави членки определят правилата и механизмите за управление и разпределяне на капацитета. Тези правила за управление на претоварването включват задължение за предлагане на неизползван капацитет на пазара, а лицата, използващи съоръженията, са оправомощени да търгуват с договорения си капацитет на вторичния пазар. При оценяването на критериите, посочени в параграф 1, букви а), б) и е), се вземат предвид резултатите от процедурата за разпределяне на капацитет.

Когато всички съответни регулаторни органи постигнат споразумение относно решението за освобождаване в шестмесечен срок от получаване на искането, те информират ACER за това решение.

Решението за освобождаване, включително посочените в трета алинея от настоящия параграф условия, са надлежно обосновани и се публикуват.

5. Решението, посочено в параграф 4, се взема от ACER:

- а) когато съответните регулаторни органи не са постигнали споразумение в срок от шест месеца от датата, на която последният от тези регулаторни органи е получил искането за освобождаване; или
- б) при съвместно искане от съответните регулаторни органи.

Преди да вземе такова решение, ACER се консултира със съответните регулаторни органи и кандидатите.

6. Независимо от параграфи 4 и 5 държавите членки може да предвидят регулаторният орган или ACER, в зависимост от случая, да предостави за официално решение на съответния орган в държавата членка своето становище по искането за освобождаване. Това становище се публикува заедно с решението.

7. При получаване на всяко искане за освобождаване регулаторните органи незабавно изпращат копие от него за информация на ACER и на Комисията. Съответните регулаторни органи или ACER (нотифициращите органи), според случая, незабавно нотифицират решението на Комисията, заедно с цялата релевантна информация във връзка с решението. Тази информация може да бъде предоставена на Комисията в обобщена форма, което да даде възможност на Комисията да постигне добре обосновано решение. По-специално информацията включва:
- а) подробно описание на причините, въз основа на които е предоставено или отказано освобождаването, включително финансова информация, обосноваваща необходимостта от освобождаване;
 - б) извършения анализ на ефекта върху конкуренцията и ефективното функциониране на вътрешния пазар на електроенергия в резултат на предоставянето на освобождаване;
 - в) причините да се определи съответният период от време и дял от общия капацитет на междусистемния електропровод, за които е предоставено освобождаването; и
 - г) резултатите от консултациите със съответните регулаторни органи.

8. В срок от 50 работни дни от деня, следващ деня на получаването на нотификацията по параграф 7 Комисията може да вземе решение да изиска от нотифициращите органи да изменят или отменят решението за предоставяне на освобождаване. Този срок може да бъде удължен с още 50 работни дни, в случай че Комисията отправи искане за допълнителна информация. Допълнителният срок започва да тече от деня след получаването на пълната информация. Първоначалният срок може да бъде удължен и с едновременното съгласие на Комисията и на нотифициращите органи.

Ако поисканата информация не бъде предоставена в срока, предвиден в искането на Комисията, нотификацията се счита за оттеглена, освен ако преди изтичането му този срок е удължен с едновременното съгласие на Комисията и на нотифициращите органи, или ако нотифициращите органи чрез надлежно мотивирано изявление уведомят Комисията, че считат нотификацията за пълна.

Нотифициращите органи се съобразяват с решението на Комисията за изменение или отмяна на решението за освобождаване в срок от един месец от получаването му и информират Комисията за това.

Комисията защитава поверителността на търговската информация с чувствителен характер.

Одобрението на Комисията на решението за освобождаване изтича две години след датата на приемането му, в случай че изграждането на междусистемния електропровод все още не е започнало до тази дата, и пет години след датата на приемането му, ако междусистемният електропровод не е започнал да функционира до тази дата, освен ако Комисията реши въз основа на мотивирано искане от нотифициращите органи, че забавянето се дължи на значителни пречки, които са извън контрола на лицето, на което е било предоставено освобождаването.

9. Когато регулаторните органи на съответните държави членки решат да изменят решение за освобождаване, те нотифицират на Комисията без забавяне своето решение заедно с цялата съответна информация във връзка с решението. Параграфи 1—8 се прилагат по отношение на решението за изменение на решение за освобождаване, като се вземат предвид особеностите на съществуващото освобождаване.
10. Комисията може, при съответно искане или по своя собствена инициатива, да възобнови производството, свързано с искане за освобождаване когато:
 - а) при надлежно отчитане на легитимните очаквания на страните и на икономическия баланс, постигнат в първоначалното решение за освобождаване, е настъпила съществена промяна в някой от фактите, на които се е основавало решението;
 - б) съответните предприятия действат в разрез със своите ангажименти; или
 - в) решението се е основавало на непълна, невярна или подвеждаща информация, предоставена от страните.

11. Комисията е оправомощена да приеме делегирани актове в съответствие с член 68 за допълване на настоящия регламент като се установяват насоки за прилагането на условията, посочени в параграф 1 от настоящия член, и се определя процедурата, която да бъде следвана за прилагането на параграфи 4 и 7—10 от настоящия член.

Член 64

Дерогации

1. Държавите членки могат да отправят искане за дерогации от съответните разпоредби на членове 3 и 6, член 7, параграф 1, член 8, параграфи 1 и 4, членове 9, 10 и 11, членове 14—17, членове 19 — 27, членове 35—47 и член 51 при условие че:
- а) държавата членка може да докаже, че са налице значителни проблеми за експлоатацията на малки изолирани системи и малки свързани системи;
 - б) става въпрос за най-отдалечените региони по смисъла на член 349 от ДФЕС, които по очевидни физически причини не могат да бъдат междусистемно свързани с енергийния пазар на Съюза.

В посочената в първа алинея, буква а) ситуация, дерогацията е ограничена по време и трябва да отговаря на условия, целящи засилване на конкуренцията и интеграция с вътрешния пазар за електроенергия.

В посочената в първа алинея, буква б) ситуация дерогацията не се ограничава във времето.

Комисията информира държавите членки за тези искания, преди да приеме решението, като защитава поверителността на търговската информация с чувствителен характер.

Дерогация, предоставена по силата на настоящия член цели да гарантира, че тя не възпрепятства прехода към възобновяема енергия, увеличаването на гъвкавостта, съхраняването на енергия, електромобилността и оптимизацията на потреблението.

В своето решение за предоставяне на дерогация Комисията посочва степента, в която дерогацията трябва да отчита прилагането на мрежовите кодекси и насоки.

2. Членове 3, 5 и 6, член 7, параграф 1, букви в) и ж), член 7, параграф 2, членове 8 – 17, член 18, параграфи 5 и 6, членове 19 и 20, член 21, параграфи 1, 2 и 4 — 8, член 22, параграф 1, буква в), член 22, параграф 2, букви б) и в), последната алинея от член 22, параграф 2, членове 23 — 27, член 34, параграфи 1, 2 и 3, членове 35 – 47, член 48, параграф 2 и членове 49 и 51 не се прилагат за Кипър, докато неговата преносна система не бъде свързана с преносните системи на други държави членки чрез междусистемни електропроводи.

Ако преносната система на Кипър не бъде свързана с преносните системи на други държави членки чрез междусистемни електропроводи до 1 януари 2026 г., Кипър прави оценка на необходимостта от дерогация от тези разпоредби и може да отправи искане до Комисията за удължаване на дерогацията. Комисията извършва оценка дали съществува риск прилагането на разпоредбите да причини значителни проблеми за експлоатацията на електроенергийната система в Кипър или дали се очаква тяхното прилагане в Кипър да донесе ползи за функционирането на пазара. Въз основа на тази оценка Комисията изготвя мотивирано решение относно пълното или частичното удължаване на дерогацията. Това решение се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*.

3. Настоящият регламент не засяга прилагането на дерогациите, предоставени по силата на член 66 от Директива (ЕС) 2019/...⁺.
4. Във връзка с постигането на целта за междусистемна свързаност от 2030 г., съгласно предвиденото в Регламент (ЕС) 2018/1999, електроенергийната връзка между Малта и Италия се взема надлежно предвид.

Член 65

Предоставяне на информация и поверителност

1. При искане от страна на Комисията държавите членки и регулаторните органи ѝ предоставят цялата информация, необходима за целите на правоприлагането на настоящия регламент.

⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

Комисията определя разумен срок, в който следва да бъде представена информацията, като взема под внимание сложността на изискваната информация и доколко е неотложна нуждата от нея.

2. Ако дадена държава членка или съответен регулаторен орган не предостави тази информация в посочения в параграф 1 срок, Комисията може да поиска пряко от съответните предприятия цялата информация, необходима за целите на прилагането на настоящия регламент.

Когато се изпраща искане за предоставяне на информация до предприятие, Комисията едновременно изпраща копие от него до регулаторните органи на държавата членка, на чиято територия се намира седалището на предприятието.

3. В искането за предоставяне на информация по параграф 1 Комисията посочва правното основание за искането, срока, в който трябва да бъде предоставена исканата информация, целта на искането, както и предвидените в член 66, параграф 2 санкции при подаване на невярна, непълна или подвеждаща информация.
4. Исканата информация се предоставя от собствениците на предприятията или техни представители и — в случаите на юридически лица — от физическите лица, оправомощени да ги представляват по закон или по силата на техния акт за учредяване. Когато адвокати са упълномощени да предоставят информацията от името на своите клиенти, клиентите остават изцяло отговорни, в случай че подадената информация е невярна, непълна или подвеждаща.

5. Когато предприятие не предостави исканата информация в определения от Комисията срок или подадената информация е непълна, Комисията може с решение да изиска предоставянето на информацията. В решението се уточнява каква информация е необходима и се определя подходящ срок за нейното предоставяне. В него се отбелязват и санкциите, предвидени в член 66, параграф 2. В него се отбелязва и правото решението да бъде предмет на контрол от Съда на Европейския съюз.

По същото време Комисията изпраща копие от решението си до регулаторните органи на държавата членка, на чиято територия пребивава лицето или се намира седалището на предприятието.

6. Информацията, посочена в параграфи 1 и 2, се използва единствено за целите на правоприлагането на разпоредбите на регламент.

Комисията не разкрива информация, получена по силата на настоящия регламент, когато тази информация е обхваната от задължението за професионална тайна.

Член 66

Санкции

1. Без да се засяга параграф 2 от настоящия член, държавите членки установяват правилата за санкциите, приложими при нарушаване на настоящия регламент, мрежовите кодекси, приети съгласно член 59, и насоките, приети съгласно член 61, и предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че те се изпълняват. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи. Държавите членки нотифицират на Комисията тези правила и мерки без забавяне и я нотифицират без забавяне за всяко последващо изменение, което ги засяга.
2. Комисията може с решение да наложи на предприятията глоби, които не надвишават 1% от общия оборот от предходната финансова година, в случаите, когато умишлено или поради небрежност тези предприятия предоставят неточна, непълна или подвеждаща информация в отговор на искане, направено съгласно член 65, параграф 3, или не успеят да осигурят исканата информация в срока, определен в решение, прието съгласно член 65, параграф 5, първа алинея. При определяне на размера на глобата Комисията взема предвид доколко сериозно е неизпълнението на изискванията, посочени в параграф 1 на настоящия член.
3. Предвидените в параграф 1 санкции и решенията, взети съгласно параграф 2, не са от наказателноправен характер.

Член 67

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитета, създаден съгласно член 68 от Директива (ЕС) 2019/...⁺. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

Член 68

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 34, параграф 3, член 49, параграф 4, член 59, параграф 2, член 61, параграф 2 и член 63, параграф 11, се предоставя на Комисията до 31 декември 2028 г. Комисията изготвя доклад относно делегирането на правомощия не по-късно от девет месеца преди изтичането на този срок и, ако е приложимо, преди края на последващите периоди. Делегирането на правомощия се продължава мълчаливо за срокове от осем години, освен ако Европейският парламент или Съветът не възразят срещу подобно продължаване не по-късно от три месеца преди изтичането на всеки срок.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

3. Делегирането на правомощия по член 34, параграф 3, член 49, параграф 4, член 59, параграф 2, член 61, параграф 2 и член 63, параграф 11 може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуйнституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 34, параграф 3, член 49, параграф 4, член 59, параграф 2, член 61, параграф 2 и член 63, параграф 11, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета за акта или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Този срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 69

Прегледи и доклади на Комисията

1. До 1 юли 2025 г. Комисията прави преглед на съществуващите мрежови кодекси и насоки, за да оцени кои техни разпоредби биха могли да бъдат включени по подходящ начин в законодателни актове на Съюза относно вътрешния пазар на електроенергия и как може да бъде направен преглед на оправомощаванията във връзка с мрежовите кодекси и насоките, предвидени в членове 59 и 61.

Комисията представя подробен доклад за своята оценка на Европейския парламент и на Съвета в същия срок.

До 31 декември 2026 г. Комисията представя, когато е целесъобразно, законодателни предложения въз основа на своята оценка.

2. До 31 декември 2030 г. Комисията прави преглед на настоящия регламент и представя доклад въз основа на този преглед на Европейския парламент и на Съвета, придружен, по целесъобразност, от законодателно предложение.

Член 70

Отмяна

Регламент (ЕО) № 714/2009 се отменя. Позоваванията на отменения регламент се считат за позовавания на настоящия регламент и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение III.

Член 71

Влизане в сила

1. Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.
2. Той се прилага от 1 януари 2020 г.

Независимо от първа алинея, членове 14, 15, член 22, параграф 4, член 23, параграфи 3 и 6, членове 35, 36 и 62 се прилагат от датата на влизане в сила на настоящия регламент. За целите на изпълнението на член 14, параграф 7 и член 15, параграф 2, член 16 също се прилага от тази дата.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ЗАДАЧИ НА РЕГИОНАЛНИТЕ КООРДИНАЦИОННИ ЦЕНТРОВЕ

1. Координирано изчисляване на капацитета
 - 1.1 Регионалните координационни центрове извършват координираното изчисляване на междузоновите капацитети.
 - 1.2. Координираното изчисляване на капацитета се извършва за ден напред и в рамките на деня.
 - 1.3 Координираното изчисляване на капацитета се извършва въз основа на методиките, разработени съгласно насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.
 - 1.4 Координираното изчисляване на капацитета се извършва въз основа на модел на обща електроенергийна мрежа в съответствие с точка 3.
 - 1.5 С координираното изчисляване на капацитета се гарантира ефикасно управление на претоварването в съответствие с принципите за управление на претоварването, формулирани в настоящия регламент.
2. Координиран анализ на сигурността
 - 2.1. Регионалните координационни центрове извършват координиран анализ на сигурността, с който се цели надеждната експлоатация на системата.

- 2.2 Анализът на сигурността се извършва за всички срокове на оперативно планиране, в интервала за година напред до в рамките на деня, като се използват моделите на обща електроенергийна мрежа.
- 2.3 Координираният анализ на сигурността се извършва въз основа на методиките, разработени съгласно насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.
- 2.4 Регионалните координационни центрове споделят резултатите от координирания анализ на сигурността поне с операторите на преносни системи в региона на действие на системата.
- 2.5 Когато в резултат на координирания анализ на сигурността регионален координационен център открие възможно ограничение, той планира коригиращи действия за максимално увеличаване на ефективността, включително икономическата ефективност.
- 3. Създаване на модели на обща електроенергийна мрежа
 - 3.1 Регионалните координационни центрове установяват ефикасни процеси за създаването на модел на обща електроенергийна мрежа за всеки срок на оперативно планиране в интервала за година напред до в рамките на деня.
 - 3.2 Операторите на преносни системи определят един регионален координационен център, който да създаде модели на обща електроенергийна мрежа в целия Съюз.

- 3.3 Моделите на обща електроенергийна мрежа се изготвят в съответствие с методиките, разработени съгласно насоките относно експлоатацията на системата и насоките относно разпределянето на капацитета и управлението на претоварването, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009.
- 3.4 Моделите на обща електроенергийна мрежа включват данни от значение за ефикасното оперативно планиране и изчисляване на капацитета за всички срокове на оперативно планиране в интервала за година напред до в рамките на деня.
- 3.5 Моделите на обща електроенергийна мрежа се предоставят на всички регионални координационни центрове, оператори на преносни системи, ЕМОПС за електроенергия и, при поискване, на ACER.
4. Подкрепа за планове на операторите на преносни системи за защита и възстановяване по отношение на оценката на съгласуваността.
- 4.1 Регионалните координационни центрове подпомагат операторите на преносни системи в региона на действие на системата при извършването на оценката на съгласуваността на планове на операторите на преносни системи за защита и възстановяване съгласно процедурите, посочени в мрежовия кодекс относно извънредните ситуации и възстановяването на електроснабдяването, приет въз основа на член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) № 714/2009.
- 4.2. Всички оператори на преносни системи се договарят относно прага, над който последиците от действията на един или повече оператори на преносни системи при извънредни състояния, състояния на прекъсване или на възстановяване на електроснабдяването се считат значителни за други оператори на преносни системи, които са синхронно или асинхронно взаимосвързани.

- 4.3 При оказването на помощ на операторите на преносни системи от регионалния координационен център, той:
- а) установява евентуални несъвместимости;
 - б) предлага действия за смекчаване.
- 4.4 Операторите на преносни системи оценяват и вземат под внимание предложените действия за смекчаване.
5. Подпомагане на координацията и оптимизацията на възстановяването в региона
- 5.1 Всеки съответен регионален координационен център подпомага операторите на преносни системи, назначени за водещи по отношение на честотата и на ресинхронизирането съгласно Мрежовия кодекс относно извънредните ситуации и възстановяването на електроснабдяването, приет въз основа на член 6, параграф 11 от Регламент (ЕО) № 714/2009 с цел подобряване на ефективността и ефикасността на възстановяването на системата. Операторите на преносни системи в региона на действие на системата определят ролята на регионалния координационен център, свързана с подпомагането на координацията и оптимизацията на възстановяването в региона.
- 5.2. Операторите на преносни системи могат да изискват съдействие от регионалните координационни центрове, ако тяхната система е в състояние на прекъсване или на възстановяване.
- 5.3. Регионалните координационни центрове се оборудват със системи за възможно най-близък до реалното време надзорен контрол и събиране на данни с наблюдаемостта, определена от прилагането на прага, посочен в точка 4.2.

- 6. Анализ и докладване след действия и смущения
 - 6.1 Регионалните координационни центрове разследват всяка авария над прага, посочен в точка 4.2, и изготвят доклад за нея. Регулаторните органи в региона на действие на системата и ACER могат да участват в проучването по тяхно искане. Докладът съдържа препоръки с цел предотвратяване на подобни аварии в бъдеще.
 - 6.2 Регионалните координационни центрове публикуват доклада. ACER може да изготви препоръки с цел предотвратяване на подобни аварии в бъдеще.
- 7. Регионално оразмеряване на резервния капацитет
 - 7.1. Регионалните координационни центрове изчисляват резервния капацитет за региона на действие на системата. При определянето на изискванията относно резервния капацитет:
 - а) се преследва общата цел да се поддържа оперативната сигурност по най-ефективния начин по отношение на разходите;
 - б) то се извършва за ден напред или в рамките на деня, или и в двата случая;
 - в) се изчислява общият размер на изисквания резервен капацитет за региона на действие на системата;
 - г) се установяват минималните изисквания за всеки вид резервен капацитет;

- д) се вземат предвид възможни замени между различните видове резервен капацитет с цел да се сведат до минимум разходите за набавяне;
- е) се определят необходимите изисквания за географското разпределение на изисквания резервен капацитет, ако има такива.

8. Улесняване на регионалното набавяне на резервен капацитет

8.1 Регионалните координационни центрове подпомагат операторите на преносни системи в региона на действие на системата при определянето на размера на балансиращия капацитет, който трябва да бъде набавен. При определянето на размера на балансиращия капацитет:

- а) то се извършва за ден напред или в рамките на деня, или и в двата случая;
- б) се вземат предвид възможни замени между различните видове резервен капацитет с цел да се сведат до минимум разходите за набавяне;
- в) се вземат предвид обемите изискван резервен капацитет, които се очаква да бъдат предоставени с оферти за балансираща енергия, които не са представени въз основа на договор за балансиращ капацитет.

8.2. Регионалните координационни центрове подпомагат операторите на преносни системи в региона на действие на системата при набавянето на изисквания балансиращ капацитет, определен в съответствие с точка 8.1. Набавянето на балансиращ капацитет:

- а) се извършва за ден напред или в рамките на деня, или и в двата случая;

б) е съобразно възможни замени между различните видове резервен капацитет с цел да се сведат до минимум разходите за набавяне.

9. Регионални оценки на адекватността на системата за седмица напред до най-малко ден напред и подготовка на действия за намаляване на риска

9.1 Регионалните координационни центрове извършват регионални оценки на адекватността за седмица напред до най-малко ден напред в съответствие с процедурите, посочени в Регламент 2017/1485 на Комисията и въз основа на методиката, разработена съгласно член 8 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺.

9.2 Регионалните координационни центрове извършват краткосрочните регионални оценки на адекватността въз основа на информацията, предоставена от операторите на преносни системи в региона на действие на системата, с цел да разкрият ситуации, при които се очаква липса на адекватност в някоя от контролните зони или на регионално равнище. Регионалните координационни центрове вземат предвид възможен междузонав обмен и ограниченията с оглед на оперативната сигурност за всички съответни срокове на оперативно планиране.

9.3 При извършването на регионална оценка на адекватността на системата всеки регионален координационен център се координира с другите регионални координационни центрове, за да:

а) провери заложените допускания и прогнози;

б) открие възможни междурегионални ситуации на липса на адекватност.

⁺ ОВ: моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)).

- 9.4 Всеки регионален координационен център предоставя на операторите на преносни системи в региона на действие на системата и на другите регионални координационни центрове резултатите от регионалната оценка на адекватността на системата заедно с предложенията си за действия с оглед да се намалят рисковете от липса на адекватност.
10. Регионално координиране на планирането на изключванията
- 10.1 Всеки регионален координационен център осъществява регионално координиране на изключванията в съответствие с процедурите, посочени в насоките относно експлоатацията на системата, приети въз основа на член 18, параграф 5 от Регламент (ЕО) № 714/2009, за да следи за разполагаемостта на съответните активи и да координира техните планове за разполагаемостта с цел обезпечаване на оперативната сигурност на преносната система, като същевременно максимално се увеличава капацитетът на междусистемните електропроводи и/или на преносните системи, влияещ на междузоновите потоци.
- 10.2 Всеки регионален координационен център поддържа единен списък на съответните мрежови елементи, модули за производство на електроенергия и потребяващи съоръжения в региона на действие на системата и го предоставя в средата за данни за оперативното планиране на ЕМОПС за електроенергия.
- 10.3 Всеки регионален координационен център извършва следните дейности, свързани с координирането на изключванията в региона на действие на системата:
- а) оценява съвместимостта в планирането на изключванията, като използва планове на всички оператори на преносни системи за разполагаемостта за година напред;

- б) предоставя на операторите на преносни системи в региона на действие на системата списък на откритите несъвместимости в планирането и предлага решения за тяхното разрешаване.
- 11. Оптимизация на компенсаторните механизми между операторите на преносни системи
 - 11.1 Операторите на преносни системи в региона на действие на системата могат съвместно да вземат решение да получат подкрепа от регионалния координационен център в управлението на финансовите потоци, свързани със споразумения между повече от двама оператори на преносни системи, като например за разходите за повторно диспечирание, приходите от претоварване, непреднамерени отклонения или разходи за набавяне на резерви.
- 12. Обучение и сертифициране на персонала на регионалните координационни центрове
 - 12.1. Регионалните координационни центрове подготвят и изпълняват програми за обучение и сертифициране, съсредоточени върху функционирането на регионалната система, за персонала, работещ за регионалните координационни центрове.
 - 12.2 Програмите за обучение обхващат всички важни компоненти на функционирането на системата, по отношение на които регионалният координационен център изпълнява задачи, включително сценарии за регионална криза.

13. Идентифицирането на регионални сценарии при криза в електроснабдяването
- 13.1 Ако ЕМОПС за електроенергия делегира тази функция, регионалните координационни центрове идентифицират регионални сценарии при криза в електроснабдяването в съответствие с критериите, посочени в член 6, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺.

Идентифицирането на регионални сценарии при криза в електроснабдяването се извършва в съответствие с методиката, определена в член 5 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺.

- 13.2 Регионалните координационни центрове подкрепят компетентните органи във всеки регион на действие на системата по тяхно искане при подготвянето и извършването на симулация на кризи на всеки две години в съответствие с член 12, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺.

14. Установяване на потребностите от нов преносен капацитет, модернизиране на съществуващия преносен капацитет или техните алтернативи

- 14.1 Регионалните координационни центрове подпомагат операторите на преносни системи за установяване на потребностите от нов преносен капацитет, от актуализиране на съществуващия преносен капацитет или от техните алтернативи, като те се представят на регионалните групи, създадени по силата на Регламент (ЕС) № 347/2013, и се включват в десетгодишния план за развитие на мрежата, посочен в член 51 от Директива (ЕС) 2019/...⁺⁺.

⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE- CONS 73/18 (2016/0377(COD)).

⁺⁺ ОБ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE- CONS 10/19 (2016/0380(COD)).

15. Изчисляване на максималния входен капацитет, който е на разположение за участието на чуждестранен капацитет в механизми за осигуряване на капацитет
- 15.1 Регионалните координационни центрове подпомагат оператора на преносни системи при изчисляването на максималния входен капацитет, който е на разположение за участието на чуждестранен капацитет в механизми за осигуряване на капацитет, като вземат предвид очакваното наличие на междусистемни електропроводи и вероятността за съвпадение на извънредно натоварване между системата, в която се прилага механизмът, и системата, в която се намира чуждестранният капацитет.
- 15.2 Изчисляването се извършва в съответствие с методиката, определена в член 26, параграф 11, буква а).
- 15.3 Регионалните координационни центрове представят изчисление за всяка граница на пазарна зона, обхваната от региона на действие на системата.
16. Изготвяне на сезонни оценки на адекватността
- 16.1 Ако ЕМОПС за електроенергия делегира тази функция съгласно член 9 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺, регионалните координационни центрове извършват регионални сезонни оценки на адекватността.
- 16.2 Изготвянето на сезонните оценки на адекватността се извършва въз основа на методиката, разработена съгласно член 8 от Регламент (ЕС) 2019/...⁺.
-

⁺ ОБ: моля, въведете в текста номера на регламента, съдържащ се в документ PE-CONS 73/18 (2016/0377(COD)).

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ОТМЕНЕНИЯТ РЕГЛАМЕНТ

И СПИСЪК НА НЕГОВИТЕ ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ ИЗМЕНЕНИЯ

Регламент (ЕС) № 347/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 година относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура и за отмяна на Решение № 1364/2006/ЕО, както и за изменение на регламенти (ЕО) № 713/2009, (ЕО) № 714/2009 и (ЕО) № 715/2009 (ОВ L 115, 25.4.2013 г., стр. 39)	Член 8, параграф 3, буква а) Член 8, параграф 10, буква а) Член 11 Член 18, параграф 4а Член 23, параграф 3
Регламент (ЕС) № 543/2013 на Комисията от 14 юни 2013 година за представяне и публикуване на данни на пазарите за електроенергия и за изменение на приложение I към Регламент (ЕО) № 714/2009 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 163, 15.6.2013 г., стр. 1)	Точки 5.5 — 5.9 от Приложение I

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТИЕТО

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
-	Член 1 а
-	Член 1 б
Член 1 а	Член 1 в
Член 1 б	Член 1 г
Член 2, параграф 1	Член 2, точка 1
Член 2, параграф 2, буква а)	Член 2, точка 2
Член 2, параграф 2, буква б)	Член 2, точка 3
Член 2, параграф 2, буква в)	Член 2, точка 4
Член 2, параграф 2, буква г)	-
Член 2, параграф 2, буква д)	-
Член 2, параграф 2, буква е)	-
Член 2, параграф 2, буква ж)	Член 2, точка 5
-	Член 2, точки 6 —71
-	Член 3
-	Член 4
-	Член 5
-	Член 6
-	Член 7
-	Член 8

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
-	Член 9
-	Член 10
-	Член 11
-	Член 12
-	Член 13
-	Член 14
-	Член 15
Член 16, параграфи 1 — 3	Член 16, параграфи 1 — 4
-	Член 16, параграфи 5 — 8
Член 16, параграфи 4 — 5	Член 16, параграфи 9 — 11
-	Член 16, параграфи 12 и 13
-	Член 17
Член 14, параграф 1	Член 18, параграф 1
-	Член 18, параграф 2
Член 14, параграфи 2 — 5	Член 18, параграфи 3 — 6
-	Член 18, параграфи 7 — 11
-	Член 19, параграф 1
Член 16, параграф 6	Член 19, параграфи 2 и 3
-	Член 19, параграфи 4 и 5
-	Член 20
-	Член 21

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
-	Член 22
Член 8, параграф 4	Член 23, параграф 1
-	Член 23, параграфи 2 — 7
-	Член 25
-	Член 26
-	Член 27
Член 4	Член 28, параграф 1
-	Член 28, параграф 2
Член 5	Член 29, параграфи 1 — 4
-	Член 29, параграф 5
Член 8, параграф 2, първо изречение	Член 30, параграф 1, буква а)
Член 8, параграф 3, буква б)	Член 30, параграф 1, буква б)
-	Член 30, параграф 1, буква в)
Член 8, параграф 3, буква в)	Член 30, параграф 1, буква г)
-	Член 30, параграф 1, букви д) и е)
-	Член 30, параграф 1, букви ж) и з)
Член 8, параграф 3, буква а)	Член 30, параграф 1, буква и)
Член 8, параграф 3, буква г)	Член 30, параграф 1, буква й)
	Член 30, параграф 1, буква к)
Член 8, параграф 3, буква д)	Член 30, параграф 1, буква л)
-	Член 30, параграф 1, букви м) — о)

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
-	Член 30, параграфи 2 и 3
Член 8, параграф 5	Член 30, параграф 4
Член 8, параграф 9	Член 30, параграф 5
Член 10	Член 31
Член 9	Член 32
Член 11	Член 33
Член 12	Член 34
-	Член 35
-	Член 36
-	Член 37
-	Член 38
-	Член 39
-	Член 40
-	Член 41
-	Член 42
-	Член 43
-	Член 44
-	Член 45
-	Член 46
-	Член 47

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
Член 8, параграф 10	Член 48
Член 13	Член 49
Член 2, параграф 2, последна алинея	Член 49, параграф 7
Член 15	Член 50, параграфи 1 — 6
Приложение I – точка 5.10	Член 50, параграф 7
Член 3	Член 51
-	Член 52
-	Член 53
-	Член 54
-	Член 55
-	Член 56
-	Член 57
-	Член 58
Член 8, параграф 6	Член 59, параграф 1, букви а), б) и в)
-	Член 59, параграф 1, букви г) и д)
-	Член 59, параграф 2
Член 6, параграф 1	Член 59, параграф 3
Член 6, параграф 2	Член 59, параграф 4
Член 6, параграф 3	Член 59, параграф 5
-	Член 59, параграф 6
Член 6, параграф 4	Член 59, параграф 7

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
Член 6, параграф 5	Член 59, параграф 8
Член 6, параграф 6	Член 59, параграф 9
Член 8, параграф 1	Член 59, параграф 10
Член 6, параграф 7	-
Член 6, параграф 8	-
Член 6, параграфи 9 и 10	Член 59, параграфи 11 и 12
Член 6, параграф 11	Член 59, параграфи 13 и 14
Член 6, параграф 12	Член 59, параграф 15
Член 8, параграф 2	Член 59, параграф 15
-	Член 60, параграф 1
Член 7, параграф 1	Член 60, параграф 2
Член 7, параграф 2	Член 60, параграф 3
Член 7, параграф 3	-
Член 7, параграф 4	-
-	Член 61, параграф 1
-	Член 61, параграф 2
Член 18, параграф 1	Член 61, параграф 3
Член 18, параграф 2	-
Член 18, параграф 3	Член 61, параграф 4
Член 18, параграф 4	-

Регламент (ЕО) № 714/2009	Настоящият регламент
Член 18, параграф 4а	Член 61, параграф 5
Член 18, параграф 5	Член 61, параграфи 5 и 6
Член 19	-
Член 21	Член 62
Член 17	Член 63
-	Член 64
Член 20	Член 65
Член 22	Член 66
Член 23	Член 67
Член 24	-
-	Член 68
-	Член 69
Член 25	Член 70
Член 26	Член 71